

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2022 m. birželio 9 d.
(OR. en)

10064/22
ADD 1

FIN 648

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2022 m. birželio 8 d.
kam:	Tarybos generaliniam sekretoriatui
Komisijos dok. Nr.:	COM(2022) 401 final/ANNEXES 1 to 3
Dalykas:	„Komisijos ataskaitos Europos Parlamentui, Tarybai ir Audito Rūmams „Metinė ES biudžeto valdymo ir veiklos rezultatų ataskaita. 2021 finansiniai metai““ PRIEDAI

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2022) 401 final/ANNEXES 1 to 3.

Pridedama: COM(2022) 401 final/ANNEXES 1 to 3

Strasbūras, 2022 06 07
COM(2022) 401 final

ANNEXES 1 to 3

PRIEDAI

prie

KOMISIJOS ATASKAITOS

EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI IR AUDITO RŪMAMS

Metinė ES biudžeto valdymo ir veiklos rezultatų ataskaita. 2021 finansiniai metai

Metinė ES biudžeto valdymo ir veiklos rezultatų ataskaita

II tomas

Priedai

2021

finansiniai metai

#EUBUDGET

2021 m. integruotosios finansinės
ir atskaitomybės ataskaitos

Europos Komisija neprisiima atsakomybės už jokių galimus padarinius šio leidinio pakartotinio naudojimo atveju.

Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras, 2022

© Europos Sąjunga, 2022

Europos Komisijos dokumentų pakartotinio naudojimo politika įgyvendinama 2011 m. gruodžio 12 d. Komisijos sprendimu 2011/833/ES dėl pakartotinio Komisijos dokumentų naudojimo (OL L 330, 2011 12 14, p. 39). Jei nenurodyta kitaip, šį dokumentą leidžiama pakartotinai naudoti pagal licenciją *Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)* (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>) – tai reiškia, kad pakartotinis naudojimas leidžiamas, jeigu tinkamai nurodoma autorystė ir bet kokie pakeitimai.

Norint naudoti ar atgaminti elementus, kurių nuosavybė nepriklauso Europos Sąjungai, gali reikėti tiesiogiai prašyti atitinkamų teisių savininkų leidimo.

Visos nuotraukos © Europos Sąjunga (jei nenurodyta kitaip).

Metinė ES biudžeto valdymo ir veiklos rezultatų ataskaita. II tomas. Priedai. 2021 finansiniai metai

Spaud.	ISBN 978-92-76-51013-0	ISSN 2599-7084	doi:10.2761/733952	KV-AQ-22-002-EN-C
PDF	ISBN 978-92-76-51012-3	ISSN 2599-7092	doi:10.2761/285345	KV-AQ-22-002-EN-N

Taip pat prieinama:

Metinė ES biudžeto valdymo ir veiklos rezultatų ataskaita. I tomas. 2021 finansiniai metai

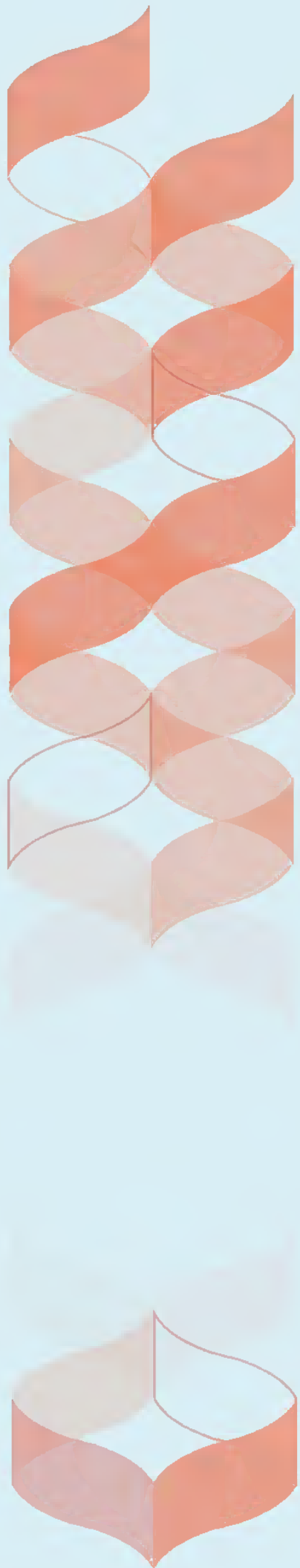
Spaud.	ISBN 978-92-76-49919-0	ISSN 2599-7084	doi:10.2761/022851	KV-AQ-22-001-EN-C
PDF	ISBN 978-92-76-49892-6	ISSN 2599-7092	doi:10.2761/093153	KV-AQ-22-001-EN-N

Metinė ES biudžeto valdymo ir veiklos rezultatų ataskaita. III tomas. Techniniai priedai. 2021 finansiniai metai

Spaud.	ISBN 978-92-76-51105-2	ISSN 2599-7084	doi:10.2761/762638	KV-AQ-22-003-EN-C
PDF	ISBN 978-92-76-51104-5	ISSN 2599-7092	doi:10.2761/064137	KV-AQ-22-003-EN-N

Turinys

1 PRIEDAS. HORIZONTALIEJI 2021 M. PRIORITETAI.....	5
1. Atsigavimas ir atsparumo didinimas	8
2. Dvejopos pertvarkos vykdymas siekiant tvarios ateities	12
3. Žmonėms tarnaujančios ekonomikos kūrimas.....	20
4. Europos geopolitinio vaidmens stiprinimas.....	28
2 PRIEDAS. VIDAUS KONTROLĖ IR FINANSŲ VALDYMAS.....	36
1. Tvirtos ES biudžeto valdymo ir apsaugos sudėtingoje darbo aplinkoje priemonės.....	37
2. Kontrolės rezultatai	50
3. Valdymo patikinimas	65
4. Tolesni pokyčiai: 2022 m. ir vėlesnių metų perspektyvos.....	69
3 PRIEDAS. EKONOMIKOS GAIVINIMO IR ATSPARUMO DIDINIMO PRIEMONĖ NAUJA REZULTATAIS GRINDŽIAMA ES EKONOMIKOS GAIVINIMO PRIEMONĖ.....	70

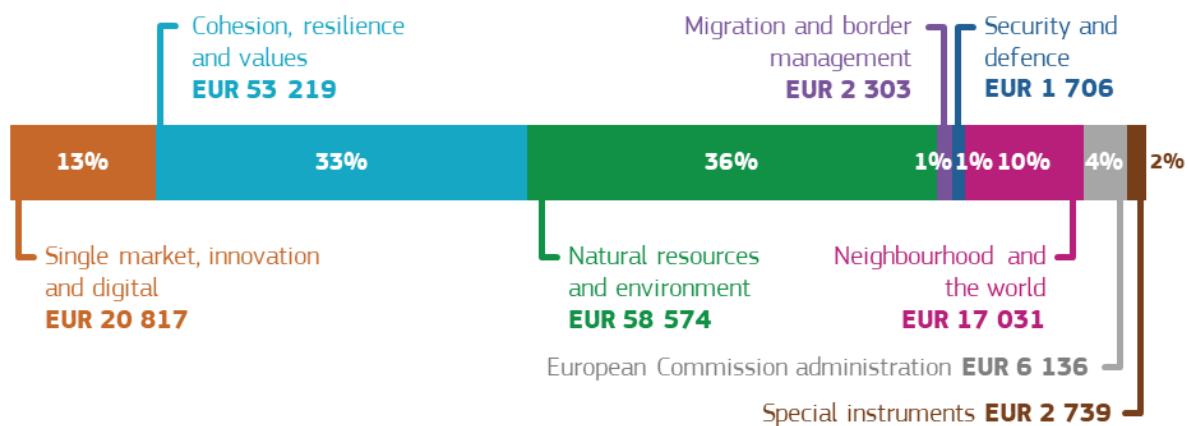
1 priedas.
Horizontalieji 2021 m.
prioritetai

Horizontalieji 2021 m. prioritetai

ES biudžetas yra vis svarbesnė ES prioritetų įgyvendinimo priemonė. Biudžeto programomis remiama ES vidaus ir išorės politika ir kuriama Europos pridėtinė vertė pasiekiant rezultatų, kurių nebūtų įmanoma pasiekti nekoordinuotomis nacionalinėmis išlaidomis. ES programos parengtos taip, kad jas kartu įgyvendinant būtų pasiekama sinergija, skatinamas privatusis ir viešasis finansavimas ir nuosekliai remiami keli bendrieji politiniai prioritetai, kurie yra itin svarbūs pagrindiniams U. von der Leyen vadovaujamos Komisijos užmojams pasiekti ⁽¹⁾.

2021 m. biudžetas buvo pirmasis biudžetas pagal 2021–2027 m. daugiametę finansinę programą. Juo pagrįstas visapusiškas ES atsakas į COVID-19 pandemiją, ir juo naudojantis buvo galima greitai ir lanksčiai tenkinti neatidėliotinus poreikius. Juo naudojantis taip pat toliau dedami pamatai ES ateities tvarumui ir klestėjimui, visų pirma investuojant į žaliąjį ir skaitmeninį ekonomikos gaivinimą. Taip bus galima didinti Europos socialinės ekonomikos atsparumą ir intensyviau kurti darbo vietas. 2021 m. ES biudžetą sudarė 164 mlrd. EUR įsipareigojimų asignavimų pagal toliau nurodytas išlaidų kategorijas.

Multiannual financial framework in 2021 Total EUR 162 526

Daugiametė finansinė programa: 2021 m. ES biudžeto įsipareigojimų asignavimai pagal biudžeto išlaidų kategorijas (milijonais eurų).

Šaltinis – Europos Komisija.

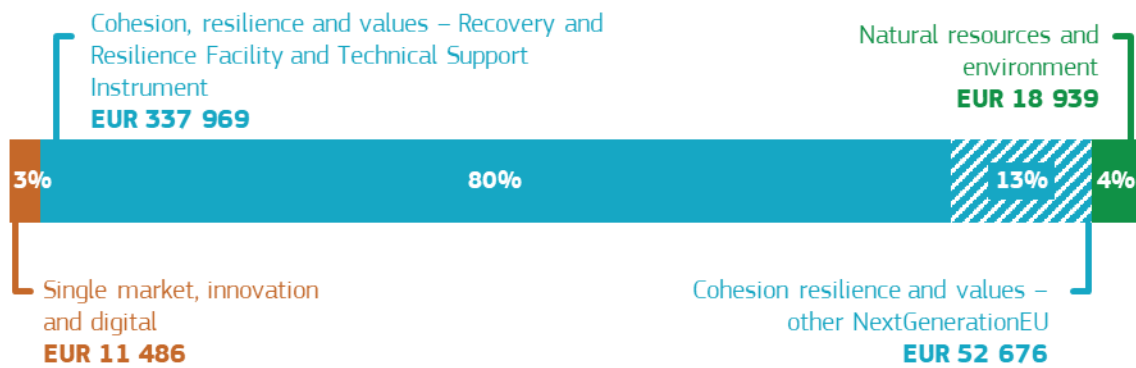
Siekiant švelninti pandemijos ekonominį ir socialinį poveikį, ES biudžetas sustiprintas priemone „NextGenerationEU“. „NextGenerationEU“ yra 807 mlrd. EUR ⁽²⁾ vertės laikinoji ekonomikos gaivinimo priemonė, pagal kurią teikiama parama papildo ilgalaikį ES biudžetą, daugiausia dėmesio skiriant itin svarbiems pirmiesiems ekonomikos gaivinimo metams. Priemonės „NextGenerationEU“ lėšos investuojamos pagal kelias programas; visa tai aprašyta šiame priede.

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/political-guidelines-next-commission_lt.pdf

⁽²⁾ 807 mlrd. EUR einamosiomis kainomis, 750 mlrd. EUR 2018 m. kainomis.

NextGenerationEU in 2021

Total **EUR 421 070**

„NextGenerationEU“ įsipareigojimų asignavimai pagal biudžeto išlaidų kategorijas (milijonais eurų).

Šaltinis – Europos Komisija.

Šiame priede pateiktoje veiklos rezultatų analizėje apibūdinama, kaip ES programomis prisidėta įgyvendinant kelis horizontaliuosius ir susietus politikos prioritetus, pagal keturias pagrindines temas, kurios yra:

- atsigavimas ir atsparumo didinimas;
- dvejopos pertvarkos vykdymas siekiant tvarios ateities;
- žmonėms tarnaujančios ekonomikos kūrimas;
- Europos geopolitinio vaidmens stiprinimas.

Ši santrauka papildo 4 priede pateiktas atskirų programų ataskaitas, kurias Europos Komisija skelbia interneto svetainėje [nuoroda].

1. Atsigavimas ir atsparumo didinimas

Priemonė „NextGenerationEU“ yra daug daugiau negu vien ekonomikos gaivinimas – ji formuos mūsų žemyno raidą ateinančiais dešimtmečiais. Užtikrinsime, kad mūsų visuomenė ir ekonomika būtų stipresnės ir atsparesnės.

Ursula von der Leyen

Europos Komisijos pirmininkė

COVID-19 krizė išryškino ES ekonominio, socialinio ir institucinio atsparumo stiprinimo strateginę svarbą. Ji taip pat parodė, kad reikia nedelsiant didinti ES pasirengimo krizėms ir reagavimo į jas pajėgumus, be kita ko, investuojant į tvirtas sveikatos sistemas ir stiprinant ES gebėjimą reaguoti į gaivalines nelaimes ir kitas ekstremaliąsias situacijas.

Šiame skirsnyje aptariami pagrindiniai ES atsako elementai: pirma, susiję su ekonomikos atsigavimo rėmimu, ir, antra, susiję su stipresnės ir atsparesnės ES pagrindų kūrimu.

Parama atsigavimui iškart po pandemijos

Vienas pagrindinių tikslų, kurių siekta ES biudžeto veiksmais 2021 m., buvo palaikyti tolesnį atsigavimą po ekonominio sukrėtimo, kurį sukėlė COVID-19 pandemija ir apribojimai, taikyti siekiant sustabdyti jos plitimą. Tai iš esmės pasiekta vadovaujantis dvejopu požiūriu: 1) suteikiant valstybėms narėms kuo daugiau lankstumo, kad būtų galima nukreipti visus prieinamus 2014–2020 m. ilgalaikio biudžeto išteklius kovai su pandemijos padariniais sveikatai ir ekonomikai, ir 2) suteikiant naujų ES išteklių atsigavimui artimiausiu laikotarpiu remti, iki bus realizuotas ilgalaikis atsakas (aprašytas toliau).

Toliau nurodytomis nuostatomis valstybėms narėms suteikta galimybė nukreipti likusius 2014–2020 m. ilgalaikio biudžeto išteklius savo atsakui į pandemiją finansuoti.

- Pagal **Atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyvą** suteikta apie 8 mlrd. EUR lėšų, kuriomis skubiai padidintas likvidumas, kad būtų galima sutelkti investicijas COVID-19 pandemijos poveikiui švelninti, padidinant ES išlaidų taisyklių taikymo lankstumą ir išplečiant ES solidarumo fondo paramos sritį.
- Pagal **Išplėstinę atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyvą** panašiai suteikta išskirtinio lankstumo, suteikiant galimybę visiškai mobilizuoti visą nepanaudotą Europos struktūrinių ir investicijų fondų paramą, siūlant padengti 100 proc. vienu ataskaitinių metų išlaidų iš ES biudžeto ir supaprastinant programų įgyvendinimo, finansinių priemonių naudojimo ir audito procedūrų etapus.

50,6 mlrd. EUR naujų išteklių suteikta pagal Sanglaudai ir Europos teritorijoms skirtą ekonomikos gaivinimo pagalbos iniciatyvą (REACT-EU) ⁽³⁾. REACT-EU yra viena didžiausių priemonės „NextGenerationEU“ programų. Ji parengta siekiant suteikti finansavimą projektams, kuriais stiprinami pajėgumai įveikti krizę (dėl COVID-19), kartu su investavimu į veiksmus, kuriais padedama pasirėngti žaliajam, skaitmeniniam ir atspariam ekonomikos atsigavimui. Iš veiklos perspektyvos REACT-EU sustiprino atitinkamas 2014–2020 m. programas ir papildė 2021–2027 m. sanglaudos asignavimus. 2021 m. ji padėjo teikti tolesnę paramą sveikatos sektoriui, mažosioms ir vidutinėms įmonėms bei trumpojo laikotarpio užimtumo programoms, kartu orientuojantis į ilgalaikį ekonomikos gaivinimą skaitmeninės politikos ir žaliosiomis investicijomis, kaip krizei įveikti skirtų priemonių dalimi.

ES biudžetas taip pat atliko pagrindinį vaidmenį tiesiogiai reaguojant į ekstremaliają sveikatos situaciją, visų pirma finansuojant dalį išankstinių išlaidų pagal 2,7 mlrd. EUR skubios paramos priemonę. ES derėjosi dėl išankstinių pirkimo sutarčių su aštuoniais vakcinų gamintojais („AstraZeneca“, „BioNTech–Pfizer“, „CureVac“, „Johnson & Johnson“, „Moderna“ ir „Sanofi–GlaxoSmithKline“, „Novavax“ ir „Valneva“) pagal diversifikuotą vakcinų strategiją, kuria siekta kuo anksčiau užtikrinti saugių ir veiksmingų vakcinų prieinamumą. Pagal šį koordinuotą ES požiūrį valstybės narės galėjo pasidalyti riziką, būdingą investavimui į vakcinų kūrimą, kurio perspektyvos tuo metu dar nebuvo užtikrintos, ir galėjo naudotis didele potencialių vakcinų technologijų ir bendrovių pasiūla.

Dalis šių vakcinų kainos apmokėta ES biudžeto lėšomis pagal Skubios paramos priemonę. Tai yra priemonė, skirta įvairioms tikslinėms priemonėms remti (iš dalies taikant sparčius viešųjų pirkimų mechanizmus), kai dėl esamų poreikių masto, skubos ar tarpvalstybinio pobūdžio geriausia imtis koordinuotų ES veiksmų.

Šiuo metu ES vakcinų skverbties rodiklis yra vienas didžiausių pasaulyje – bent viena doze paskiepyta 82 proc. ⁽⁴⁾ suaugusių ES gyventojų.

Pagal Skubios paramos priemonę taip pat finansuota ⁽⁵⁾ sąveikių COVID-19 skiepavimo, testavimo ir persirgimo pažymėjimų išdavimo ir tikrinimo infrastruktūra (kainavusi 16 mln. EUR). 2021 m. liepos 1 d. įsigaliojęs ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamentas buvo svarbus sudarant sąlygas saugiam ir laisvam piliečių judėjimui ES viduje pandemijos metu, taigi ir ES atsivėrimui, kuris yra būtina ekonomikos atsigavimo sąlyga.

Stipresnės ir atsparesnės ES kūrimas ilguoju laikotarpiu

Pastaroji krizė taip pat parodė, kaip svarbu imtis ryžtingų veiksmų kuriant stipresnę, atsparesnę ir tvaresnę ateitį. Dėl šios priežasties priemonės „NextGenerationEU“ lėšų didžioji dalis (iki 724 mlrd. EUR) ⁽⁶⁾ skirta Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonei. Tai novatoriška, išimtinio ir laikino pobūdžio priemonė, skirta padėti valstybėms narėms vykdyti investicijas ir reformas formuojant savo ilgalaikio ekonomikos augimo trajektoriją pagal pagrindinius ES prioritetus, visų pirma spartinant žaliąją ir skaitmeninę pertvarką. Ši priemonė pagrįsta šešiais ramsčiais, kurie yra: žalioji

⁽³⁾ Iniciatyvos REACT-EU lėšos skirstomos į dvi dalis: didžioji dalis skirta programavimui 2021 m. (39,6 mlrd. EUR), likusi dalis – 2022 m. (10,8 mlrd. EUR).

⁽⁴⁾ 2022 m. gegužės 13 d. duomenimis, visiškai paskiepytų suaugusių gyventojų dalis pasiekė 62,4 proc.

⁽⁵⁾ Kitos pagal Skubios paramos priemonę finansuojamos iniciatyvos nurodytos https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/emergency-support-instrument_lt.

⁽⁶⁾ Šią sumą sudaro dotacijos (338 mlrd. EUR) ir paskolos (386 mlrd. EUR); sumos nurodytos einamosiomis kainomis.

pertvarka; skaitmeninė transformacija; ekonominė sanglauda, našumas ir konkurencingumas; socialinė ir teritorinė sanglauda; sveikata ir ekonominis, socialinis bei institucinis atsparumas; taip pat naujai kartai skirtos politikos priemonės.

Reglamente, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė, valstybės narės paragintos pateikti Komisijai nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus. Šiuose planuose valstybės narės pateikia savo reformų ir investicijų darbotvarkes, kuriomis remiamas ekonomikos atsigavimas ir didinamas atsparumas, visų pirma sprendžiant konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose per Europos semestrą nustatytas problemas ir tinkamai prisidedant prie šio reglamento 3 straipsnyje nustatytų šešių politikos ramsčių įgyvendinimo. Reglamente taip pat valstybėms narėms keliamas reikalavimas paaiškinti, kaip jų planais ketinama prisidėti siekiant klimato ir skaitmeninės politikos tikslų, lyčių lygybės ir lygių galimybių visiems. Tų planų vertinimo procedūra paaiškinta šios ataskaitos III priede.

2021 m. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, patvirtino 22 ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus. Šiems patvirtintiems planams skirta iš viso 291 mlrd. EUR negrąžintinų finansavimo lėšų ir 154 mlrd. EUR paskolų ⁽⁷⁾. Du trečdaliai finansavimo ir paskolų sumos susiję su investicijomis, o vienas trečdalis apima su reformomis susijusias priemones. Priemonės stebimos pagal tarpines ir siektinas reikšmes, kurios turi būti pasiektos iki 2026 m. rugpjūčio mėn. Svarbi naujovė yra tai, kad finansavimas pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę bus keliomis dalimis išmokėtas tada, kai valstybės narės pasieks sutartas tarpines ir siektinas reikšmes.

2021 m. gruodžio mėn. Komisija, atsižvelgdama į tarpinių ir siektinų reikšmių pasiekimą, suteikė pirmąją 10 mlrd. EUR dydžio išmoką Ispanijai. Ši negrąžintina finansinė parama išmokėta Ispanijai pasiekus atitinkamas 52 tarpines reikšmes, apimančias reformas darnaus judumo, energijos vartojimo efektyvumo, priklausomybės nuo išskastinio kuro mažinimo, junglumo, viešojo administravimo, įgūdžių, švietimo ir socialinių aspektų, mokslinių tyrimų ir plėtros, darbo ir fiskalinės politikos srityse, kartu su Ispanijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės įgyvendinimo audito ir kontrolės sistemos stiprinimu.

Atsparumas ateities ekstremaliosioms sveikatos situacijoms padidintas įsteigus Pasirengimo ekstremaliosioms sveikatos situacijoms ir reagavimo į jas instituciją. Šios institucijos – vieno pagrindinių Europos sveikatos sąjungos, apie kurios kūrimą Komisijos Pirmininkė U. von der Leyen paskelbė 2021 m. pranešime apie Sąjungos padėtį, ramsčių – uždaviniai yra numatyti grėsmes ir galimas sveikatos krizes, užkirsti joms kelią, jas nustatyti ir į jas reaguoti renkant žvalgybos informaciją ir stiprinant pajėgumus. Ji glaudžiai bendradarbiauja su ES ir nacionalinėmis sveikatos tarnybomis, pramonės atstovais ir tarptautiniais partneriais gerindama ES pasirengimą ekstremaliosioms sveikatos situacijoms. Kad būtų pasiekti šios institucijos tikslai, jai 2022–2027 m. laikotarpiu skirtas apie 6 mlrd. EUR biudžetas pagal įvairias programas (tokias kaip „ES – sveikatos labui“, „Europos horizontas“ ir ES civilinės saugos mechanizmas).

Didinant atsparumą taip pat reikia stiprinti pasirengimą reaguoti į nelaimės. Šiuo tikslu pagal ES civilinės saugos mechanizmą stiprinamas ES valstybių narių ir šešių kitų dalyvaujančių valstybių bendradarbiavimas civilinės saugos srityje. Europos Komisija, pripažindama, kad pagrindinė atsakomybė už civilinę saugą tenka valstybėms narėms, teikia papildomą paramą nacionalinėms institucijoms siekiant galutinio tikslo gerinti nelaimių prevenciją, pasirengimą ir reagavimą, stiprinant pajėgumus reaguoti į krizes (tokias kaip miško gaisrai, ekstremaliosios sveikatos situacijos ar skubios medicinos pagalbos poreikiai arba cheminiai, biologiniai, radiologiniai ar branduoliniai incidentai), viršijančias individualius šalies reagavimo pajėgumus. Todėl Komisija atlieka svarbų vaidmenį

⁽⁷⁾ Paskolų paprašė šešios valstybės narės (Graikija, Italija, Kipras, Portugalija, Rumunija ir Slovėnija).

koordinuodama reagavimą į nelaimės visame pasaulyje, padengdama ne mažiau kaip 75 proc. su pajėgumų dislokavimu susijusių transporto ir (arba) veiklos sąnaudų. 2021 m. balandžio mėn. priimtas naujas pasiūlymas suteiks ES galimybę atlikti aktyvesnį vaidmenį, taip pat pagal šį mechanizmą bus lanksčiau teikiama parama valstybėms narėms, ypač tais atvejais, kai jos tuo pat metu susiduria su didelio masto ir sudėtingomis ekstremaliosiomis situacijomis.

- Rengiantis 2021 m. miško gaisrų sezonui, Komisija bendrai finansavo budinčią **„rescEU“ ugniagesių komandą**, kad būtų užpildytos galimos pajėgumų spragos kovojant su miško gaisrais. Šešios ES valstybės narės (Graikija, Ispanija, Prancūzija, Kroatija, Italija ir Švedija) suteikė kitoms valstybėms narėms iš viso 11 lėktuvų gaisrams gesinti ir šešis sraigtasparnius, skirtus naudoti ekstremaliosios situacijos atveju, mainais už finansinę paramą šių pajėgumų parengties išlaidoms padengti. Šiuo metu rengiamasi 2022 m. miško gaisrų sezonui.
- Pagal ES civilinės saugos mechanizmą Komisija sukūrė **strateginį „rescEU“ medicinos rezervą ir paskirstymo mechanizmą**, kurio atsargas saugo devynios valstybės narės. Šis rezervas teikia galimybę greitai pristatyti medicinos reikmenis (kaip antai dirbtinės plaučių ventiliacijos aparatus ir asmenines apsaugos priemones) bet kurioje ES teritorijos dalyje ir trečiosiose šalyse valstybėse.
- Skubios paramos priemone taip pat naudotasi **perkant sveikatos priežiūros reikmenis, teikiant pagalbą medicinos darbuotojams ir operatyvią paramą mobiliesiems medicininės pagalbos pajėgumams**. Taip pasiekama, kad medicinos darbuotojai ir jų komandos Europoje būtų prieinami ten, kur jų labiausiai reikia, ir padedama gabenti krovinius.

2. Dvejopos pertvarkos vykdymas siekiant tvarios ateities

Norime ateinančioms kartoms palikti sveiką planetą, gerų darbo vietų ir augančią ekonomiką, kuri neniokotų mūsų gamtos.

Ursula von der Leyen

Europos Komisijos pirmininkė

Žalioji ir skaitmeninė pertvarka yra ES politikos ir jos ekonomikos gaivinimo strategijos pagrindas. Labai svarbu laikyti klimato ir biologinės įvairovės apsaugą, taip pat skaitmeninę pertvarką ES socialinio ir ekonominio augimo modelio pagrindu, siekiant užtikrinti jo tvarumą. Kadangi vis labiau didėja pasaulinė konkurencija siekiant skaitmeninių technologijų kontrolės, nepaprastai svarbu, kad ES įmonės, viešieji sektoriai ir tyrėjai pačioje ES turėtų prieigą prie kompiuterijos duomenų, dirbtinio intelekto ir skaitmeninės infrastruktūros. Be to, norint pasiekti tikslą iki 2030 m. 55 proc. sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, reikia remti ir skatinti inovacines ir mažo anglies dioksido kiekio technologijas. ES biudžetas atlieka labai svarbų vaidmenį visose šiose srityse.

Europos žaliasis kursas – tvaraus augimo planas

Žalioji pertvarka yra ES ekonomikos augimo strategijos pagrindas. Siekiant tvarios ateities, žalioji pertvarka yra labai svarbi mažinant Europos ekonomikos priklausomybę nuo iškastinio kuro ir skatinant ES pramonės konkurencingumą, o kartu remiant ilgalaikę ES energetinę nepriklausomybę. Tai apima pastangas siekiant klimato ir biologinės įvairovės tikslų, kartu užtikrinant visiems teisingą pertvarką.

Kova su klimato kaita iš esmės peržengia valstybių sienas, todėl reikia imtis veiksmų ES ir tarptautiniu lygmenimis. ES veiksmai teikia galimybę pasinaudoti didele masto ekonomija, sutelkti išteklius, kad būtų pasiekta kritinė masė, ir prisidėti prie ES vaidmens tarptautinėje arenoje stiprinimo.

Klimatas	Biologinė įvairovė
Iki 2020 m. pabaigos daugiau kaip 2 735 mW padidinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos pajėgumai naudojantis regioninių fondų finansavimu.	Iki 2020 m. pabaigos, naudojantis programos LIFE finansavimu, atkurta daugiau kaip 15 000 km ² buveinių arba pagerinta jų išsaugojimo būklė.
Šalyse partnerėse naudojantis ES parama 2014–2020 m. laikotarpiu planuota įdiegti atsinaujinančiųjų išteklių energijos 18 000 gW gamybos pajėgumų.	Šalyse partnerėse apsaugota 909 620 km ² didelės biologinės įvairovės teritorijų ir miško plotų, naudojantis ES vystomųjų projektų parama laikotarpiu nuo 2013 m. iki 2021 m.

ES yra įsipareigojusi skirti didelę savo biudžeto dalį su klimatu susijusioms intervencinėms priemonėms finansuoti. Naujausia prieinama informacija rodo, kad 2014–2020 m. su klimatu susijusioms priemonėms ES skirti ištekliai prilygsta 221 mlrd. EUR, arba 20,6 proc. jos bendrojo daugiametio biudžeto ⁽⁸⁾. 2021–2027 m. laikotarpiu Komisija iki 30 proc. padidino savo bendrą tikslą dėl ES biudžeto (papildyto priemone „NextGenerationEU“) indėlio integruojant klimato kaitos aspektą. Šio tikslo taip pat padedama siekti regionine politika, kuriai skirta teisiškai privaloma biudžeto dalis sudaro 30 proc. Europos regioninės plėtros fondui ir 37 proc. Sanglaudos fondui. Galiausiai, kad būtų užtikrinti veiksmingai atliekami ir patikimi skaičiavimai dėl šio tikslo pasiekimo, Komisija parengė ir paskelbė naują ES koeficientais pagrįstą metodiką.

Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė labai prisidės siekiant klimato srities tikslo. Ši priemonė parengta numatant padėti pasiekti ES tikslą iki 2050 m. neutralizuoti poveikį klimatui: 37 proc. jos finansinio paketo skiriama su klimatu susijusioms investicijoms ir reformoms. Pagal 22 ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, patvirtintus 2021 m., valstybės narės su klimatu susijusiems tikslams skyrė beveik 40 proc. visų išlaidų, taigi reikšmingai viršytas 37 proc. tikslinis lygis. Investicijos pagal Tarybos patvirtintus ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus apima įvairius sektorius; pavyzdžiui, apie 70,7 mlrd. EUR planuojama išleisti Europos susisiekimo sistemos tvarumui didinti, be kita ko, atnaujinant ir modernizuojant geležinkelių tinklus ir kuriant naują alternatyviųjų degalų infrastruktūrą.

Indėlis į kovą su klimato kaita 2021 m. (milijonais eurų).

Šaltinis – Europos Komisija.

⁽⁸⁾ Atitinkama 2020 m. metinėje valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitoje pateikta suma yra atnaujinta atsižvelgiant į prieinamą naują informaciją apie ES pasidalijamojo valdymo būdu išleistų lėšų panaudojimą ir technines pataisas (įskaitant Europos socialinio fondo bendro finansavimo skaičiavimą, kaip nurodyta Europos Audito Rūmų naujausioje specialiojoje ataskaitoje dėl klimato).

Komisija apskaičiavo, kad 2021 m. iš ES biudžeto finansuotos su klimatu susijusios intervencinės priemonės sudarė apie 138 mlrd. EUR (32 proc. viso biudžeto). Tokių priemonių pavyzdžiai:

- **Tolesnė parama reikiamiems struktūriniais pokyčiams ES ekonomikoje, siekiant poveikio klimatui neutralumo ir energetinės nepriklausomybės**, pasitelkiant sanglaudos politikos fondus ir [Europos infrastruktūros tinklų priemonę](#).
- **Nauji mokslinių tyrimų ir inovacijų projektai**, pradėti 2021 m. pagal programas „Horizontas 2020“ ir „Europos horizontas“, įskaitant svarbius žaliųjų oro uostų ir uostų projektus, naujas partnerystės iniciatyvas ar bendrąsias įmones (pvz., SESAR 3, Europos geležinkelių, netaišios aviacijos, vandenilio iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, netaišaus kelių ir vandens transporto), taip pat pradedamas su klimatu susijusias misijas (pvz., dėl prisitaikymo prie klimato kaitos; neutralaus poveikio klimatui ir pažangiųjų miestų; švarių vandenynų).
- **Parama radikalioms inovacijoms**. 2021 m. pagal Europos inovacijų tarybos programą „Accelerator“ paskelbtas kvietimas teikti paraiškas, konkrečiai siekiant remti Europos žaliojo kurso inovacijas. Šiame kvietime orientuojamasi į ES žalios, skaitmenizuotos ir sveikos visuomenės kūrimo prioritetus, ypač daug dėmesio skiriant inovacijoms kurioje nors iš šių sričių: mažo anglies dioksido kiekio technologijų pramonės; esminės pastatų renovacijos; atsinaujinančiųjų išteklių energijos; baterijų ir kitų energijos kaupimo sistemų. Inovacijų diegimas yra varomoji jėga, padedanti pasiekti ES tikslus.
- **Parama mažosioms ir vidutinėms įmonėms**. 2021 m. rugsėjo 30 d. pagal ES įmonių konkurencingumo ir mažųjų bei vidutinių įmonių programos (COSME) augimui skatinti skirtą nuosavo kapitalo priemonę jau buvo investuota 6,7 mln. EUR į [rizikos kapitalo fondą, kurio veikla nukreipta į švarias technologijas](#), siekiant užtikrinti, kad mažosios ir vidutinės įmonės galėtų augti orientuodamosi į tvarią ateitį.
- **Įgūdžių, padedančių siekti ES klimato kaitos švelninimo tikslų, įgijimas**. Kelios „Erasmus Mundus“ jungtinės magistrantūros studijų programos tiesiogiai siejasi su klimato kaitos klausimais: pavyzdžiui, [miestų klimato ir tvarumo magistrantūros studijų programa](#), pagal kurią rengiami aukštos kvalifikacijos absolventai, gebantys suprasti, vertinti ir valdyti atsparumą klimato kaitos poveikiui miestuose, gyvenant 1,5 °C šiltesniame pasaulyje, ir [jūrų aplinkos atsinaujinančiųjų išteklių energijos magistrantūros studijų programa](#), pritaikyta įmonių poreikiams jūrų atsinaujinančiųjų išteklių energijos srityje ir turinti tarptautinę orientaciją, grindžiamą tiesioginiu pasaulyje žymių mokslinių tyrimų centrų, mažųjų ir vidutinių įmonių bei didelių šio pramonės sektoriaus bendrovių, kaip asocijuotųjų partnerių, dalyvavimu. Kitas pavyzdys – nuo 2016 m. Sardinijoje (Italija) daugiau kaip 5 000 darbo ieškančių asmenų suteikta Europos socialinio fondo parama padedant jiems susirasti darbą Europos žaliuojoje ir mėlynojoje ekonomikoje: visų pirma tobulinant jų įgūdžius konsultuojamuoju profesiniu ugdymu, stažuotėmis ir mokymu (po kurio suteikiama atestacija), o po to padedant jiems pradėti savo verslą.
- **Parama ir investicijos, skirtos inovacinėms ir mažo anglies dioksido kiekio technologijoms, reikalingoms ES pereinant prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos**. [Inovacijų fondas](#) suteikia reikiamų finansinių paskatų ir remia pakankamai brandžius projektus, kurie apima labai pažangias inovacines technologijas, procesus ar produktus ir teikia didelį išmetamo ŠESD kiekio mažinimo potencialą. Per pirmus du kvietimus teikti projektus gauta daugiau kaip 540 pasiūlymų, ir 2021 m. pasirašyta 30 pirmųjų susitarimų dėl dotacijų siekiant didinti nedidelių švarioms technologijoms skirtų projektų mastą.

2021–2027 m. daugiamečioje finansinėje programoje taip pat skiriama daugiau dėmesio biologinės įvairovės apsaugai. Turint užmojų jau 2024 m. skirti šiam tikslui 7,5 proc. ES biudžeto metinių išteklių, o nuo 2026 m. – 10 proc. jo metinių išteklių, ES biudžetas prisideda siekiant 2030 m. ES biologinės įvairovės strategijos tikslų. 2021 m., Komisijos skaičiavimu, biologinės įvairovės aspekto integravimui skirta 18 mlrd. EUR, arba 4,3 proc. ES biudžeto, įskaitant priemonę „NextGenerationEU“.

Iš viso **18 350 EUR**

2021 m. indėlis į biologinę įvairovę (milijonais eurų).

Šaltinis – Europos Komisija.

- Europos aplinkos agentūra teikia **detalių geoerdvinių visos Europos ir vietos lygmens žemės dangos ir žemės naudojimo duomenų produktus**, kaip „Copernicus“ žemės paviršiaus stebėsenos paslaugos dalį. Pagal vietos komponentą dėmesys skiriamas toms sritims, kuriose ES kyla konkrečių aplinkosaugos problemų ir klausimų. Pagal šį vietos komponentą Europos aplinkos agentūra teikia informaciją apie tinkle „Natura 2000“ saugomas kritinės svarbos zonas; ši informacija naudojama vertinant tų teritorijų išsaugojimą ir būklę ir galimai matomą pievų augmenijos dangos mažėjimą. „Natura 2000“ kritinės svarbos zonų statusas užtikrina tikslų jų kartografavimą ir tuo naudojantis galima atkreipti dėmesį į įvykius, keliančius grėsmę tų teritorijų išsaugojimui.
- Biologinės įvairovės apsaugos srityje **„LIFE – MarHa“ integruotu gamtos projektu, skirtu veiksmingam ir teisingam jūrų buveinių valdymui Prancūzijoje**, siekiama gerinti visų Prancūzijos jūros buveinių tipų, įtrauktų į Buveinių direktyvą, išsaugojimo būklę. Šiuo projektu siekiama trumpojo laikotarpio tikslo, kad iki 2025 m. būtų pasiekta gera bent pusės buveinių išsaugojimo būklė. Kartu su programos LIFE finansavimu pagal šį projektą yra lengviau darniai panaudoti apie 50 mln. EUR papildomų lėšų iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai, Europos regioninės plėtros fondo ir nacionalinių fondų.
- Airija remia **durpynų atkūrimą**: tai yra priemonė, teikianti galimybę remti ir skatinti augalijos ir gyvūnijos grąžinimą į šias teritorijas. Airijos plane apskaičiuota, kad per 30 metų laikotarpį įgyvendinant sustiprintas atkuriamąsias priemones turėtų būti 3,3 mln. tonų sumažintas išmetamas CO₂ kiekis.

ES biudžeto susiejimas su ES aplinkos tikslais sustiprintas keliant reikalavimą laikytis žalos nedarymo principo. Pagal Europos Parlamento, Europos Sąjungos Tarybos ir Komisijos [tarpinstitucinį susitarimą](#) 2021–2027 m. biudžeto vykdymas turi atitikti šį Europos žaliuoju kursu įtvirtintą principą. Taip siekiama užtikrinti, kad jokia biudžeto dalis nekliudytų ir neprieštarautų ES klimato ir aplinkos tikslams, nepriklausomai nuo to, ar ji laikoma susijusia su klimatu, ar ne.

ES biudžetas taip pat atspindi svarbų poreikį teisingai spręsti aktualius klausimus dėl socialinio ir ekonominio poveikio, kurį daro perėjimas prie neutralizuoto poveikio klimatui ekonomikos, ir šiuo atžvilgiu laikantis Europos žaliojo kurso ir Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų plano ⁽⁹⁾. Naujasis Teisingos pertvarkos mechanizmas skirtas pagalbai remiant regionus, pramonę ir darbuotojus, kuriuos neigiamai paveikė ši pertvarka. Teisingos pertvarkos fondo parama yra prieinama labiausiai paveiktiems regionams kiekvienoje valstybėje narėje, pateikus teritorinius planus, kuriuos Komisija patvirtina kaip sanglaudos politikos programų dalį. Dėl pavėluoto priėmimo Teisingos pertvarkos fondo programos dar nepatvirtintos, ir įgyvendinimas yra pavėlintas ⁽¹⁰⁾. Tikimasi, kad pradėjus veikti šiam mechanizmui bus 2021–2027 m. mobilizuota apie 55 mlrd. EUR pagal tris skirtingus ramsčius.

Teisingos pertvarkos fondas	Teisingos pertvarkos sistema	Paskolų viešajam sektoriui priemonė
<ul style="list-style-type: none"> Fondas finansuos tokius veiksmus kaip investicijos į MVI, MVI, mokslinių tyrimų ir inovacijų veikla, centralizuoto centralizuoto šildymo tinklų renovavimas ir tobulinimas, tobulinimas, skaitmenizacija, skaitmenizacija, skaitmeninės skaitmeninės inovacijos bei bei skaitmeninis junglumas ir ir žiedinės ekonomikos stiprinimas. 	<ul style="list-style-type: none"> Pagal šią sistemą bus sutelkti sutelkti privačiojo sektoriaus sektoriaus išteklių, tai iš dalies dalies pasiekiant „InvestEU“ „InvestEU“ konsultacijų centro centro veikla – jis bus centrinė centrinė prieigos vieta teikiant teikiant konsultacinės paramos paramos prašymus. 	<ul style="list-style-type: none"> Pagal šią priemonę bus finansuojamos investicijos į į atsinaujinančiųjų išteklių energiją, žaliąjį ir darnųjį judumą, aplinkosauginę pažangaus atliekų tvarkymo ir tvarkymo ir vandentvarkos infrastruktūrą, miestų atnaujinimą ir kt.

Pasiūlymu dėl naujo Socialinio klimato fondo siekiama padėti spręsti socialinio ir paskirstomojo poveikio klausimus vykdant su klimato kaita susijusią pertvarką pagal 55 % tikslo priemonių rinkinį ⁽¹¹⁾. Konkrečiau šiuo fondu numatoma švelninti siūlomo pastatų ir kelių transporto apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos diegimo poveikį pažeidžiamiausiems visuomenės nariams. Pasiūlymu dėl Socialinio klimato fondo papildomos Teisingos pertvarkos mechanizmo ir „Europos socialinio fondo +“ priemonės.

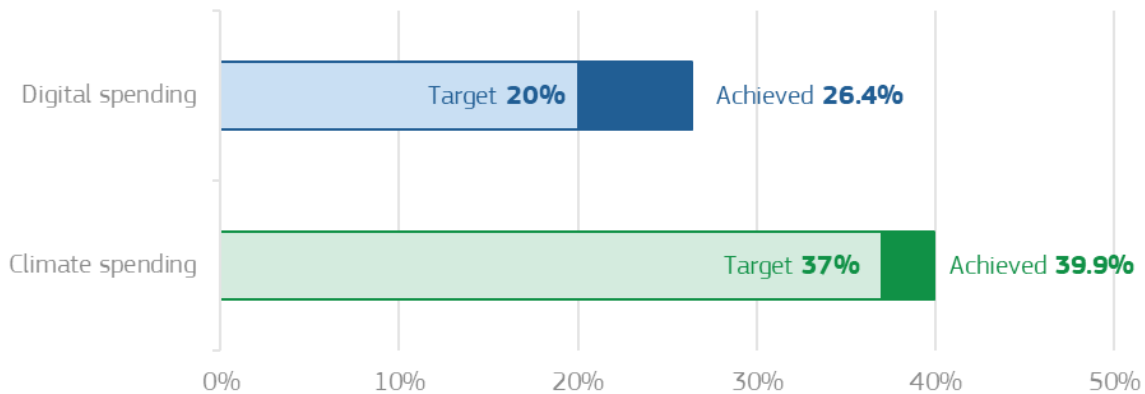
ES augimo potencialą didinanti skaitmeninė pertvarka

Skaitmeninių technologijų diegimas teikia didelių ES ekonomikos augimo galimybių. Komisijos tikslas – kurti prie skaitmeninio amžiaus prisitaikiusią Europą, suteikiant piliečiams, įmonėms ir administravimo institucijoms daugiau galimybių naujos kartos skaitmeninėmis technologijomis ir tinkamu kvalifikacijos kėlimu bei perkvalifikavimu, kurie bus naudingi visiems. Todėl teisės aktų leidėjai susitarė pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę bent 20 proc. lėšų skirti reformoms ir investicijoms, kuriomis remiami skaitmeninės politikos tikslai. Ankstyvi rodikliai rodo geras perspektyvas: 22 ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose, patvirtintuose iki 2021 m. pabaigos, 26 proc. lėšų skiriama reformoms ir investicijoms, kuriomis remiama skaitmeninė transformacija.

⁽⁹⁾ [Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų planas](#).

⁽¹⁰⁾ 2021 m. dar neatlikta jokių Teisingos pertvarkos fondo mokėjimų.

⁽¹¹⁾ Komisijos komunikatas „55 % tikslas – pasiekiamas. ES 2030 m. klimato tikslo įgyvendinimas siekiant neutralizuoti poveikį klimatui“ ([COM\(2021\) 550 final](#)).

Diagramoje parodytas Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės indėlis pagal įvairius prioritetus. Skaičiavimai atlikti pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės reglamento VI ir VII prieduose nustatytas metodikas. Šaltinis – Europos Komisija.

- Tarp pagrindinių pasiekimų yra **Italijos elektros tinklo stiprinimo ir skaitmenizacijos plane** numatytos investicijos siekiant didinti tinklo pajėgumą, sudarant sąlygas toliau integruoti atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybą. Tai – abu dvejopos pertvarkos aspektus apimančio projekto, pagal kurį ir klimato, ir skaitmenizacijos aspektai yra numatomi kaip svarbūs Europos atsigavimo po pandemijos elementai, pavyzdys.
- Tęsiamas vietos belaidžio ryšio diegimas pagal **programą „WiFi4EU“**, pagal kurią Europoje jau įdiegta daugiau kaip 8 000 tinklų ir yra daugiau kaip 83 000 veikiančių prieigos taškų.
- 2021 m. birželio mėn. pristatytas ir pradėtas eksploatuoti **naujas šviesolaidinis jūrinis kabelis „EllaLink“**, jungiantis Europą ir Lotynų Ameriką. Tai yra tikra partnerystė skaitmeninėje srityje: ši 6 000 km ilgio povandeninė duomenų magistralė labiau nei bet kada suartino abu regionus. Pagal Europos Komisijos bendrai finansuojamą programą BELLA ⁽¹²⁾ mokslinių tyrimų ir švietimo bendruomenės abiejose Atlanto vandenyno pusėse pradėjo naudotis šia didelio pajėgumo ir mažos delsos tinklo jungtimi.

Europos skaitmeninė transformacija vyksta pagal Skaitmeninės Europos programą. Šios programos misija – didinti ES atvirą strateginį savarankiškumą ir konkurencingumą ir stiprinti ES svarbiausius skaitmeninius pajėgumus, daugiausia dėmesio skiriant šioms pagrindinėms sritims: našiajai kompiuterijai; debesijos–tinklo paribio infrastruktūrai; duomenų erdvėms ir dirbtiniam intelektui; kibernetiniam saugumui; būtinam kvalifikacijos kėlimui siekiant suteikti šioms pažangioms technologijoms tinkamos darbo jėgos; šių technologijų diegimui ir optimaliam jų naudojimui ypatingos svarbos, kaip antai energetikos ar klimato, sektoriuose; taip pat pramonei, mažosioms ir vidutinėms įmonėms bei viešojo administravimo institucijoms teikiama paramai vykdant skaitmeninę transformaciją. Nors reglamentas, kuriuo nustatyta ši programa, buvo priimtas vėliau nei numatyta, Komisija vis vien sugebėjo sėkmingai pradėti veiklą ir patvirtinti darbo programas 2021 m., o po to buvo iškart paskelbti pirmieji kvietimai teikti paraiškas dėl dotacijų.

⁽¹²⁾ BELLA – Europos ryšio su Lotynų Amerika stiprinimas: pagal šią programą remiami ilgalaikiai Europos ir Lotynų Amerikos mokslinių tyrimų ir švietimo bendruomenių ryšiai, reikšmingai gerinant abiejų regionų tyrėjų ir akademinės bendruomenės bendradarbiavimą.

 <p>Našioji kompiuterija</p> <p>Diegti pasaulinio lygio eksalygmens ir eksalygmenį pranokstančios superkompiuterijos pajėgumus ir užtikrinti jų prieinamumą.</p>	 <p>Dirbtinis intelektas</p> <p>ES mastu kurti bendras duomenų erdves, pagrįstas debesijos–tinklo paribio sietine infrastruktūra, ir skatinti išbandyti ir diegti dirbtiniu intelektu grindžiamus sprendimus.</p>
 <p>Kibernetinis saugumas</p> <p>Stiprinti pažangius kibernetinio saugumo pajėgumus, užtikrinant platų pažangiausių kibernetinio saugumo sprendimų diegimą visoje Europos ekonomikoje.</p>	 <p>Aukšto lygio skaitmeniniai įgūdžiai</p> <p>Stiprinti skaitmeninės srities akademinę kompetenciją, didinant su technologijomis (kaip antai našiaja kompiuterija, kibernetiniu saugumu ir dirbtiniu intelektu) susijusio švietimo pasiūlą, ir skatinti skaitmeninį raštingumą.</p>

Optimalaus technologijų naudojimo spartinimas

Sukurti Europos skaitmeninių inovacijų centrų tinklą, padėsiantį pasiekti Europos viešojo ir privačiojo sektorių organizacijų skaitmeninę transformaciją. Jame taip pat bus sprendžiami pagrindiniai visuomenės uždaviniai diegiant didelio poveikio technologijas, kartu sudarant sąlygas tarpvalstybinio mastu teikti sąveikas skaitmenines viešąsias paslaugas ir skatinant kurti įtraukią ir patikimą skaitmeninę erdvę.

Skaitmeninės Europos programa, veiksnių pavyzdžiai.
Šaltinis – Europos Komisija.

Technologinė pažanga ir moksliniai tyrimai teikia galimybę diegti inovacines kosmoso technologijų taikmenas, naudingas mūsų kasdieniam gyvenimui. Padaryta pažanga ES pasaulinėse palydovinės navigacijos sistemose GALILEO ir EGNOS⁽¹³⁾ ir ES Žemės stebėjimo sistemoje „Copernicus“ skatinant teikiamų paslaugų patikimumą ir veiksmingumą. Galutiniams naudotojams yra naudingas tikslesnis ir patikimesnis padėties nustatymas ir pagrįsti bei patikimi išsamūs, nemokami ir atviri Žemės stebėjimo duomenys ir informacija, modernizuojant transportą, sudarant sąlygas tiksliajam ūkininkavimui ir skatinant tvarumą. Programa „Copernicus“ padeda vertinti klimato kaitos poveikį, taip pat pagal ją remiant veiksmus didelių nelaimių metu. GALILEO gali padėti skatinti efektyviai degalus naudojančią transportą ir padėti jūrininkams ir pilotams vykdyti įprastą veiklą arba atlikti nelaimės ištyktų žmonių paiešką.

Kosmoso programa: pagrindiniai 2021 m. pasiekimai

- 2021 m. pabaigoje buvo naudojama 2,5 mlrd. su GALILEO sistemomis suderinamų įrenginių.
- GALILEO veikimas padėties nustatymo tikslumo atžvilgiu yra tris kartus geresnis nei kitų šio pobūdžio sistemų.

⁽¹³⁾ Europos geostacionarinė navigacinė tinklo sistema.

- 2021 m. paleisti du nauji GALILEO palydovai, taigi orbitoje yra 28 palydovai.
- 2021 m. buvo aštuoni „Copernicus“ palydovai.
- „Copernicus“ klimato kaitos paslauga naudojasi 100 000 naudotojų.

3. Žmonėms tarnaujančios ekonomikos kūrimas

ES politikos sistema ir jos unikali bendroji rinka sudaro stiprios ekonomikos, tarnaujančios ES piliečiams, pagrindą. ES socialinės rinkos ekonomikos modelis yra orientuotas ir į ekonomikos augimą, ir į skurdo ir nelygybės ES regionuose mažinimą. Ypač svarbu stiprinti bendrąją rinką ir mažąsias bei vidutines įmones, kad ES ekonomika tenkintų jos piliečių poreikius. Stipri ekonomika taip pat yra būtina sprendžiant svarbiausius mūsų laikų uždavinius, įskaitant dvejopą pertvarką ir ES atviro strateginio savarankiškumo bei jos vaidmens pasaulyje didinimą. Vykdydami mokslinius tyrimus ir diegiant inovacijas įgyjamos žinios ir sprendimai gali padėti didinti konkurencingumą, taip skatinant ekonomikos augimą, kuriant darbo vietas ir sprendžiant visuomenės uždavinius.

Prie to prisidedama daugeliu ES biudžeto programų, apimančių kelis aspektus. Nuolatinėmis investavimo pastangomis užtikrinamas tolesnis bendrosios rinkos gilinimas, duodantis svarbios naudos ES vartotojams ir įmonėms. Sanglaudos politika teikia galimybę pagal šimtus tūkstančių projektų teikti paramą mažosioms ir vidutinėms įmonėms visuose ES regionuose. Teikiant kokybišką švietimą ir mokymą, daugeliu veiksmų investuojama į žmones ir remiama jų (re)integracija į darbo rinką, skatinant svarbius realiosios ekonomikos projektus ir prisidedant prie struktūrinių pokyčių, mokslinių tyrimų ir inovacijų ES valstybėse narėse. Sudėtingų verslo, politikos, mokslo, technologijų, sveikatos ir aplinkos apsaugos uždavinių turinčioje visuomenėje ši daugialypė parama yra itin svarbi ekonomikos augimo varomoji jėga, lemianti proveržius, kurie neša pelną ir didina gerovę ES ekonomikoje. Šios investicijos į infrastruktūrą ir žmogiškąjį kapitalą atlieka pagrindinį vaidmenį skatinant kurti aplinkos atžvilgiu ir ekonomiškai tvarią Europą, skatinant lygias lyčių galimybes ir siekiant trijų pagrindinių ES lygmens tikslų iki 2030 m., susijusių su užimtumu, įgūdžiais ir skurdo mažinimu, nustatytų **Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų plane** ⁽¹⁴⁾.

Stipresnės ir teisingesnės ekonomikos kūrimas

ES ekonomikoje 2021 m. vasarą pasiektas iki pandemijos buvęs produktyvumo lygis: per 2021 m. ekonomika atsigavo 5,3 proc. ⁽¹⁵⁾ Sukūrus apie 1,8 mln. papildomų darbo vietų, darbuotojų skaičius ES 2021 m. padidėjo 0,9 proc. Užimtumas padidėjo beveik visose įvairių išsilavinimo lygių, amžiaus ir lyčių grupėse; iki 2021 m. trečiojo ketvirčio įsidarbino apie 1 mln. bedarbių. Dėl to ES darbo jėgos dydis 2021 m. trečiąjį ketvirtį 0,3 proc. viršijo iki pandemijos buvusį lygį. Vis dėlto sumažėjo užimtumas tuose sektoriuose, kuriuos labiausiai paveikė taikytos izoliavimo priemonės, kaip antai apgyvendinimo, maisto ir kelionių sektoriuose. Be to, augimo lūkesčius labai sumažino ⁽¹⁶⁾ žaliavų ir energijos kainų augimas, kurį labai padidino nepateisinamas ir neišprovokuotas Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą.

⁽¹⁴⁾ [Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų planas](#).

⁽¹⁵⁾ Žr. [2022 m. žiemos Europos ekonominę prognozę](#).

⁽¹⁶⁾ 2022 m. pavasario ekonominėje prognozėje numatoma, kad realus bendrojo vidaus produkto augimas ES ir euro zonoje bus 2,7 proc. 2022 m. ir 2,3 proc. 2023 m., taigi mažesnis negu [2022 m. žiemos tarpinėje prognozėje](#) numatytas augimas atitinkamai 4,0 proc. ir 2,8 proc. (2,7 proc. euro zonoje).

2014–2020 m. Europos socialinis fondas toliau teigiamai prisidėjo mažinant nedarbo ir skurdo lygius, kurie tebėra vienas didžiausių ES piliečių rūpesčių. Nors „Europos socialinio fondo +“ įgyvendinimas pavélintas dėl vélyvo jo teisinio pagrindo priémimo (taip yra ir visų kitų sanglaudos politikos fondų atveju), pagal ankstesnę jo programą nuo 2014 m. suteikta parama 45,3 mln. asmenų, iš kurių 5,4 mln. susirado darbą (įskaitant savarankišką veiklą), o likę pasiekė kitus tikslus, kaip nurodyta tolesniuose skirsniuose.

Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondas atleistiems darbuotojams, remdamas atleistų asmenų įgūdžių tobulinimą ir įsidarbinimo galimybių didinimą, prisideda prie dinamiškesnės ir konkurencingesnės ES ekonomikos. 2021–2027 m. programavimo laikotarpiu išplétus šio fondo veiklos sritį, keturios valstybės narės 2021 m. pateikė aštuonias paraiškas siekdamos, kad būtų suteikta pagalba 3 500 atleistų darbuotojų. Penkiais iš šių atvejų pagrindinis veiksnys, dėl kurio atleisti darbuotojai, buvo COVID-19 pandemija. Be to, biudžeto valdymo institucija 2021 m. priémė šešias paraiškas, gautas 2020 m. pagal ankstesnį reglamentą. Keturios iš šių paraiškų buvo susijusios su ekonomikos krize dėl pandemijos. Fondo parama apima individualizuotų paslaugų paketus siekiant kuo greičiau reintegruoti atleistus darbuotojus, teikiant jiems tvaraus užimtumo galimybių.

ES biudžetas pagal bendrosios rinkos programą prisideda prie bendrosios rinkos stiprinimo. Šios programos, skirtos bendrosios rinkos valdymui stiprinti, 4,24 mlrd. EUR dydžio biudžetas apima labai įvairias veiklos sritis, kurios anksčiau finansuotos pagal atskiras programas (ES įmonių konkurencingumo ir mažųjų bei vidutinių įmonių programa, Europos statistikos programa, finansinės ir nefinansinės atskaitomybės bei audito standartai, vartotojų dalyvavimas formuojant finansinių paslaugų srities politiką, vartotojų programa, maistas ir pašarai), **taip pat Komisijos prerogatyvines biudžeto eilutes.** Nepaisant to, kad vélai priimtas jos teisinis pagrindas, Komisija 2021 m. sugebėjo aprépti visas šios programos dalis.

Naudojant ES biudžetą siekiama sutelkti viešąsias ir privačias investicijas, garantuojant įgyvendinančiųjų partnerių investavimą (tokie partneriai yra Europos investicijų banko grupė ir kitos finansų įstaigos). Šį vaidmenį atlieka „InvestEU“ fondas, taip pat apimantis mažosioms ir vidutinėms įmonėms skirtą liniją. Suteikiant 26,15 mlrd. EUR dydžio ES garantiją, kurios pagrindą sudaro 10,46 mlrd. EUR iš ES biudžeto, bus šalinamos didelės investicijų spragos ateičiai svarbiose srityse. Be to, numatoma, kad ne mažiau kaip 30 proc. „InvestEU“ fondo finansavimo prisidės kovojant su klimato kaita. Nepaisant pažengusių derybų dėl „InvestEU“ garantijos susitarimo su Europos investicijų banko grupe ir 2021 m. balandžio mėn. paskelbto pirmojo kvietimo pareikšti susidomėjimą, 2021 m. pabaigoje dar nebuvo pasirašyta jokių garantijos susitarimų su įgyvendinančiais partneriais. Garantijos susitarimas su Europos investicijų banko grupe pasirašytas 2022 m. kovo mėn., ir tikimasi daugiau susitarimų sudaryti ateityje.

Sanglaudos politika – nelygybės mažinimas kartu su atsaku į pandemiją

Sanglaudos politikos fondai kartu su savo tradiciniu vaidmeniu – parama investicijoms ir nelygybės mažinimu ES regionuose – toliau atlieka svarbų vaidmenį padédami valstybėms narėms įveikti tiesioginius COVID-19 krizės ekonominius, socialinius ir su sveikata susijusius padarinius. Tradiciškai sanglaudos politikos fondų lėšomis remiami visi ES regionai ir miestai, didinant darbo vietų kūrimą, verslo konkurencingumą, ekonomikos augimą ir darnų vystymąsi, taip pat gerinant piliečių gyvenimo kokybę. Be to, kaip ir 2020 m., Komisija 2021 m. padidino sanglaudos

politikos fondų įgyvendinimo lankstumą, kad valstybėms narėms būtų suteikta daugiau likvidumo siekiant suvaldyti neigiamus COVID-19 pandemijos padarinius.

2014–2020 m. Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondas padėjo mažinti sunkiausių formų skurdą ES, teikdamas labiausiai nepasiturintiems žmonėms paramą maistu bei pagrindinėmis prekėmis ir remdamas socialinę įtrauktį. 2020 m. ⁽¹⁷⁾ beveik 428 000 tonų maisto paskirstyta maždaug 15 mln. žmonių, 1,96 mln. žmonių gavo materialinę pagalbą, o 30 000 žmonių pasinaudojo socialinės įtraukties parama. Tai yra daugiau negu ankstesniais metais, ir galima iš dalies tai sieti su COVID-19 pandemijos poveikiu, dėl kurio daug žmonių neteko darbo ir patyrė skurdo ir socialinės atskirties grėsmę.

2021–2027 m. programų pradžia buvo labai sudėtinga. 2021–2027 m. nacionalinių ir regioninių programų rengimui turėjo įtakos vėlyvas 2021–2027 m. daugiametės finansinės programos priėmimas. Komisija intensyviai dirbo kartu su valstybėmis narėmis, kad naujosios programos būtų parengtos ir užbaigtos kuo greičiau. Parengiamasis darbas valstybėse narėse vyko tuo pat metu kaip ir, pavyzdžiui, ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų rengimas, ir dėl to kai kuriose valstybėse narėse kilo su darbu susijusių sunkumų.

Įgyvendinimas 2021 m. buvo daugiausia susijęs su ankstesnės daugiametės finansinės programos projektais ir ištekliais ⁽¹⁸⁾. Paspirtinti mokėjimai iš ankstesnių sanglaudos politikos fondų, taip pat šiuo metu sparčiai didėja ankstesnių programų rezultatai.

Naudojantis regioninės plėtros fondo parama nuo 2014 m. ⁽¹⁹⁾:

- 4,4 mln. tonų sumažintas išmetamas CO₂ kiekis;
- 5,5 mln. namų ūkių įgijo bent 30 MB/s spartos plačiajuosčio ryšio prieigą;
- sukurta 238 000 darbo vietų remiamose įmonėse;
- 52 mln. asmenų pasinaudojo naujomis arba modernizuotomis sveikatos priežiūros paslaugomis.

Parama švietimui ir mokymui

Be investicijų į fizinę infrastruktūrą, iš ES biudžeto taip pat teikiama labai svarbi parama žmogiškojo kapitalo stiprinimui ir galimybių teikimui, pavyzdžiui, iš Europos socialinio fondo ir pagal Jaunimo užimtumo iniciatyvą, kurių paramą iki 2020 m. gavo 45,3 mln. žmonių. Iki 2020 m. pabaigos 7,4 mln. asmenų įgijo kvalifikaciją, 2,2 mln. asmenų dalyvavo švietimo arba mokymo veikloje naudodamiesi Europos socialinio fondo ir Jaunimo užimtumo iniciatyvos parama, o 3,4 mln. jaunuolių pasinaudojo Jaunimo užimtumo iniciatyva. Iki 2021 m. pabaigos valstybės narės pagal Jaunimo užimtumo iniciatyvą jau buvo gavusios 4,5 mlrd. EUR lėšų.

ES moksliniai tyrimai ir inovacijos padeda apsaugoti piliečius ir ES vertybes ir atlieka vis svarbesnį vaidmenį ES ekonomikoje. Tai naudinga ir vartotojams, ir darbuotojams: kuriamos geresnės darbo vietos, kuriama žalesnė visuomenė ir gerinama gyvenimo kokybė ES. Tai taip pat

⁽¹⁷⁾ Naujausi žinomi Europos socialinio fondo ir Jaunimo užimtumo iniciatyvos duomenys.

⁽¹⁸⁾ 350 mlrd. EUR iš 2014–2020 m. ilgalaikio biudžeto ir 392 mlrd. EUR iš 2021–2027 m. ilgalaikio biudžeto.

⁽¹⁹⁾ Šie skaičiai rodo 2014–2020 m. laikotarpio Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo bendrus pasiekimus iki 2020 m. pabaigos.

labai svarbu siekiant išlaikyti ES konkurencingumą pasaulinėje rinkoje. Inovacijų politikoje susiejant mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir pramonės politiką, siekiama sudaryti palankias sąlygas idėjoms patekti į rinką. Iš ES biudžeto finansuojami moksliniai tyrimai ir inovacijos, įskaitant tikslinę paramą mažosioms ir vidutinėms įmonėms, sudarančioms 99 proc. visų ES įmonių ⁽²⁰⁾. Vienas iš programos „Europos horizontas“ tikslų – skatinti visų formų inovacijas, sudarant palankias sąlygas technologinei plėtrai, parodomajai veiklai, žinių ir technologijų perdavimui ir kartu intensyvinant inovacinių sprendimų diegimą ir naudojimą.

2021 m. Komisija pateikė pirmąją darbo programą pagal programą „Europos horizontas“: šiomis aplinkybėmis ji išrinko 65 inovacinius startuolius ir mažąsias bei vidutines įmones, kurie pagal Europos inovacijų tarybos programą „Accelerator“ gaus 363 mln. EUR finansavimą proveržio inovacijoms, taip jiems padedant pateikti savo inovacijas rinkai ir didinti veiklos mastą.

- Lapkričio mėn. Komisija paskelbė 2021 m. ES apdovanojimo novatorėms ir Europos inovacijų sostinės apdovanojimo laureatus. 2021 m. apdovanota verslininkė Merel Boers (Nyderlandai), viena iš bendrovės NICO-LAB (kurios aukštosios technologijos padeda gydytojams geriau teikti greitąją pagalbą pacientams) steigėjų ir jos generalinė direktorė, o Dortmundio miestas (Vokietija) pripažintas 2021 m. Europos inovacijų sostine už inovacijų skatinimą bendruomenėje.

Gerėsnis lyčių lygybės aspekto integravimas

2021 m. Komisija ėmėsi tolesnių veiksmų įgyvendindama savo 2020–2025 m. lyčių lygybės strategiją ⁽²¹⁾, kurioje nustatytas tvirtesnis Komisijos įsipareigojimas kurti lygybės sąjungą. Visų pirma, Komisija sustiprino poveikio lyčių lygybei nustatymą ir analizavimą per gerėsnio reglamentavimo procedūras (vertinimuose ir poveikio vertinimuose).

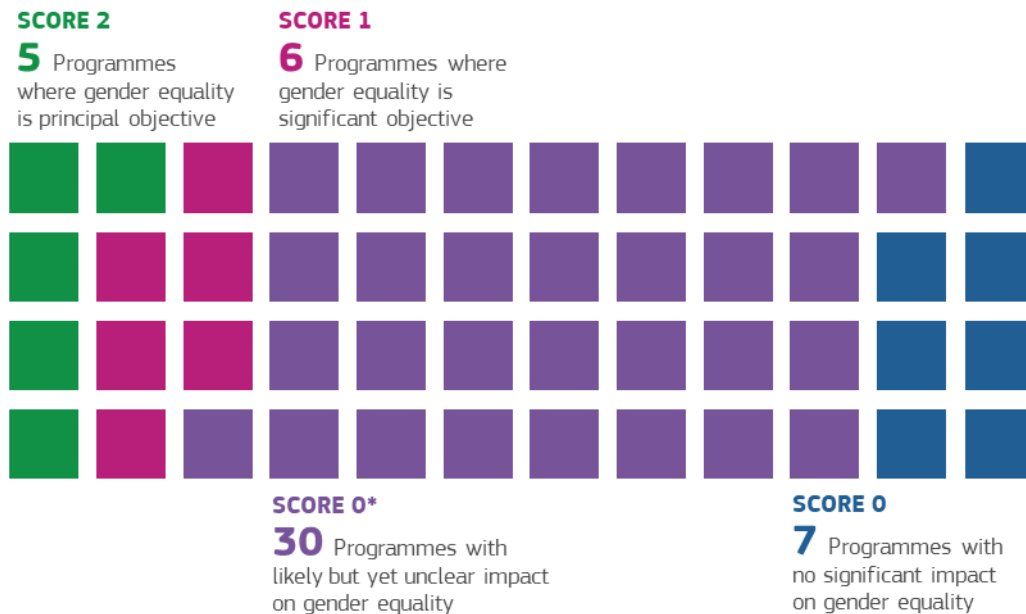
ES biudžeto indėlis siekiant lygybės tikslų yra svarbus. Pagal priemonę „NextGenerationEU“ ir 2021–2027 m. ilgalaikio biudžeto lėšomis suteikiama įvairių ES finansavimo ir biudžeto garantijų priemonių remiant veiksmus, kuriais skatinamas moterų dalyvavimas darbo rinkoje ir profesinio bei asmeninio gyvenimo pusiausvyra. Itin svarbu investuoti į priežiūros įstaigas, remti moterų verslumą, kovoti su lyčių segregacija tam tikrose profesinėse srityse ir spręsti problemą, susijusią su nesubalansuotu merginų ir vaikinių dalyvavimu kai kuriuose švietimo ir mokymo sektoriuose. Pagal tam tikras iniciatyvas, kaip antai Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programos paprogramę „Daphne“, teikiamas specialus finansavimas pilietinės visuomenės organizacijoms ir viešosioms institucijoms, padedančioms siekti lygybės tikslo, įskaitant labai svarbias konkrečias sritis, tokias kaip kova su smurtu dėl lyties.

Komisija anksčiau, nei numatyta darbotvarkėje, parengė su lyčių lygybe susijusių išlaidų vertinimo bandomąją metodiką. Komisija buvo įsipareigojusi parengti tokią metodiką pagal tarpinstitucinį susitarimą, pridėtą prie 2021–2027 m. daugiametės finansinės programos. Pagal kiekvieną programą, kiek įmanoma detalesniu lygiu, intervencinės priemonės vertinamos 0, 1, 2 arba 0* balų. 0, 1 ir 2 balai rodo, kiek tikslingai lyčių lygybė remiama ES biudžeto intervencinėmis priemonėmis. 0* balų skiriama toms intervencinėms priemonėms, kurios gali daryti poveikį lyčių lygybei, tačiau kurių poveikio Komisija šiuo metu dar negali įvertinti ir pagrįsti. Šis balas bus

⁽²⁰⁾ Žr. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.LI.2020.433.01.0028.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2020%3A433I%3ATOC>.

⁽²¹⁾ Žr. https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_lt.

atnaujintas gavus pakankamai informacijos, jei jos bus gauta. Šiame dokumentų rinkinyje Komisija praneša šios bandomosios metodikos taikymo rezultatus. Toliau pateiktoje diagramoje parodytas programų išsidėstymas pagal aukščiausią balą, skirtą (kai kurioms) jų intervencinėms priemonėms.

Programų, vertinamų kiekvienu iš keturių balų (0, 0*, 1 ir 2) pagal siūlomą metodiką, skaičius. Programai gali būti skiriamas daugiau kaip vienas balas. Šiuo atveju jos įvykdyti metiniai įsipareigojimai suskirstomi pagal balus.

Šaltinis – Europos Komisija.

Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemone taip pat siekiama propaguoti lyčių lygybės principus. 22 ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai, priimti 2021 m., apima 115 priemonių, pagal kurias dėmesys skiriamas lyčių lygybei. Tokios priemonės apima reformas, kuriomis siekiama mažinti vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumą, kovoti su moterų ir vyrų nelygybe, remti moterų kvalifikacijos kėlimą ir skatinti lanksčias darbo sąlygas. Ši priemonė įvairiomis intervencijomis prisideda darant investicijas; pavyzdžiui, patvirtinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai apima priemones, kuriomis siekiama gerinti socialinę ir ankstyvosios vaikų priežiūros infrastruktūrą, įmonėms suteikti lyčių lygybės sertifikatus, teikti mokymą, kuriuo tobulinami moterų verslumo įgūdžiai, sukurti paramos moterims kaimo ir miesto vietovėse linijų ir gerinti tradiciškai moterų pasirenkamų profesijų (kaip antai darbo namų ūkyje ir socialinės rūpybos) reguliavimą.

Darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m. įgyvendinimas

ES biudžetas ir priemonė „NextGenerationEU“ reikšmingai prisideda siekiant tikslų, nustatytų Jungtinių Tautų darnaus vystymosi darbotvarkėje iki 2030 m., kuria siekiama užtikrinti esminį poslinkį iki 2030 m., nepaliekant nieko nuošalyje. Ši darbotvarkė iki 2030 m. – tai patvirtintos bendros Jungtinių Tautų veiksmų gairės siekiant taikos ir gerovės pasaulyje; ji turi labai didelę reikšmę ES vertybėms ir Europos ateičiai. Nuo tada, kai ši darbotvarkė patvirtinta 2015 m., ES padarė didelę pažangą siekdama darnaus vystymosi tikslų ir juos įgyvendindama savo vidaus ir išorės politikoje, ir toliau stiprina su tuo susijusias savo pastangas. COVID-19 pandemija parodė, kad, siekiant geriau atsigaivinti po pastarosios krizės, labai svarbu visiškai įgyvendinti šią darbotvarkę iki 2030 m. Darnaus vystymosi tikslai sudaro visuotinį tvaraus atsigaivimo pagrindą.

ES ėmė pereiti prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų, neutralizuoto poveikio klimatui, efektyvaus išteklių naudojimo ir žiedinės ekonomikos, kartu didindama saugumą, gerovę, lygybę ir įtrauktį. Tokiomis aplinkybėmis rengiant ir įgyvendinant ES išlaidų programas, siekiant kiekvienos politikos srities tikslų, kartu tų programų veiksmis ir intervencinėmis priemonėmis skatinamas tvarumas. Pagal Europos konsensuą dėl vystymosi ES taip pat suderino savo požiūrį į tarptautinį bendradarbiavimą ir vystymosi politiką su darbotvarke iki 2030 m., grįsdama savo išorės veiksmus darnaus vystymosi tikslais ir Paryžiaus susitarimu.

Atsižvelgiant į tai, kad šie tikslai yra iš esmės susiję, pagal daugumą ES biudžeto programų siekiama bent kelių darnaus vystymosi tikslų. Šiuo metu daugiau kaip 85 proc. programų (41 iš 48) prisideda siekiant šių tikslų. Tai 41 programai tenka 96 proc. viso ES biudžeto. Toliau pateikta ES biudžeto indėlio įgyvendinant darnaus vystymosi darbotvarkę pavyzdžių.

Nuo 2020 m. kovo iki 2021 m. gruodžio mėn. **Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondas** bendrai finansavo maisto paketų paskirstymo studentams projektą 1,4 mln. EUR suma. Šis projektas skirtas labiausiai nepasiturintiems Prancūzijos Naujosios Akvitanijos regiono aukštųjų mokyklų studentams.

Bendra žemės ūkio politika prisideda siekiant tikslo gerinti mitybą. Pagal ES mokykloms skirtą jos programą remiamas vaisių, daržovių ir pieno tiekimas mokykloms visoje ES, kartu su švietimo priemonėmis, apimančiomis ES žemės ūkio ir sveikos mitybos naudingumo temas. 2017–2023 m. bendras tam skirtas ES biudžetas sudaro 220,8 mln. EUR per mokslo metus.

2021 m. pagal **Skubios paramos priemonę** mobilizuota apie 16 mln. EUR lėšų būtinai sąveikių ES skaitmeninių COVID-19 pažymėjimų išdavimo ir tikrinimo infrastruktūrai kurti, taip siekiant palengvinti saugų ir laisvą piliečių judėjimą ES pandemijos metu.

Iniciatyva „Švietimas negali laukti“, kurią nuo jos pradžios 2016 m. ES parėmė 27,5 mln. EUR suma, suteikė švietimo galimybių 4,6 mln. vaikų ir jaunuolių (kurių pusė yra mergaitės) 34 krizės paveiktose šalyse, ir profesinio rengimo galimybių daugiau kaip 70 000 mokytojų. Imantis tikslinių atsako į COVID-19 pandemiją veiksmų, šia iniciatyva pasiekta 29,2 mln. vaikų ir jaunuolių ir suteikta parama daugiau kaip 88 000 mokytojų.

Švedijoje 2016–2019 m. vykdytu projektu, finansuotu 1,6 mln. EUR suma iš „**Europos socialinio fondo +**“, padėta apie 700 naujai atvykusių migrantų paspartinti darbo paieškos ar mokymo procesą, kartu griauinant lyčių stereotipus.

2021 m. teikiant „**Copernicus**“ žemės paviršiaus stebėsenos paslaugą sistemingai teikta beveik tikralaikė informacija apie pasaulio vidaus vandenų telkinius ir jų sezoninį pasipildymą, įskaitant potencialų vandens gavimą iš sniego ir ledo dangos.

Pagal **Europos infrastruktūros tinklų priemonę** iki 2020 m. pabaigos suteikta 1 052 mln. EUR finansinė parama Baltijos sinchronizavimo projektui, kuris suteiks galimybę trims Baltijos valstybėms visiškai kontroliuoti savo elektros energijos tinklus ir sustiprinti energetinį saugumą.

Nuo 2020 m. pagal **Pasirengimo narystei paramos priemonę** teikiant paramą socialinės įtraukties programai Albanijoje, 173 091 darbuotojas ir 65 574 asmenys pasinaudojo priemonėmis, skirtomis COVID-19 pandemijos poveikiui ekonomikai švelninti.

	<p>Iki 2020 m. gruodžio 31 d. iš Europos strateginių investicijų fondo buvo paremta maždaug 9,3 mlrd. EUR vertės investicijų į transporto infrastruktūrą, siekiant skatinti plėtoti transporto tinklus ir mažiau taršius transporto priemonių parkus, mažinti eismo spūstis ir kliūtis.</p>		<p>2020 m. pagal humanitarinės pagalbos programą suteikta 900 mln. EUR pagalba priverstinai perkeltiems gyventojams ir juos priimančioms bendruomenėms.</p>
	<p>2021–2024 m. laikotarpiu pagal programą „Erasmus+“ suteikta 1 mln. EUR parama projektui „Miestų atsparumas ir prisitaikymas Indijoje ir Mongolijoje“. Šiuo projektu siekiama skatinti žaliąją ir mėlynąją infrastruktūrą, pasitelkiant IT patobulintą tretinį (aukštąjį) mokslą, susietą su darbo rinkomis.</p>		<p>Pagal programos LIFE projektą „Ecotex“ Ispanijoje sukurta inovatyvi, ekologiškai efektyvi ir lengvai atkartojama poliesterio tekstilės atliekų perdirbimo sistema. Ši sistema padidino batų pramonės žiedžiškumą ir sumažino išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį.</p>
	<p>Teikiant ES paramą užjūrio šalims ir teritorijoms, 2021–2027 m. ES bendradarbiaujant su Prancūzijos Pietų ir Antarkties Sritimis teikiama 4 mln. EUR finansavimo vienas iš prioritetų yra biologinės įvairovės apsauga.</p>		<p>2021–2027 m. laikotarpiu iš Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo skiriama 6,1 mlrd. EUR paramai, kuria siekiama tvarios žvejybos ir akvakultūros veiklos ES vandenyse, taip pat siekiama laipsniškai atkurti ir išlaikyti žuvų populiacijas ir biologinę įvairovę mūsų jūrų buveinėse.</p>
	<p>2016–2019 m. iš Europos regioninės plėtros fondo skirta 763 292 EUR parama Lenkijos lietaus intensyvumo atlaso projektui: tai yra internetinė, skaitmeninė ir visapusiška kritulių kartografavimo sistema, kuriama siekiant geriau apsaugoti Lenkijos miestus ir miestelius nuo smarkių kritulių poveikio.</p>		<p>Naudojantis Teisingumo programos finansavimu sukurtas Europos e. teisingumo portalas padeda lengviau naudotis teise kreiptis į teismą visoje ES; 2021 m. jame apsilankė 4,4 mln. lankytojų.</p>
	<p>2021 m. gruodžio mėn. pagal ES civilinės saugos mechanizmą sukurtas Europos civilinės saugos žinių tinklas. Jo tikslas – lengviau dalytis patirtimi ir išmoktomis pamokomis ir padėti priimti geriau pagrįstus sprendimus siekiant didinti prevencijos, parengties ir reagavimo veiksmingumą ir efektyvumą.</p>		

Šaltinis – Europos Komisija.

4. Europos geopolitinio vaidmens stiprinimas

ES remia daugiašališkumą ir taisyklėmis pagrįstą pasaulinę tvarką, įgydama aktyvesnį vaidmenį ir stipresnį balsą pasaulyje. Ji siekia, kad požiūris į išorės veiksmus – nuo vystomojo bendradarbiavimo iki bendros užsienio ir saugumo politikos – būtų suderintas ir kad Europos balsas stipriau ir vieningiau skambėtų pasaulyje. Vienas iš ES tikslų – remti savo vertybes, laisvę ir demokratiją kaimyninėse šalyse ir visame pasaulyje. Pastarojo meto įvykiai tik patvirtina, kad reikalingas suderintas Europos požiūris į neatidėliotinus geopolitinius iššūkius.

2021 m. Komisija pasinaudojo visomis lankstumo galimybėmis, kurių teikia ES biudžetas, reaguodama į jau labai didelį geopolitinės aplinkos nestabilumą. Reikėjo skubaus atsako į tai, kad migracija prie ES rytinių sienų naudotasi kaip priemone, taip pat ES visapusiškai padėjo kaimyninėms šalims ir tarptautiniams partneriams stiprinti savo atsparumą sprendžiant įvairius kitus uždavinius, visų pirma dėl COVID-19 pandemijos, humanitarinių krizių ir susijusių migracijos srautų.

ES biudžetu grindžiamos Europos Sąjungos pastangos remti šalis partneres, siekti savo platesnių geopolitinių tikslų ir propaguoti savo vertybes visame pasaulyje. Naujoji integruota Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonė sustiprina ES, kaip geopolitinės veikėjos, pajėgumą tokiu metu, kai kyla neeilinių iššūkių Europos kaimynystėje ir kitur. To poreikį akivaizdžiai rodo neišprovokuota ir nepateisinama Rusijos invazija į Ukrainą, dėl kurios reikalingas tvirtas ir suderintas Europos atsakas. ES biudžeto lėšos sutelktos siekiant teikti neatidėliotiną pagalbą Ukrainai ir jos žmonėms ir kartu padėti valstybėms narėms remti pabėgėlius iš Ukrainos.

Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonė

- 60 mlrd. EUR skirta **geografinėms programoms**, įskaitant bent 19 mlrd. EUR kaimyninėms šalims ir 29 mlrd. EUR Užsachario Afrikai.
- 6 mlrd. EUR skirta **teminėms programoms** (dėl žmogaus teisių ir demokratijos; pilietinės visuomenės organizacijų; taikos, stabilumo ir konfliktų prevencijos; taip pat pasaulinių iššūkių).
- 3 mlrd. EUR skirta **greitojo reagavimo mechanizmui**, kuris teikia ES galimybę greitai reaguoti į krizes, prisidėti prie taikos, stabilumo ir konfliktų prevencijos ir stiprinti valstybių, visuomenių, bendruomenių bei asmenų atsparumą, susiejant humanitarinę pagalbą ir vystomuosius veiksmus. Juo taip pat užtikrinama, kad būtų anksti imamasi veiksmų atsižvelgiant į ES užsienio politikos poreikius ir prioritetus.
- 10 mlrd. EUR skirta **nepaskirstytų lėšų rezervui** numatant papildyti bet kurią iš minėtų programų ir greitojo reagavimo mechanizmą, jei atsirastų nenumatytų aplinkybių, naujų poreikių, naujų iššūkių ar naujų prioritetų.

ES biudžetas – šalių partnerių atsparumą didinanti jėga

2021 m. ES, kylant krizei prie jos pačios sienų, tuo pat metu toliau rėmė šalis partneres siekdama padėti palaikyti stabilumą ir skatinti jų vystymąsi. Svarbiausia tų metų problema buvo COVID-19 pandemija ir susijęs poveikis įvairiems visuomenės ir ekonomikos sektoriams. Pandemija papildė jau esamas krizes, taigi susiklostė labai sudėtingos aplinkybės. Dėl to itin svarbus ES išorės veiksmų prioritetas buvo šalių partnerių atsparumo didinimas. Tai pasiekta įvairiomis finansinės paramos priemonėmis, kuriomis kovojama su izoliavimo priemonių ekonomiais padariniais ir didinamas sveikatos sektorių atsparumas.

Vadovaujantis Europos komandos principu ⁽²²⁾, ES pasaulinio masto atsakas į COVID-19 siekia 46 mlrd. EUR ir apima daugiau kaip 130 pasaulio šalių. Lėšos naudotos padedant valstybėms įveikti ekstremaliąją sveikatos situaciją, stiprinant jų sveikatos sistemas, nustatant aprūpinimo vandeniu ir sanitarijos priemones ir švelninant socialinius ir ekonominius pandemijos padarinius. Europos komandos principas padėjo ES su savo valstybėmis narėmis 2021 m. tapti didžiausia Pasaulinės prieigos prie COVID-19 vakcinų (COVAX) iniciatyvos donore, skyrusia daugiau kaip 3 mlrd. EUR lėšų COVID-19 vakcinoms įsigyti. Taigi, pasiektas tikslas iki 2021 m. pabaigos pasidalyti daugiau kaip 250 mln. vakcinų dozių su mažų ir vidutinių pajamų šalimis. Be to, Komisija rėmė terapinių vaistų, diagnostikos ir vakcinų mokslinius tyrimus ir inovacijas ir pradėjo Europos komandos iniciatyvą, kuria siekiama stiprinti vietos sveikatos produktų ir vakcinų gamybą Afrikoje, kaip vieną pagrindinių Europos Sąjungos ir Afrikos Sąjungos aukščiausiojo lygio susitikimo rezultatų. Plėtros ir kaimyninėse šalyse ES mobilizavo daugiau kaip 4,5 mlrd. EUR lėšų, kuriomis padedama švelninti pandemijos poveikį. Vien Ukrainoje ES šiuo tikslu išmokėjo 600 mln. EUR makrofinansinės pagalbos lėšų dar iki nepateisinamos ir neišprovokuotos Rusijos invazijos pradžios.

ES palaiko tvirtą humanitarinę partnerystę su Jungtinėmis Tautomis ir 2021 m. pirmavo pasaulyje teikiant humanitarinę paramą, vykdydama operacijas nukentėjusiose šalyse, kaip antai Afganistane, Etiopijoje, Jemene, Pietų Sudane, Sirijoje, Turkijoje, Ukrainoje ir Venesueloje, taip pat Sahelio regione. Per metus ES, naudodamasi dideliu biudžeto papildymu, mobilizavo 2,19 mlrd. EUR humanitarinei pagalbai teikti.

2021 m. labai pablogėjo humanitarinė padėtis Afganistane ir visame regione, todėl reikėjo atitinkamai pritaikyti prioritetus ir teikti skubią pagalbą. Dar iki dabartinės krizės užsitęsęs konfliktas, nesaugumas, ekstremali sausra ir COVID-19 pandemija sukėlė didelio masto kančių ir priverstinį žmonių perkėlimą Afganistane ir visame regione. Rugsėjo 15 d. Talibanui perėmus Kabulą, padėtis dar labiau komplikavosi. 2021 m. Europos Sąjunga padidino savo humanitarinę finansinę pagalbą keturis kartus, iki 222 mln. EUR sumos, tikėdamasi pasiekti bent 5 mln. gavėjų, kuriems labiausiai reikia pagalbos. Be to, nuo rugsėjo iki gruodžio mėn. naudojantis ES humanitariniu oro tiltu į Kabulą pristatyta 280 tonų krovinių – daugiausia medicinos įrangos, COVID-19 reikmenų ir maisto produktų. Taip pat Komisija sutelkė savo pastangas, kad būtų išvengta šalies žlugimo ir būtų sušvelninti socialiniai ir ekonominiai padariniai Afganistane ir už jo ribų, ypač daug dėmesio skiriant moterų ir mergaičių teisėms. Tebevykdomi projektai buvo perorientuoti ir 250 mln. EUR skirta pagrindiniams poreikiams ir pragyvenimo šaltiniams remti (iš pradžių tai vadinta „humanitarine pagalba plus“), siekiant išlaikyti būtinausias pagrindines paslaugas (įskaitant švietimą ir pagrindinius pragyvenimo šaltinius). Atsižvelgiant į pastarojo meto pokyčius, susijusius su lygiomis galimybėmis

⁽²²⁾ Pagal Europos komandos principą dalyvauja Europos Sąjunga, ES valstybės narės, įskaitant jų įgyvendinimo agentūras ir viešuosius plėtros bankus, taip pat Europos investicijų bankas (EIB) ir Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankas (ERPB). Europos komandos principas taikomas tiek tarptautiniu, tiek valstybių lygmeniu, ir tai yra įtraukus procesas, kuriame gali dalyvauti visos ES valstybės narės, jų įgyvendinančiosios organizacijos ir finansavimo institucijos.

gauti vidurinį išsilavinimą, dauguma mokytojų, kuriems skirta ES parama, gavo skubią pagalbą pinigais per žiemos mėnesius (kai negavo atlyginimo).

Kita parama 2021 m.

- **Suteikta 3 mlrd. EUR skubi makrofinansinė pagalba siekiant mažinti COVID-19 pandemijos ekonominius padarinius** dešimtyje plėtros ir kaimyninių šalių partnerių.
- **Iš viso 82 šalys gavo ES paramą humanitariniam bendradarbiavimui.**
- **2,3 mln. jaunuolių**, gyvenančių humanitarinės krizės sąlygomis, pasinaudojo galimybe gauti išsilavinimą.
- Pagal Pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonę suteikta **5,5 mln. skiepų dozių** pabėgėlių kūdikiams Turkijoje.
- **4,2 mln. dozių** COVID-19 vakcinų suteikė valstybės narės, o 2,2 mln. suteikta pagal priemonę COVAX Vakarų Balkanuose.
- **3,4 mlrd. EUR finansinės paramos paketas** skirtas kovai COVID-19 pandemija ir jos socialiniu bei ekonominiu poveikiu Vakarų Balkanuose.
- **1 mlrd. EUR** skirta vakcinoms įsigyti pagal priemonę COVAX.
- Siekiant remti kai kurias pažeidžiamiausias pasaulio bendruomenes, naudojantis humanitariniu oro tiltu pristatyta **500 tonų** būtiniausių medicinos reikmenų ir humanitarinės paskirties krovinų.
- Gauti 78 prašymai panaudoti **ES civilinės saugos mechanizmą** reaguojant į **miškų gaisrus** Vakarų Balkanuose, **žemės drebėjimą** ir **uraganą** Haiityje ir **COVID-19 pandemiją** ES nepriklausančiose šalyse.

ES vertybių rėmimas kaimynystėje ir už jos ribų

ES biudžetu padedama propaguoti ES vertybes užsienyje, remti šalių partnerių ekonomiką ir stabilizuoti kaimynines šalis, stiprinant jų atsparumą dabartiniams ir būsimiems iššūkiams. Todėl pagrindiniai Komisijos išorės veiksmų politikos tikslai yra teisinės valstybės, demokratijos ir žmogaus teisių stiprinimas, gero valdymo skatinimas ir tokie bendrieji prioritetai kaip dvejojama pertvarka. Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonė „Globali Europa“, kuriai 2021–2027 m. laikotarpiu skiriama 80 mlrd. EUR, padės skatinti tvarų ilgalaikį socialinį ir ekonominį atsigavimą ir darbo vietų kūrimą ES kaimynystėje.

2021 ir 2022 m. įvykiai, visų pirma Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą, dar labiau sustiprino Gruzijos, Moldovos ir Ukrainos siekius prisijungti prie Europos Sąjungos. Jos jau pateikė narystės prašymus, o Komisija netrukus dėl to pateiks savo nuomones. Kitos šalys kandidatės daugeliu atvejų padarė pažangą, išskyrus kai kurias išimtis. Siekiant užtikrinti Sąjungos patikimumą ir geopolitinę įtaką, labai svarbu deramai atlyginti už pažangą, pereinant prie tolesnio atitinkamų šalių procesų etapo. Pasirengimo narystei paramos priemonė III, kurios 2021 m. programų biudžetas yra 1,9 mlrd. EUR, yra labai svarbi paskata patvirtinti ir vykdyti reikiamas politines, institucines, teisines, administracines, socialines ir ekonomines reformas šalyse kandidatėse ir potencialiose šalyse

kandidatėse, kaip antai Albanijoje, Bosnijoje ir Hercegovinoje, Juodkalnijoje, Kosove ⁽²³⁾, Serbijoje, Šiaurės Makedonijoje ir Turkijoje.

Pasiekimai ES artimiausios kaimynystės šalyse iki 2021 m. pabaigos

- Pastatyti 8 826 gyvenamieji būstai.
- Pastatytos 75 vandens stebėjimo stotys pagal ES vandens pagrindų direktyvą.
- 400 organizacijų dirbo smurto prieš moteris prevencijos ir kovos su juo srityje.
- Turkijoje pagerinta 12 000 švietimo įstaigų padėtis.

Labiau nutolusiuose regionuose **ES biudžeto lėšomis buvo remiami pažeidžiami žmonės, teikiant gyvybes gelbstinčią pagalbą tokiose konflikto apimtose šalyse kaip Afganistanas, Etiopija ir Jemenas**. ES toliau rėmė pažeidžiamus žmones Sirijoje, taip pat Sirijos pabėgėlius Turkijoje ir kitose regiono šalyse. Siekdama įveikti beprecedenčius iššūkius, kurių kyla dedant humanitarinės pagalbos pastangas, 2021 m. kovo mėn. Komisija priėmė atnaujintą strateginę perspektyvą, kad būtų didinamas ES humanitarinių veiksnių pasaulyje poveikis ir ji išliktų šios srities lyderė. Šios iniciatyvos suteiks galimybių efektyviau naudoti išteklius; užtikrinti spartesnę humanitarinės pagalbos teikimą, remiant humanitarinės veiklos partnerius, be kita ko, sukuriant Europos humanitarinio reagavimo pajėgumus pagal Europos komandos principą; plėsti paramos teikėjų ratą Europoje ir už jos ribų; šalinti pagrindines krizių priežastis, teikiant humanitarinę pagalbą ir tuo tikslu glaudžiai bendradarbiaujant su vystymosi ir taikos kūrimo organizacijomis.

ES skiria apie 10 proc. savo biudžeto išorės veiksams, teikdama finansavimą šalims partnerėms dotacijų, viešųjų pirkimų, finansinių priemonių, biudžeto garantijų ir paramos biudžetui forma. Komisija bendradarbiauja su tarptautinėmis organizacijomis, privačiais subjektais ir valstybėmis narėmis siekdama padidinti ES paramos poveikį. Toliau pateikta pavyzdžių.

- Itin svarbioje klimato kaitos srityje ES 2021 m. suteikė techninę paramą 60 šalių partnerių, skirtą jų nacionaliniu lygmeniu nustatytiems įpareigojantiems veiksams atnaujinti ir įgyvendinti, ypač daug dėmesio skiriant tvariosios energetikos sektoriui.
- Inicatyva „NaturAfrica“ pradėta įgyvendinti 2021 m. šešiose regioninio masto teritorijose ir keliose valstybėse (Benine, Burundyje, Kamerūne, Konge, Kongo Demokratinėje Respublikoje ir Toge). „NaturAfrica“ siekiama pagerinti 65 mln. žmonių pragyvenimo lygį, sulaikant iki 21 mlrd. tonų anglies dioksido, stabilizuojant 3 mln. km² žemės plotą ir užtikrinant apsirūpinimo vandeniu saugumą. Komisija taip pat įsipareigojo 2021–2024 m. laikotarpiu skirti beprecedentę 1 mlrd. EUR sumą miškams apsaugoti, atkurti ir tvariai valdyti.
- Daugialypės potvynių stebėsenos ir vertinimo paslaugos Vakarų Afrikoje yra projektas, remiamas bendradarbiaujant tarp Afrikos Sąjungos komisijos ir Europos Komisijos. Šio projekto septyni įgyvendinantieji partneriai yra penkiose Afrikos šalyse: Benine, Burkina Faso, Dramblio Kaulo Krante, Ganoje ir Nigerijoje.
- ES pasaulinė techninės pagalbos priemonė yra ilgalaikė ES programa, kuria šalims partnerėms padedama tobulinti reglamentavimo sistemas, stiprinti institucinius gebėjimus ir sutelkti investicijas į tvarią energetiką.

⁽²³⁾ Šis pavadinimas nekeičia pozicijų dėl statuso ir atitinka JT ST rezoliuciją 1244/1999 bei Tarptautinio Teisingumo Teismo nuomonę dėl Kosovo nepriklausomybės deklaracijos.

- Įgyvendinant ES bendrai finansuojamą lyčiai atžvalgaus ankstyvojo mokymo ir mokymosi projektą, 15 kalnuotų rajonų vidurio Vietname ikimokyklinio ugdymo įstaigos transformuotos į lyčiai atžvalgaus žaidimu grindžiamo mokymosi aplinką, į šį procesą visiškai įtraukiant tėvus.

2021 m. balandžio mėn. ES ir Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybių organizacijos (AKRVO) narės baigė derybas dėl susitarimo, kuriuo atnaujinama tvirta jų partnerystė (vadinamo Kotonu susitarimą pakeisiančiu susitarimu), projekto. Prieš pradėdant taikyti šį susitarimą ir prieš jam įsigaliojant, atitinkamos šalys turės užbaigti savo vidaus patvirtinimo procedūras.

ES palaikė aktyvius tolesnius santykius su savo partneriais Afrikoje ir įvairiais suinteresuotaisiais subjektais abiejuose žemynuose, kad būtų toliau svarstomi ilgalaikiai prioritetai, kuriais grindžiama atnaujinta Afrikos ir ES partnerystė. Rengiantis šeštajam ES ir Afrikos Sąjungos aukščiausiojo lygio susitikimui, kuris įvyko 2022 m. vasario 17–18 d., užsienio reikalų ministrai 2021 m. spalio mėn. susitiko Kigalyje aptarti svarbiausių bendrų darbotvarkės prioritetų, galimybių ir iššūkių.

2021 m. pradėta iniciatyva „Global Gateway“⁽²⁴⁾, nustatant naują strategiją, kuria siekiama skatinti pažangias, netaršias ir saugias jungtis skaitmeniniame, energetikos ir transporto sektoriuose ir stiprinti sveikatos sektoriaus ir žmonių tarpusavio ryšius švietimu ir moksliniais tyrimais visame pasaulyje. Taip padedama mažinti pasaulio infrastruktūros investicijų spragą, laikantis 2021 m. birželio mėn. Didžiojo septyneto vadovų prisiimto įsipareigojimo pradėti vertybėmis grindžiamą, aukštų standartų ir skaidrią partnerystę infrastruktūros srityje, kad būtų tenkinami pasauliniai infrastruktūros plėtros poreikiai. Pagal Europos komandos principą ES, jos valstybės narės ir Europos finansų įstaigos iki 2027 m. bendrai sutelks iki 300 mlrd. EUR investicijų. Taip tvarumas tampa ES veiksmų pagrindu, reikalaujant, kad šalys partnerės laikytųsi teisinės valstybės principo, ir daug dėmesio skiriama kompetencijos rėmimui ir palankių aplinkos sąlygų sudarymui, kad būtų pritraukiamos investicijos ir ribojama didelio įsiskolinimo rizika šalyse partnerėse.

Atsparumo didinimas, apimantis migracijos problemų sprendimą

Kartu su COVID-19 dar vienas svarbus destabilizuojantis veiksnys kaimyninėms šalims ir šalims partnerėms buvo migracijos srautai į ES valstybes nares. Tai kelia didelių sunkumų dėl atvykstančių žmonių skaičiaus ir opių politinių klausimų, todėl didėja poreikis stiprinti atsparumą.

2021 m. Lukašenkos režimas Baltarusijoje piktnaudžiavo pažeidžiama migrantų iš Artimųjų Rytų šalių padėtimi, naudodamasis tuo kaip priemone hibridiniam išpuoliui, visų pirma prieš Latviją, Lietuvą ir Lenkiją. Šis migracijos srautas papildė jau esamus srautus per Viduržemio jūrą ir per Turkiją. Įvertinusi Latvijos, Lenkijos ir Lietuvos pasiūlymus imtis konkrečių veiksmų sienų valdymui remti, Komisija skyrė 185 mln. EUR sienų stebėjimo kontrolei gerinti. Komisija nedelsdama ėmėsi įvairių priemonių, be kita ko, rugpjūčio mėn. skyrė Lietuvai 36,7 mln. EUR skubią pagalbą, o gruodžio mėn. dar 14,9 mln. EUR skyrė sustiprintos sienų kontrolės įrangai ir 2,3 mln. EUR skyrė Latvijai.

⁽²⁴⁾ JOIN(2021) 30 *final*, 2021 12 01.

Papildoma parama

- Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra siuntė pareigūnus į Latviją, Lietuvą ir Lenkiją.
- Latvija, Lietuva ir Lenkija gavo Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros paramą vykdant trečiųjų šalių piliečių savanoriško grįžimo operacijas.
- Europos Sąjungos teisėsaugos bendradarbiavimo agentūra siuntė pareigūnus į Lietuvą ir Lenkiją.
- Europos Sąjungos prieglobsčio agentūra siuntė ekspertus ir vertėjus žodžiu į Latviją ir Lietuvą.

Kartu su 360 mln. EUR lėšomis, 2020–2027 m. finansiniu laikotarpiu numatytomis skirti Latvijai, Lietuvai ir Lenkijai pagal sienų valdymo ir vizų priemonę, Komisija 2021 ir 2022 m. skyrė apie 200 mln. EUR papildomų lėšų.

Iš ES biudžeto suteikta svarbi finansinė parama valstybėms, kurias apima migracijos maršrutai. Komisija pateikė pasiūlymą skirti Pabėgėlių rėmimo priemonei papildomų 3 mlrd. EUR lėšų tik iš ES biudžeto, siekiant toliau remti pabėgėlius ir juos priimančias bendruomenes, ir nuo 2021 m. įsipareigoti skirti 1 mlrd. EUR per metus pagal Pasirengimo narystei paramos priemonę. Dėl užsitęsusių pabėgėlių krizės paramos teikimas toliau perorientuojamas nuo humanitarinės pagalbos prie vystomojo bendradarbiavimo, kuris jau pradėtas pagal Pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonės antrąją dalį, siekiant dvejopo tikslo – užtikrinti paramos tęstinumą pereinant prie nacionalinių struktūrų. Komisija toliau rėmė pabėgėlius pagal šią priemonę, kurios veiklos biudžetas sudaro 6 mlrd. EUR. Jau išmokėta 4,5 mlrd. EUR, o 2021–2023 m. laikotarpiu papildomai skirta 3 mlrd. EUR lėšų. 2021 m. daugiau kaip 1,5 mln. pabėgėlių gavo pagalbą pagal šios priemonės humanitarinį komponentą. Pietinėse kaimyninėse šalyse ES regioninio patikos fondo, sukurto reaguojant į krizę Sirijoje, parama pasiekė 8,4 mln. žmonių, o ES skubiosios pagalbos Afrikai patikos fondas pagerino pagrindinių viešųjų paslaugų prieinamumą daugiau kaip 4 mln. žmonių.

ES gynybos pramonės politika, kuria siekiama užtikrinti konkurencingumą, inovacijas ir saugumą visiems ES piliečiams

Bendra gynybos politika turi būti grindžiama tvirta gynybos ir pramonės politika, remiantis bendradarbiavimu ir pagrindinį dėmesį skiriant valstybių narių poreikius atitinkantiems strateginiams pajėgumams ir besiformuojančioms bei perversminėms technologijoms, kurios yra itin svarbios saugumui ir gynybai. Esant nepakankamai mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros pažangai ir augant gynybos sistemų kainai, bendradarbiavimas ES gynybos pramonėje yra labai svarbus.

Europos gynybos fondas yra didelio užmojo, subalansuota ir įtrauki programa, kuria užtikrinamas valstybių narių aukšto lygio dalyvavimas gynybos srities mokslinių tyrimų ir plėtros bendradarbiavimo projektuose, atitinkančiuose ginkluotųjų pajėgų veiklos poreikius. Naudojant ES biudžetą šiems projektams remti, skatinamas bendradarbiavimas, padedama mažinti rinkos susiskaidymą ir gerinti sąveikumą ir didinamas Europos gynybos pramonės konkurencingumas. Šis fondas pradėjo veikti 2021 m., priėmus pirmąją metinę jo darbo programą, ir jo 2021–2027 m. laikotarpio biudžetas yra 7,9 mlrd. EUR, įskaitant 2,6 mlrd. EUR moksliniams tyrimams ir 5,3 mlrd. EUR pajėgumais grindžiamai plėtrai.

Europos gynybos fondo duomenų suvestinė

- 2021 m. paskelbti dvidešimt trys kvietimai teikti pasiūlymus, numatant skirti iš viso **1,2 mlrd. EUR ES finansavimą bendriems gynybos srities mokslinių tyrimų ir plėtros projektams remti.**

- Apie **700 mln. EUR** skirta projektams, susijusiems su **didelio masto ir sudėtingomis gynybos platformomis** ir sistemomis, kaip antai naujos kartos kovotojų sistemomis, antžeminių transporto priemonių parkais, daugiafunkciais ir moduliniais jūrų patruliniais laivais ir balistinių raketų gynyba.
- Iki **8 proc.** 2021 m. biudžeto skiriama gynybos **perversminėms technologijoms** finansuoti, o apie **6 proc.** – atviriems **mažųjų ir vidutinių įmonių** konkursams.
- Mažosios ir vidutinės įmonės sudaro apie 50 proc. iš 1 100 pasiūlymus pateikusių subjektų.

2021 m. 28 naujiems projektams taip pat iš viso skirta daugiau kaip 291,2 mln. EUR pagal Europos gynybos fondo pirmąją programą – Europos gynybos pramonės plėtros programą.

Pastarojo meto neišprovokuota ir nepateisinama Rusijos agresija prieš Ukrainą dar labiau išryškino realios ES gynybos politikos poreikį. ES pastaraisiais metais jau buvo sustiprinusi savo pastangas svarbiausiose gynybos srityse, įskaitant gynybos pramonę, ir kosmoso srityje, siekdama stiprinti savo pajėgumus ir atsparumą ir taip geriau pasirengti ateities krizėms.

Suderinti veiksmai remiant Ukrainą ir pirmąsias su migrantų antplūdžiu susiduriančias valstybes nares

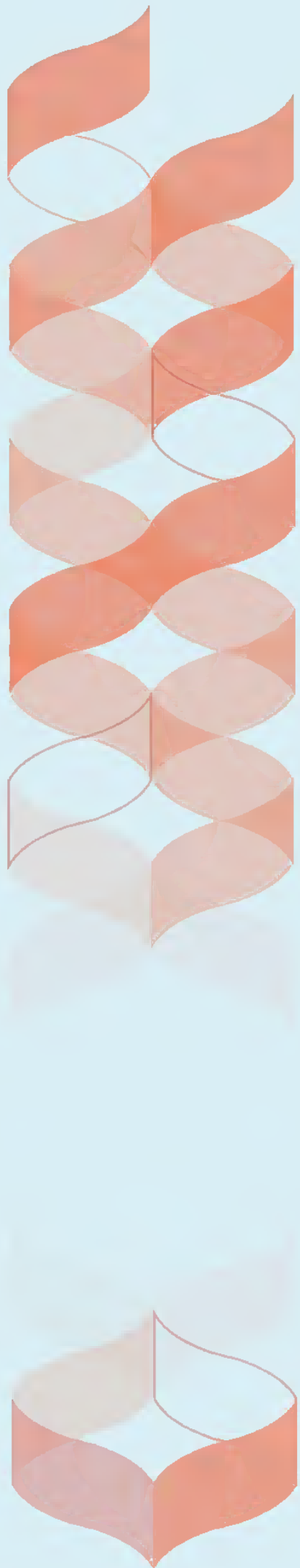

Pirmaisiais 2022 m. mėnesiais dominavo nepateisinamas ir neišprovokuotas Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą. ES pateikė tvirtą ir vieningą atsaką, apimančią griežtas ir visapusiškas finansines ir ekonomines sankcijas Rusijos ekonominei bazei susilpninti ir plataus masto priemones Ukrainai ir jos gyventojams remti.

ES biudžetas yra labai svarbus šiam atsakui. Ukrainai teikiama būtina parama natūra, kaip antai medicinos reikmenimis ir įranga, pagal ES civilinės saugos mechanizmą. Komisija skyrė 550 mln. EUR skubios pagalbos paketą humanitarinei ir skubiai pagalbai, kad būtų užtikrinama galimybė gauti išsilavinimą, sveikatos priežiūrą ir maistą. Skubi makrofinansinė pagalba padės Ukrainai tenkinti savo finansavimo poreikius ir stiprinti ekonominį stabilumą. Komisija pirmąją per pasaulinius lėšų rinkimo renginius siekiant remti šalies viduje perkeltus asmenis ir pabėgėlius. ES taip pat teikia beprecedentę paramą Ukrainai pagal Europos taikos priemonę, kad būtų sustiprinti Ukrainos ginkluotųjų pajėgų pajėgumai ir atsparumas ir apsaugoti civiliai gyventojai. Savo gegužės 18 d. komunikate Komisija pasiūlė einamosios pagalbos Ukrainai ir jos atstatymo pagrindus ir principus. Tam reikalinga parama aiškiai viršija išteklius, prieinamus pagal dabartinę daugiametę finansinę programą.

ES biudžeto lėšomis taip pat padedama pirmosioms su migrantų antplūdžiu susiduriančioms valstybėms narėms valdyti milijonų nuo karo bėgančių ir į ES atvykstančių žmonių srautų poveikį humanitarinei padėčiai. Laikinosios apsaugos direktyva pirmą kartą taikyta teikiant greitą ir veiksmingą pagalbą nuo karo Ukrainoje bėgantiems žmonėms. Vidaus reikalų ir sanglaudos politikos lėšos mobilizuotos tam, kad valstybės narės galėtų naudotis prieinamu finansavimu imdamosi neatidėliotinių veiksmų dėl atvykstančių pabėgėlių srautų. Pagal iniciatyvą „Sanglaudos veiksmai dėl pabėgėlių Europoje“ valstybėms narėms suteikta reikalingo lankstumo, kad būtų galima nukreipti

likusias sanglaudos politikos lėšas ir panaudoti REACT-EU iniciatyvą skubiai paramai neatidėliotinai teikti. Pavyzdžiui, per Europos socialinį fondą valstybės narės gali teikti pabėgėliams įvairią paramą, be kita ko, padėti susirasti darbą, pradėti ar tęsti mokslus ir naudotis vaikų priežiūros paslaugomis.

2 priedas. Vidaus kontrolė ir finansų valdymas

1. Tvirtos ES biudžeto valdymo ir apsaugos sudėtingoje darbo aplinkoje priemonės

Komisijos pareiga yra kuo geriau panaudoti mokesčių mokėtojų pinigus padedant siekti ES politikos tikslų, todėl būtina užtikrinti, kad lėšos gavėjus, kuriems jos skirtos, pasiektų veiksmingai, efektyviai ir ekonomiškai efektyviai ir griežtai laikantis taikomų taisyklių. Komisija stengiasi pasiekti aukščiausius finansų valdymo standartus, kartu užtikrindama tinkamą žemo klaidų lygio, greitų mokėjimų ir pagrįstų kontrolės išlaidų pusiausvyrą.

1.1. ES biudžetas: įvairios finansavimo sritys, lėšų gavėjai ir išlaidos, valdomos sudėtingoje darbo aplinkoje

Komisijos valdomos išlaidos 2021 m. buvo 172 mlrd. EUR ⁽²⁵⁾ (žr. toliau pateiktą diagramą). Tai apima Komisijos valdomą ES biudžeto dalį kartu su Europos plėtros fondu ⁽²⁶⁾ ir ES patikos fondais. Šias išlaidas sudarė daugiau kaip 200 000 atliktų mokėjimų, kurių dydis buvo nuo kelių šimtų eurų („Erasmus+“ judumo dotacijos) iki šimtų milijonų eurų (dideliems projektams, kaip antai Tarptautiniam termobranduoliniam eksperimentiniam reaktoriui ar GALILEO ir „Copernicus“, kartu su biudžeto parama besivystančioms šalims) ⁽²⁷⁾. ES lėšų gavėjų yra labai daug ir įvairių.

Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika	Sanglauda, atsparumas ir vertybės	Gamtos išteklių ir aplinka	Migracija ir sienų valdymas	Saugumas ir gynyba	Kaimyninės šalys ir pasaulis	Europos viešasis administravimas 7 mlrd. EUR (4 %)
17,3 mlrd. EUR (10 %)	75,8 mlrd. EUR (44 %)	56,5 mlrd. EUR (33 %)	2,5 mlrd. EUR (1 %)	0,01 mlrd. EUR (0 %)	12,7 mlrd. EUR (7 %)	
						

⁽²⁵⁾ Tai neapima mokėjimų, atliktų pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę, kuri įtraukta į III priedą.

⁽²⁶⁾ Pažymėtina, kad pagal 2021–2027 m. daugiametę finansinę programą Europos plėtros fondas įtrauktas į bendrąjį ES biudžetą.

⁽²⁷⁾ Atitinkamų Komisijos išlaidų sumą sudaro 2021 m. atlikti mokėjimai, atėmus išankstinio finansavimo 2021 m. išmokas ir pridėjus ankstesnių metų išankstinio finansavimo, patvirtinto 2021 m., išmokas (žr. 5 priede pateiktas terminų apibrėžtis ir išsamesnę informaciją).

Pasirašyta daugiau kaip 35 000 dotacijų pagal mokslinių tyrimų programą „ Horizontas 2020 “	Nuo 2014 m. suteikta parama daugiau kaip 1,4 mln. įmonių ir 45,3 mln. asmenų	Žemės ūkio lėšomis paremta 6,6 mln. paramos gavėjų	Iki 2021 m. pabaigos 60-yje valstybių penkiuose žemynuose išduota daugiau kaip 1,2 mlrd. ES skaitmeninių COVID pažymėjimų.	1 000 įmonių ir mokslinių tyrimų vykdytojų dalyvavo 2021 m. teikiant pasiūlymus dėl finansavimo iš Europos gynybos fondo.	Suteikta parama maždaug 130 ES nepriklausančių valstybių penkiuose žemynuose	
---	--	---	---	---	---	--

Atitinkamos išlaidos iš Komisijos vykdyto ES biudžeto 2021 m. pagal politikos sritis (procentais ir milijardais eurų).
Šaltinis – Europos Komisijos metinės veiklos ataskaitos.

Panašiai kaip ir ankstesniais metais, maždaug trys ketvirtadaliai biudžeto ⁽²⁸⁾ (pvz., sanglaudos politikai ir gamtos ištekliams skirtos išlaidos) vykdoma pasidalijamojo valdymo būdu. Tai reiškia, kad valstybės narės arba jų paskirtos įstaigos atrenka projektus, paskirsto lėšas ir valdo išlaidas pagal ES ir nacionalinės teisės nuostatas ir šia atsakomybe dalijasi su Komisija. Likusios biudžeto dalies lėšas Komisija išleidžia tiesiogiai arba jos netiesiogiai išleidžiamos bendradarbiaujant su įgaliojaisiais subjektais. Visi trys biudžeto valdymo būdai parodyti tolesnėje lentelėje.

Valdymo būdas	Apibūdinimas	2021 m. išlaidų dalis (%)	Programų / išlaidų pavyzdžiai	Kiti dalyviai, bendradarbiaujantys su Komisija
Tiesioginis valdymas	Komisijos panaudojamos lėšos	19 %	„Horizontas 2020“; Europos infrastruktūros tinklų priemonė; administracinės išlaidos	Nėra (lėšos tiesiogiai skiriamos gavėjams)
Netiesioginis valdymas	Lėšos panaudojamos bendradarbiaujant su išorės subjektais	7 %	„Erasmus+“; dalis paramos vystymuisi ir humanitarinės pagalbos; pasirengimo narystei parama	Agentūros, bendrosios įmonės, Jungtinės Tautos, Pasaulio bankas, Europos investicijų bankas, Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankas, ES nepriklausančios šalys
Pasidalijamasis valdymas	Lėšos panaudojamos bendradarbiaujant su valstybių narių nacionalinėmis ir (arba) regioninėmis institucijomis, turinčiomis	74 %	Žemės ūkio fondai; Jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas; Europos regioninės plėtros fondas; Sanglaudos fondas; Europos	Bendros žemės ūkio politikos mokėjimo agentūros (76). Sanglaudos politikos lėšų valdymo institucijos (492), visose valstybėse

⁽²⁸⁾ Neįskaitant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės.

	aukščiausio lygio atsakomybę		socialinis fondas ir Jaunimo užimtumo iniciatyva; migracijos, sienų valdymo ir saugumo fondai	narėse
--	------------------------------	--	---	--------

2021 m. išlaidos pagal valdymo būdus.

Šaltinis – Europos Komisijos 2021 m. metinių ataskaitų projektas – Finansinės veiklos ataskaita.

2021 m. buvo pirmieji naujosios septynerių metų finansinės programos metai. Susiję mokėjimai praktiškai pradės siekti reikšmingą dydį tik vėlesniais metais. 2021 m. pandemija toliau darė reikšmingą poveikį įgyvendinimui ir mūsų bei mūsų įgyvendinančiųjų partnerių darbo būdai.

1.2. Tvirta valdymo sistema, kuria grindžiama Komisijos narių kolegijos atsakomybė

Europos Komisijos taikoma valdymo sistema ir atskaitomybės grandinė yra priderintos prie jos unikalios struktūros ir vaidmens. Komisijos valdymo tvarka ilgainiui sugriežtinta ir priderinta prie kintančių aplinkybių, kaip matyti iš naujausio 2020 m. birželio mėn. paskelbto komunikato ⁽²⁹⁾.

Europos Komisijos leidimus suteikiančio pareigūno funkciją atliekanti **Komisijos narių kolegija turi politinę atsakomybę už ES biudžeto valdymą**, kuri apima atskaitomybę už Komisijos padalinių darbą. Tvirta patikinimo sudarymo ir atskaitomybės grandinė sukuriama ES biudžeto valdymo pamatiniais principais, kurie grindžiami aiškiu politinio lygmens ir valdymo lygmens atsakomybės padalijimu, tvirtu įsipareigojimu valdyti veiklos rezultatus ir laikytis teisinės sistemos, skaidrumu ir aukštais etiško elgesio standartais, taip pat aiškiai apibrėžtu ataskaitų teikimu.

Pagal Komisijos unikalų decentralizuoto sprendimų priėmimo vykdant biudžetą modelį Komisijos narių kolegija deleguoja kasdienės veiklos užduočių valdymą **51 deleguotajam leidimus suteikiančiam pareigūnui** ⁽³⁰⁾, kurie valdo ir formuoja savo padalinius, kad būtų įvykdyti jų uždaviniai, kaip nustatyta jų strateginiuose planuose, atsižvelgiant į turimus išteklius. **Deleguotieji leidimus suteikiantys pareigūnai yra atskaitingi** už vykdomo ES biudžeto dalį, tenkančią jų padaliniams.

Savo metinėse veiklos ataskaitose deleguotieji leidimus suteikiantys pareigūnai skaidriai praneša apie pasiektus veiklos rodiklius ir rezultatus, savo vidaus kontrolės sistemų veikimą ir savo turimos ES biudžeto dalies finansų valdymą, atsižvelgdami į valstybių narių pateiktą patikinimą pagal pasidalijamojo valdymo principą. Kiekvienoje metinėje veiklos ataskaitoje pateikiamas generalinio direktoriaus patikinimo pareiškimas. Jis gali būti teikiamas su išlyga, jeigu deleguotieji leidimus suteikiantys pareigūnai nustato bet kokių didelį poveikį turinčių trūkumų. Kartu jie parengia veiksmų planus siekdami mažinti riziką ateityje ir stiprinti savo kontrolės sistemas.

⁽²⁹⁾ Pranešimas Komisijai dėl Europos Komisijos valdymo ([C\(2020\) 4240](#)).

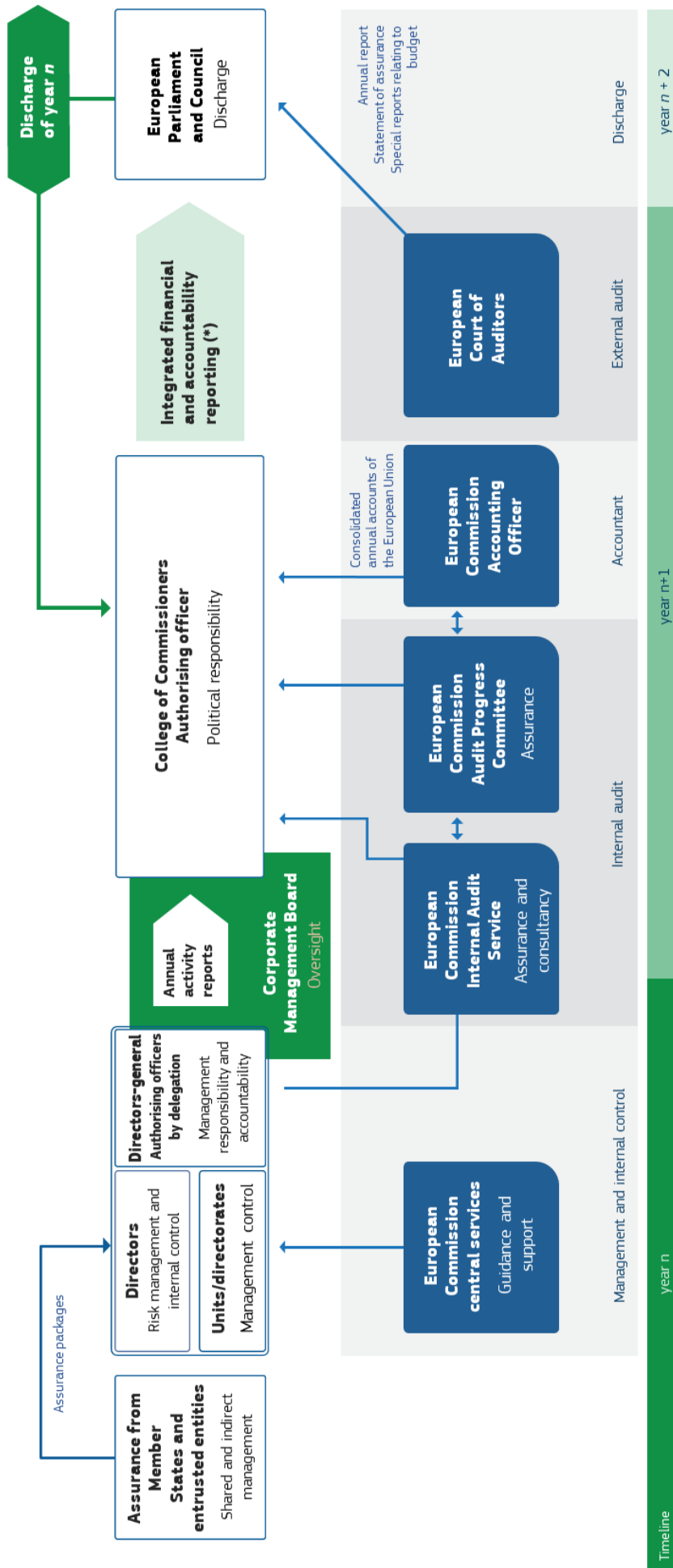
⁽³⁰⁾ Terminas „deleguotieji leidimus suteikiantys pareigūnai“ apima Komisijos padalinių generalinius direktorius, vykdomųjų įstaigų, biurų, tarnybų, specialios paskirties grupių ir pan. vadovus. Finansinio reglamento 74 straipsnio 1 dalyje nustatyta: „Atitinkamoje Sąjungos institucijoje leidimus suteikiantis pareigūnas yra atsakingas už pajamų ir išlaidų įgyvendinimą pagal patikimo finansų valdymo principą, be kita ko, užtikrinant, kad būtų teikiamos veiklos rezultatų ataskaitos, ir už teisėtumo bei tvarkingumo reikalavimų laikymosi užtikrinimą ir vienodo požiūrio taikymą paramos gavėjams.“

Metinėje ES biudžeto valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitoje pateikiama ES biudžeto metinių rezultatų suvestinė Komisijos lygmeniu, remiantis visose metinėse veiklos ataskaitose pateiktu patikiniu ir išlygomis. Ši ataskaita įtraukiama į Komisijos integruotųjų finansinių ir atskaitomybės ataskaitų rinkinį ⁽³¹⁾, kurį **patvirtina Komisijos narių kolegija**.

Per tolesnę metinę biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūrą Europos Parlamentas ir Europos Sąjungos Taryba gali pripažinti Komisijos politinę atsakomybę už ES biudžeto įvykdymą. Europos Parlamento sprendimas priimamas atsižvelgiant į Komisijos integruotąsias finansines ir atskaitomybės ataskaitas, Europos Audito Rūmų metines ir specialiąsias ataskaitas kartu su jų patikinimo pareiškimu dėl sąskaitų patikimumo ir pagal jas atliktų operacijų teisėtumo ir tvarkingumo, Komisijos narių ir generalinių direktorių klausymus bei Tarybos rekomendaciją.

⁽³¹⁾ Kaip reikalaujama Finansinio reglamento 247 straipsnyje, į integruotųjų finansinių ir atskaitomybės ataskaitų rinkinį taip pat įtraukiamos Europos Sąjungos konsoliduotosios metinės finansinės ataskaitos, tolesnių veiksmų, susijusių su praėjusių metų biudžeto įvykdymo patvirtinimu, ataskaita, atlikto vidaus audito metinė ataskaita biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai ir ilgalaikė ES biudžeto gaunamų ir netenkamų pinigų srautų prognozė.

Komisijos patikinimo sudarymas ir atskaitomybė už ES biudžetą: aiškios pareigos ir atsakomybės sritys

(*) **Integrated financial and accountability reporting:** — Consolidated annual accounts of the European Union

- Annual management and performance report
- Long-term forecast of future inflows and outflows
- Annual internal audit report
- Report on the follow-up to the discharge

Ši griežta valdymo tvarka padeda Komisijos narių kolegijai pasiekti Komisijos tikslus, efektyviai ir veiksmingai naudoti išteklius ir užtikrinti, kad ES biudžetas būtų vykdomas pagal patikimo finansų valdymo principus. Pirmiau pateiktoje diagramoje pateikta apžvalga.

1.3. Patikima vidaus kontrolės sistema, vystoma atsižvelgiant į jos aplinką

Komisija yra sukūrusi patikimą organizacinę vidaus kontrolės sistemą, pagrįstą aukščiausiais tarptautiniais standartais ⁽³²⁾.

1.3.1. Šiais metais vidaus kontrolės sistema vėl atliko svarbų vaidmenį užtikrinant, kad būtų pasiekti Komisijos tikslai sparčiai kintančiomis aplinkos sąlygomis

COVID-19 pandemijos aplinkybėmis Komisijos vidaus kontrolės sistema yra labai svarbi Komisijos veiklos apsaugos priemonė. Komisija toliau atidžiai stebėjo tebesitęsiančios krizės poveikį savo veiklai, įskaitant patikinimo sudarymą. Remdamasi 2020 m. įgyta patirtimi, Komisija toliau įgyvendino rizikos mažinimo priemones, reikalingas siekiant išvengti bet kokio neigiamo poveikio ES biudžeto vykdymui arba jį riboti. 2022 m. Komisija išlaikys budrumą, kad gebėtų įveikti sunkumus, susijusius su bet kokia nauja pandemijos banga.

Ypač daug dėmesio skiriama vidaus kontrolės sistemų derinimui prie **priemonės „NextGenerationEU“** veiklos poreikių. 2021 m. gruodžio mėn. Komisija sustiprino strateginę dėmesį rizikos funkcijai, nustatydamą „NextGenerationEU“ **aukšto lygio rizikos ir atitikties politiką**, derančią su Komisijos bendrąja vidaus kontrolės sistema, kaip apibrėžta 2017 m. ⁽³³⁾ Taip suteikiama tinkama rizikos valdymo ir atitikties užtikrinimo sistema siekiant apsaugoti ES finansinius interesus ir užtikrinti priemonės „NextGenerationEU“ veiklos, kaip antai skolinimosi, skolos valdymo ir skolinimo operacijų, sąžiningumą, vientisumą ir skaidrumą. Ši aukšto lygio rizikos ir atitikties politika papildė priemonės „NextGenerationEU“ valdymo sistemą ⁽³⁴⁾, kurioje apibrėžiami pagrindiniai vaidmenys ir atsakomybė, susiję su „NextGenerationEU“ veiklos rizikos valdymo ir atitikties sistema. Dėl išlaidų Komisija parengė **specialias audito ir kontrolės strategijas** atsižvelgdama į savo naują atsakomybę už Ekonomikos gavinimo ir atsparumo didinimo priemonės įgyvendinimą (žr. 3 priedą).

⁽³²⁾ Kuriuos nustatė Treadway komisijos rėmimo organizacijų komitetas.

⁽³³⁾ Komisijos nario G. Oettingerio pranešimas Komisijai dėl vidaus kontrolės sistemos peržiūros ([C\(2017\) 2373](#)).

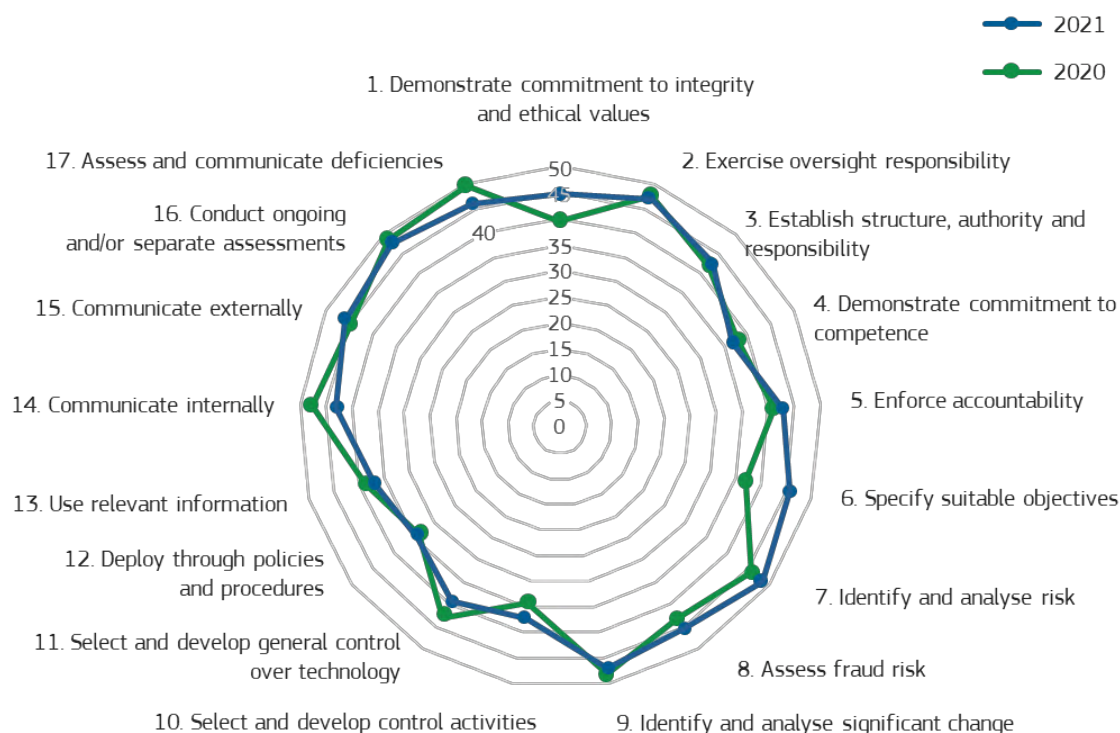
⁽³⁴⁾ 2021 m. balandžio 14 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas, kuriuo nustatoma skolinimosi operacijų pagal Tarybos sprendimą (ES, Euratomas) 2020/2053 administravimo ir skolinimo operacijų, susijusių su paskolomis, suteiktomis pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/241 15 straipsnį, būtina tvarka ([C\(2021\) 2502](#)).

Siekdama padidinti ES biudžeto vykdymo vidaus kontrolės veiksmingumą, Komisija priėmė ir paskelbė **gaires dėl interesų konfliktų vengimo ir valdymo** pagal Finansinį reglamentą ⁽³⁵⁾, kurios apima visus ES biudžeto vykdymo būdus (tiesioginį, netiesioginį ir pasidalijamąjį valdymą). Šios gairės yra Komisijos pastangų toliau stiprinti ES finansinių interesų apsaugos priemones dalis. Jomis siekiama didinti ES institucijų ir valstybių narių valdžios institucijų darbuotojų, taip pat visų su ES lėšų panaudojimu susijusių asmenų informuotumą ir skatinti vienodą interesų konfliktų vengimo taisyklių aiškinimą ir taikymą. Po šių gairių paskelbimo Komisija vykdo tikslinius informuotumo didinimo veiksmus ir organizuoja pristatymus valstybių narių valdžios institucijoms ir susijusiems ekspertų tinklams bei savo vidaus specializuotiems tinklams. Tokie tiksliniai veiksmai ir pristatymai toliau vyks 2022 m. ir vėliau.

1.3.2. Komisijos padalinių vertinimu, jų vidaus kontrolės sistemos yra veiksmingos, nepaisant tebesitęsiančios COVID-19 pandemijos

2021 m. vidaus kontrolės principų yra laikomasi ir jie tinkamai veikia. Atliktas vertinimas patvirtina, kad Komisijos padaliniai nuolat stengiasi pašalinti 2020 m. nustatytus (iš esmės nedidelius) trūkumus. Šios pastangos turi teigiamą poveikį daugiausia rizikos vertinimams, kuriems Komisija skiria daug dėmesio, visų pirma atsižvelgiant į COVID krizę ir į konkrečius politikos iššūkius, su kuriais susidurta per pastaruosius kelerius metus.

Komisija pripažįsta, kad pagal kai kuriuos vidaus kontrolės principus dar galima atlikti nedidelius, o labai retais atvejais – svarbius patobulinimus. Tai daugiausia susiję su kontrolės veikla, kai vertinimas daugiausia siejasi su kontrolės rezultatais (t. y. likutiniai klaidų lygiai viršija 2 proc.) arba audito nustatytais faktais (pvz., vėlavimai užbaigti ramsčių vertinimus netiesioginio valdymo srityje – taip pat žr. 6 išlaidų kategorijos kontrolės rezultatus).

Septyniolikos vidaus kontrolės principų taikymo įvertinimas: Komisijos padalinių, nurodžiusių, kad vidaus kontrolės principų laikytasi ir jie tinkamai veikė 2020 ir 2021 m., skaičius.

Šaltinis – Europos Komisijos metinės veiklos ataskaitos.

⁽³⁵⁾ Komisijos pranešimas „Interesų konfliktų vengimo ir valdymo pagal Finansinį reglamentą gairės“ ([2021/C121/01](#)).

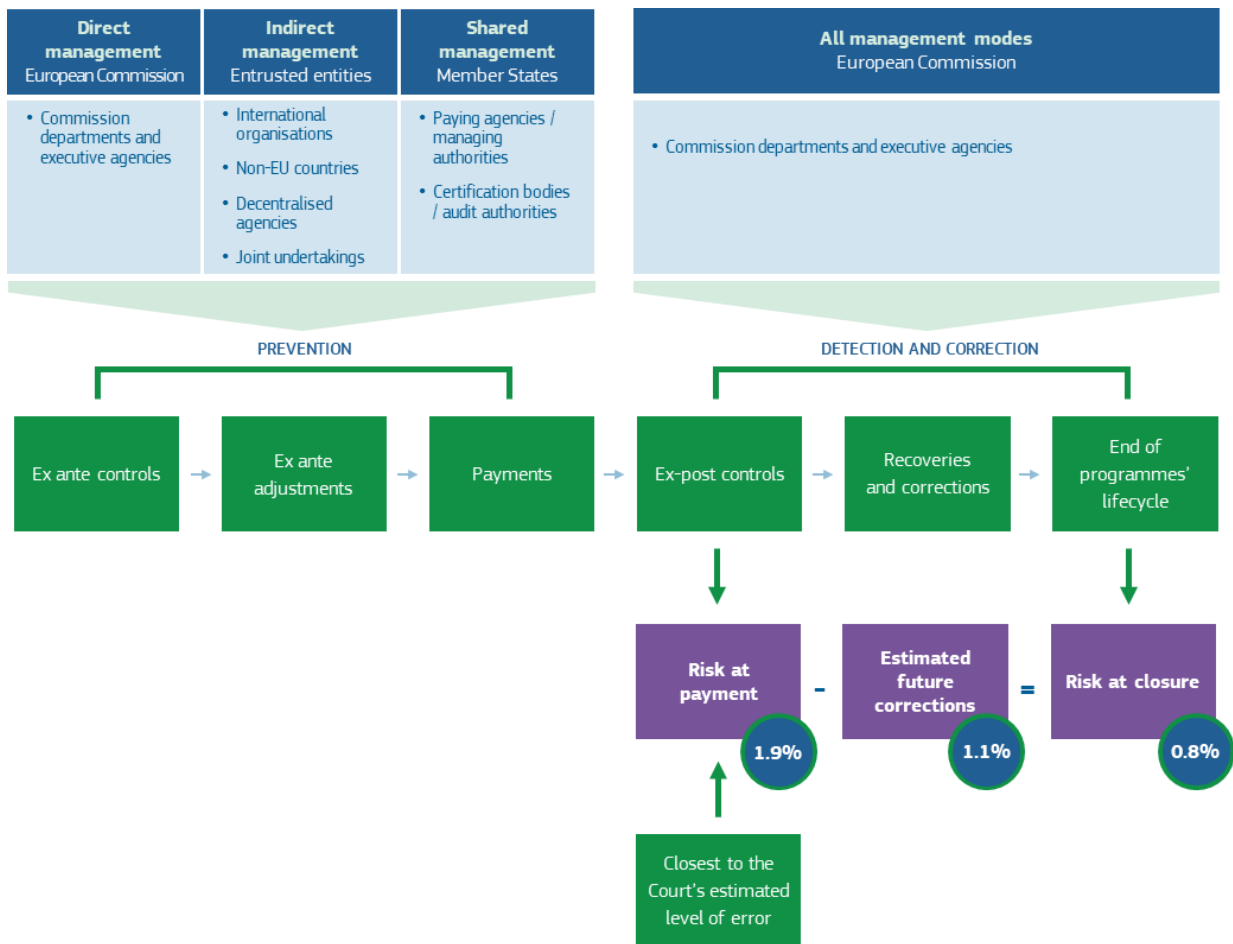
Komisija ir vykdomosios įstaigos imasi veiksmų nustatytiems trūkumams pašalinti. Be to, 2021 m. vėl pradėtos įgyvendinti informuotumo didinimo iniciatyvos, kaip antai vykdomųjų įstaigų bendrai organizuojama informuotumo savaitė. Tai kartu su reguliariais gerosios vidaus kontrolės praktikos mainais padeda išlaikyti tvirtą vidaus kontrolės kultūrą visoje institucijoje.

1.4. Daugiametėmis kontrolės strategijomis užtikrinama, kad mokesčių mokėtojų pinigai būtų išleisti tinkamai

1.4.1. Kontrolės strategijos yra daugiametės ir diferencijuotos pagal riziką

Savo vidaus kontrolės sistemose leidimus suteikiantys pareigūnai, kaip ES biudžeto valdytojai, nustato **daugiametės kontrolės strategijas**, kuriomis siekiama **išvengti** klaidų, o kai jų išvengti neįmanoma, jas **aptikti** ir **ištaisyti**. Jie turi sudaryti savo teikiamą patikinimą pagal principą „**iš apačios į viršų**“ ir **detalizuotai**, t. y. pagal konkrečią programą ar kitą atitinkamą išlaidų segmentą. Tai suteikia Komisijai galimybę išsamiai ir diferencijuotai **nustatyti trūkumus** ir klaidas pagal kiekvieną programą ar išlaidų segmentą, **nustatyti** sisteminių klaidų **pagrindines priežastis** (pvz., tam tikrų politikos sričių, kaip antai mokslinių tyrimų ir sanglaudos, taisyklių sudėtingumas), **imtis kryptingų taisyklių veiksmų** ir užtikrinti, kad bet kokia įgyta patirtis būtų panaudota valdymo ir kontrolės sistemoms tobulinti ir į ją būtų atsižvelgta rengiant būsimas finansines programas.

ES išlaidų programos, kaip ir susijusios kontrolės strategijos, iš esmės yra **daugiametės** – tai reiškia, kad klaidos gali būti aptinkamos ir ištaisomos bet kuriuo metu iki programos užbaigimo jos gyvavimo ciklo pabaigoje. Be to, kontrolės strategijos yra **diferencijuotos pagal riziką**, t. y. derinamos prie skirtingų valdymo būdų, dalyvaujančių subjektų, politikos sričių ir (arba) finansavimo tvarkos ir susijusios rizikos.

Europos Komisijos daugiamečių kontrolės ciklas.
Dėl 2021 m. rezultatų, kurie nurodyti apskritimuose, žr. 2.1 skirsnį.
Šaltinis – Europos Komisija.

1.4.2. Prevencija – pirmoji apsaugos nuo klaidų priemonė

Pagrindinius Komisijos prevencinius mechanizmus sudaro *ex ante* kontrolė ir auditas (žr. III tomo 5 priedą), įskaitant valdymo patikrinimus, kuriuos atlieka valstybių narių institucijos prieš deklaruodamas išlaidas Komisijai pagal pasidalijamojo valdymo principą ir po jų deklaravimo, taip pat sistemų auditai, kuriuos papildo veiklos reprezentatyvių imčių auditai, siekiant nustatyti įgyvendinančiųjų partnerių valdymo ir kontrolės sistemų trūkumus. Vykdam šią prevencinę kontrolę, netinkamos finansuoti sumos atmetamos prieš Komisijai atliekant (galutinius) mokėjimus, ir mokėjimai pertraukiami bei sustabdomi, iki bus pašalinti sistemų trūkumai. Be to, klaidų išvengti padeda lėšų gavėjams ir įgyvendinimo partneriams pateiktos gairės.

Pagal pasidalijamojo valdymo principą pataisos, kurias valstybės narės atliko prieš pateikdamos savo išlaidų deklaracijas, yra pagrįstos kontrole ir auditais, įskaitant sistemų ir veiklos auditus, kuriuos jos *ex ante* ir *ex post* atlieka savo lygmeniu. Tokios pataisos daugiausia atliekamos išskaičiuojant netinkamas finansuoti išlaidas iš mokėjimo prašymų Komisijai ar patvirtintų sąskaitų.

Valstybės narės lygmeniu pataisytos sumos tam tikromis aplinkybėmis gali būti pakartotinai panaudotos. Tai yra paskata valstybės narėms pataisyti netinkamas finansuoti išlaidas prieš pateikiant Komisijai savo išlaidų deklaracijas.

1.4.3. Klaidų aptikimas ir taisymas papildo prevenciją

Kai prevenciniai mechanizmai nėra veiksmingi, svarbu, kad klaidos, darančios poveikį ES išlaidoms, būtų aptinkamos vėliau. Komisijai atliekant savo patvirtintų ir išmokėtų sumų *ex post* kontrolę (žr. III tomo 5 priedą). Tada Komisija tais pačiais arba vėlesniais metais ištaiso šias klaidas, susigražindama arba įskaitydama gražintinas lėšas iš galutinių gavėjų pagal **tiesioginio ir netiesioginio valdymo** principus arba iš valstybių narių pagal **pasidalijamojo valdymo** principą.

Žemės ūkio srityje didžioji dalis finansinių pataisų atitinka atvejus, kai nustatytos sisteminės klaidos ir atitinkamoms konkrečios mokėjimo agentūros ar veiksmų programos išlaidoms taikytos pataisos. Jos daugiausia susijusios su trūkumais, darančiais poveikį ankstesniais metais atliktiems mokėjimams.

Sanglaudos srityje tokių Komisijos pataisų lygis paaiškinamas tuo, kad daugumą pataisų atlieka valstybės narės, įskaitant pataisas dėl Komisijos, Audito Rūmų ir Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) aptiktų klaidų. Taigi, valstybė narė gali pakartotinai panaudoti atitinkamas tinkamų finansuoti išlaidų sumas. Jei kontrolės sistemos tinkamai veikia valstybės narės lygmeniu, pataisų Komisijos lygmeniu poreikis yra kur kas mažesnis, todėl tokių pataisų yra mažiau.

Taip pat skiriama dėmesio kontrolės sistemų trūkumams, nustatytiems atliekant rizika grindžiamus ir (arba) sistemų auditus, ir sistemos ištaisomos. Pagal pasidalijamojo ir netiesioginio valdymo principus tai visų pirma atlieka įgyvendinančiosios valstybės narės ir partneriai. Daugiau informacijos apie ES biudžeto apsaugą pateikta III tomo 5 priede.

1.4.4. ES lėšų taisymo pajėgumai

2021 m. Komisijos valdomų lėšų taisymo pajėgumai apima:

- pataisas, kurias valstybės narės atliko prieš pateikdamos savo išlaidų deklaracijas (4 557 mln. EUR suma);
- rezultata, gautą Komisijai įgyvendinus prevencines priemones, pagal kurias atlikti išskaičiavimai ir kitos pataisos prieš Komisijos atliekamą mokėjimą arba patvirtinimą (298 mln. EUR suma);
- pataisas, Komisijos atliktas po Komisijos atliekamo mokėjimo arba patvirtinimo (765 mln. EUR suma).

Po Komisijos mokėjimo atliktų pataisų skaičius sumažėjo, palyginti su ankstesne daugiamete finansine programa, daugiausia dėl daugiasluoksnės patikinimo sistemos konkrečių funkcijų ir metinių programų sąskaitų, pradėtų naudoti 2014–2020 m. laikotarpiu sanglaudos srityje, kuriose pataisas daugiausia atlieka valstybės narės, nepriklausomai nuo to, ar atitinkamas klaidas aptiko pačios valstybės narės, ar Komisija⁽³⁶⁾. 2021 m. pataisos, dėl kurių Komisija nusprendė remdamasi savo auditais ir kontrole, sudarė 193 mln. EUR sumą. Bendri taisymo pajėgumai padidėjo, palyginti su 2020 m., kai juos buvo paveikęs vienkartinis kompensacijų valstybėms narėms po Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimų, susijusių su žemės ūkio fondais, poveikis (išsamesnė informacija pateikta III tomo 5 priede).

⁽³⁶⁾ Tai atitinka naują 2014–2020 m. sistemą, palyginti su ankstesniu laikotarpiu.

1.5. Kova su sukčiavimu: Europos kovos su sukčiavimu strategija

Komisija visiškai netoleruoja sukčiavimo. Reikia pažymėti, kad tik labai nedidelė netvarkingų išlaidų dalis susidaro dėl sukčiavimo, daugiausia tokių netvarkingų išlaidų siejasi su klaidomis.

Komisija padarė didelę pažangą pagal savo organizacinę kovos su sukčiavimu strategiją.

Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 325 straipsnį Komisija ir valstybės narės apsaugo ES biudžetą nuo sukčiavimo ir kitokių neteisėtų veiksmų. Dabartinė 2019 m. balandžio mėn. patvirtinta organizacinė kovos su sukčiavimu strategija ir jos veiksmų planas atlieka svarbų vaidmenį užkertant kelią galimam netinkamam ES lėšų naudojimui. Jos įgyvendinimą stebi OLAF. Iki 2021 m. lapkričio mėn. padaryta didelė pažanga: 47 iš 63 veiksmų buvo užbaigti, o daugumą likusių veiksmų buvo tikimasi užbaigti iki 2022 m. vidurio.

Laikydamosi savo kovos su sukčiavimu strategijos, Komisija sustiprino koordinavimą ir bendradarbiavimą, visų pirma per Sukčiavimo prevencijos ir nustatymo tinklą, kuris vienija Komisijos tarnybų ir vykdomųjų įstaigų kovos su sukčiavimu korespondentus, vadovaujamus OLAF. Šiomis aplinkybėmis 2021 m. 13 Komisijos tarnybų, bendradarbiaudamos su OLAF, atnaujino savo vietos kovos su sukčiavimu strategijas. Nuo Komisijos kovos su sukčiavimu strategijos priėmimo 2019 m. iki 2021 m. pabaigos atnaujinta 90 proc. visų vietos kovos su sukčiavimu strategijų.

Kita svarbi veikla kovos su sukčiavimu srityje 2021 m. apėmė tyrimo dėl Pažeidimų valdymo sistemos ateities pradėjimą. Valstybės narės, naudodamosi šia sistema, praneša apie sukčiavimo atvejus ir kitus pažeidimus, nustatytus pasidalijamojo valdymo srityje. Komisija, naudodamosi šia informacija, rengia savo metinę ataskaitą dėl ES finansinių interesų apsaugos bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 325 straipsnį. 2021 m. rugsėjo mėn. Komisija priėmė savo 2020 m. ataskaitą⁽³⁷⁾.

2021 m. OLAF taip pat toliau vykdė tyrimo veiklą ir apie ją pranešė savo metinėse ataskaitose⁽³⁸⁾.

Kova su sukčiavimu praktikoje: ES apsauga nuo apgaulingų COVID-19 vakcinų pasiūlymų

Sukčiautojai naudojami bet kokiomis galimybėmis įgyti pelno nusikalstamu būdu. Nuo pat pandemijos pradžios OLAF pastebėjo, kad sukčiautojai bando pasinaudoti veiksmų skubumu dėl susiklosčiusios padėties ir pradiniu asmeninių apsaugos priemonių trūkumu, tai darydami Europos žmonių sveikatos ir saugumo sąskaita. Nesąžiningi veiklos vykdytojai bandė į ES rinką pateikti suklastotų arba standartų neatitinkančių veido kaukių, testų rinkinių, dezinfekavimo priemonių ir kitų su COVID-19 susijusių produktų. 2021 m. OLAF tęsė darbą su tuo kovodama, ir iki metų pabaigos pašalinta daugiau kaip 100 mln. suklastotų arba standartų neatitinkančių gaminių.

Sukūrus vakciną nuo COVID-19, OLAF tyrėjai tebebuvo budrūs dėl galimų naujų bandymų sukčiauti. 2021 m. vasario mėn. OLAF paskelbė griežtą viešą įspėjimą dėl galimų bandymų sukčiauti, susijusių su COVID-19 vakcinomis. OLAF iš ES valstybių narių valdžios šaltinių gavo informacijos apie tariamų tarpininkų pasiūlymus parduoti didelius vakcinų (daugiausia patvirtintų naudoti ES) kiekius.

⁽³⁷⁾ Daugiau informacijos pateikiama [metinėse ES finansinių interesų apsaugos ataskaitose](#).

⁽³⁸⁾ Daugiau informacijos pateikiama [OLAF metinėse ataskaitose](#).

Kaip nustatė OLAF, šių sukčiautojų tikslas buvo įtikinti valdžios institucijas atlikti dideles pradines įmokas prieš pardavimą ir tada, gavus pinigus, dingti. Tarpininkai atstovavo oportunistinėms įmonėms, kurios pradėjo veiklą prieš pat pateikdamos pasiūlymą arba iki tol prekiaavo visiškai kitų rūšių prekėmis. Tos įmonės dažnai buvo įsikūrusios ne ES šalyse, kad būtų sunkiau jas identifikuoti ir atlikti jų tyrimus.

OLAF tyrėjai išanalizavo situacijas, nustatė įtartiną jų pobūdį ir pasidalijo informacija su valstybėmis narėmis ir Europolu. Prireikus OLAF taip pat bendradarbiavo su savo tarptautiniais partneriais.

Visi tokie sukčiavimo bandymai arba apgaulingi pasiūlymai iki šiol apėmė beveik 1,2 mlrd. vakcinų dozių, kurių prašoma kaina viršijo 16,4 mlrd. EUR. Kelias savaites po OLAF paskelbto įspėjimo sparčiai daugėjo pranešimų apie tokius atvejus, tačiau galiausiai jų skaičius stabilizavosi, nes buvo atskleisti tokių bandymų sukčiavimi modeliai.

Nepaisant tebesitęsiančios pandemijos, kovos su sukčiavimu tyrimai ir operacijos neapsiribojo vien su COVID-19 susijusiais produktais ir apėmė įvairius dalykus: nuo suklastotų alkoholinių gėrimų iki pavojingų žaislų, nuo neteisėtos prekybos klimatui kenkiančiomis dujomis iki atliekų kontrabandos. Kaip ir kiekvienais metais, OLAF taip pat atskleidė kelis su ES lėšomis susijusio sukčiavimo atvejus, kai pagal sudėtingus tarpvalstybinius sukčiavimo planus bandyta pavogti šimtus milijonų eurų iš ES mokesčių mokėtojų.

Sukčiavimo prevencija ir sankcijos taip pat buvo toliau taikomos pagal **ankstyvojo nustatymo ir draudimo dalyvauti procedūroje sistemą (EDES)**, kuri teikia galimybę anksti nustatyti nepatikimus ekonominės veiklos vykdytojus ir neleisti jiems naudotis ES lėšomis pagal tiesioginio ir netiesioginio valdymo sistemas. EDES procedūros grindžiamos informacija, surinkta deleguotųjų leidimus suteikiančių pareigūnų atliktų auditų ir patikrinimų metu, galutiniais teismų sprendimais ar nacionalinių institucijų administraciniais sprendimais, tarptautinių organizacijų sprendimais ir, daugeliu atvejų, OLAF tyrimais. EDES veikimas grindžiamas tvirtais ir produktyviais ryšiais tarp atsakingų leidimus suteikiančių pareigūnų ir EDES komisijos.

2021 m. tolygiai daugėjo atvejų, apie kuriuos pranešama tarpinstitucinei EDES komisijai dėl galimo administracinių sankcijų taikymo (t. y. draudimo dalyvauti procedūroje ir (arba) finansinių sankcijų ir, kai tinka, sankcijų paskelbimo). Šie atvejai nustatomi remiantis proporcingumo principu (t. y. atsižvelgiant į padėties rimtumą, įskaitant poveikį ES finansiniams interesams ir įvaizdžiui, kiek laiko praėjo nuo nusižengimo, kokia buvo nusižengimo trukmė ir kartojimasis, kokie buvo ketinimai ar aplaidumo lygis ir kokia buvo susijusių lėšų suma).

1.6. ES biudžeto apsaugos sąlygų režimo įgyvendinimas

Nuo tada, kai 2020 m. gruodžio mėn. priimtas Reglamentas dėl bendro ES biudžeto apsaugos sąlygų režimo ⁽³⁹⁾, ES pirmą kartą turi specialią priemonę savo biudžetui apsaugoti nuo teisinės valstybės principų pažeidimų.

Šis reglamentas įsigaliojo 2021 m. sausio 1 d. ir papildė kitas ES teisės aktais nustatytas ES biudžeto apsaugos procedūras. Juo siekiama apsaugoti ES biudžetą nuo teisinės valstybės principų pažeidimų, kurie daro poveikį arba kelia didelę riziką patikimam finansų valdymui arba ES finansinių interesų apsaugai. Nuo 2021 m. sausio mėn. Komisija vertina prieinamą informaciją siekdama nustatyti

⁽³⁹⁾ 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos [reglamentas \(ES, Euratomas\) 2020/2092](#) dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo, OL L 433I, 2020 12 22, p. 1.

galimus pažeidimus, susijusius su šiuo reglamentu. 2021 m. lapkričio mėn. dviem valstybėms narėms, Vengrijai ir Lenkijai, nusiųsti raštai, kuriuose prašyta suteikti informacijos, kuria Komisija galėtų remtis atlikdama vertinimą pagal šį reglamentą. 2022 m. balandžio mėn. Komisija nusiuntė Vengrijai pirmąjį pranešimą pagal bendrąjį apsaugos sąlygų režimą: taip pradėta procedūra, pagal kurią gali būti imamasi priemonių prieš valstybę narę dėl teisinės valstybės principų pažeidimų. Dėl tolesnių su sąlygų režimo įgyvendinimu susijusių pokyčių žr. 4 skirsnį.

2. Kontrolės rezultatai

Visi Komisijos padaliniai atlieka pirmiau apibūdintas **bendras kontrolės funkcijas** nepriklausomai nuo finansavimo šaltinio. Pažeidimų prevencijos, aptikimo ir taisymo priemonės daugiamečiu pagrindu taikomos konkrečių programų ar kitų išlaidų segmentų lygmeniu. Atskiros išlaidų programos gali būti labai įvairios, taigi kontrolės strategijas reikia derinti prie skirtingų valdymo būdų, politikos sričių, lėšų gavėjų ir (arba) finansavimo metodų bei su jais susijusios rizikos.

Komisija siekia nustatyti tinkamą žemo klaidų lygio, greitų mokėjimų ir pagrįstų kontrolės išlaidų pusiausvyrą.

Taip diferencijuoti kontrolės strategijas reikia siekiant užtikrinti, kad kontrolė tebebūtų ekonomiškai efektyvi, t. y. ją vykdant būtų pasiekta **reikiama pusiausvyrą tarp** žemo klaidų lygio (veiksmingumas), greitų mokėjimų (efektyvumas) ir pagrįstų išlaidų (ekonomiškumas) užtikrinimo. Didesnės rizikos srityse kontrolė bus griežtesnė ir (arba) dažnesnė, o nedidelės rizikos srityse kontrolė turėtų būti mažiau intensyvi, mažiau kainuojanti ir mažesnė našta. Be to, nustatant kontrolės strategiją bus svarstomos realios netinkamai išleistų ES lėšų susigrąžinimo galimybės (pvz., atliekant auditų, vykdomų vietoje, sąnaudų ir naudos analizę).

Kiti kontrolės ekonominio efektyvumo užtikrinimo būdai apima klaidų rizikos mažinimą taikant supaprastintas taisykles ir (arba) procesus (pavyzdžiui, supaprastintą išlaidų apmokėjimą, t. y. vienkartinės išmokas, fiksuotąsias normas ir vieneto sąnaudas), tarpusavio pasiklovimą kitų subjektų atliktais vertinimais ir (arba) auditais ir kontrole bei masto ekonomijos užtikrinimą sujungiant kontrolės funkcijas.

Siekdama įvertinti savo kontrolės priemonių ekonominį efektyvumą, Komisija naudoja toliau nurodytus rodiklius.

- **Veiksmingumas.** Nustatytas klaidų lygis, pagrįstas atlikta kontrole, kuri leidžia sugrupuoti išlaidas pagal skirtingas rizikos kategorijas.
- **Efektyvumas.** Vidutinis laikas, per kurį atliekamas mokėjimas. Be to, Komisija taip pat nuolat ieško ir kuria naujus būdus, kaip padidinti efektyvumą, visų pirma, kai įmanoma, kuriant sinergiją.
- **Ekonomiškumas.** Kontrolės išlaidų ir valdomų lėšų proporcingumas.

2.1. Komisijos kontrolės rezultatai patvirtina, kad ES biudžetas yra gerai apsaugotas

Remdamiesi atliktais auditais ir kontrole, Komisijos padaliniai kiekvienais metais įvertina rizikos ES išlaidų teisėtumui ir tvarkingumui lygį dviejuose daugiamečio kontrolės ciklo etapuose – atliekant mokėjimą ir užbaigiant programas.

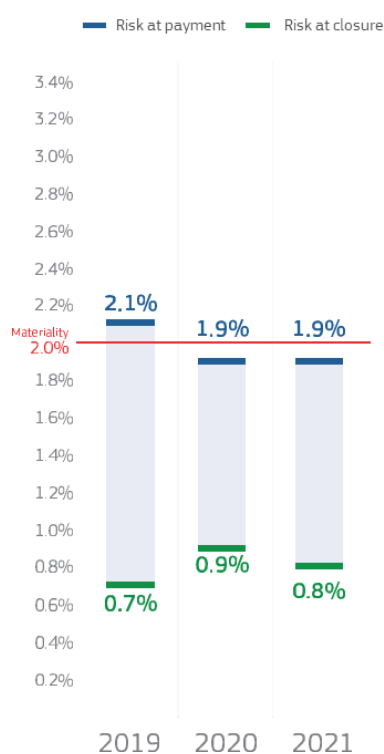
Bendrieji 2021 m. rezultatai

Rizika atliekant mokėjimą: **1,9 proc.**

Rizika užbaigiant programas: **0,8 proc.**

Ankstesnių mokėjimų pataisos: **5,6 mlrd. EUR.**

Išlygos: **16, kurių bendras finansinis poveikis sudarė 987 mln. EUR.**

Riziką atliekant mokėjimą sudaro įvertintos klaidos, kurių nepavyko išvengti, nepaisant *ex ante* kontrolės, ir kurios daro poveikį atliktiems mokėjimams. Šios klaidos aptinkamos vykdant *ex post* kontrolę ir auditus. **Riziką užbaigiant programas** sudaro įvertintos klaidos, likusios programų gyvavimo ciklo pabaigoje, kai jau bus įvykdyta visa *ex post* kontrolė ir pataisos. Ji yra lygi rizikai atliekant mokėjimą, atėmus konservatyviai įvertintas **būsimas pataisos**, kurios bus atliekamos nuo ataskaitinių metų iki programų gyvavimo ciklo pabaigos.

Komisija laiko biudžetą veiksmingai apsaugotą, kai rizika ne vėliau kaip užbaigiant programas, t. y. atlikus visą kontrolę, pataisas, susigražinus sumas ir pan., nesiekia 2 proc. Tai yra reikšmingumo riba, kurią taiko ir Europos Audito Rūmai. Daugiau informacijos apie šias sąvokas ir šių įverčių nustatymo metodiką, taip pat kontrolės rezultatus kiekvienoje politikos srityje žr. 5 priede.

Komisija nustatė, kad 2021 m. bendra rizika atliekant mokėjimą ir rizika užbaigiant programas tebėra panaši kaip ir 2020 m.; abiejų rūšių rizika nesiekia 2 proc. reikšmingumo ribos.

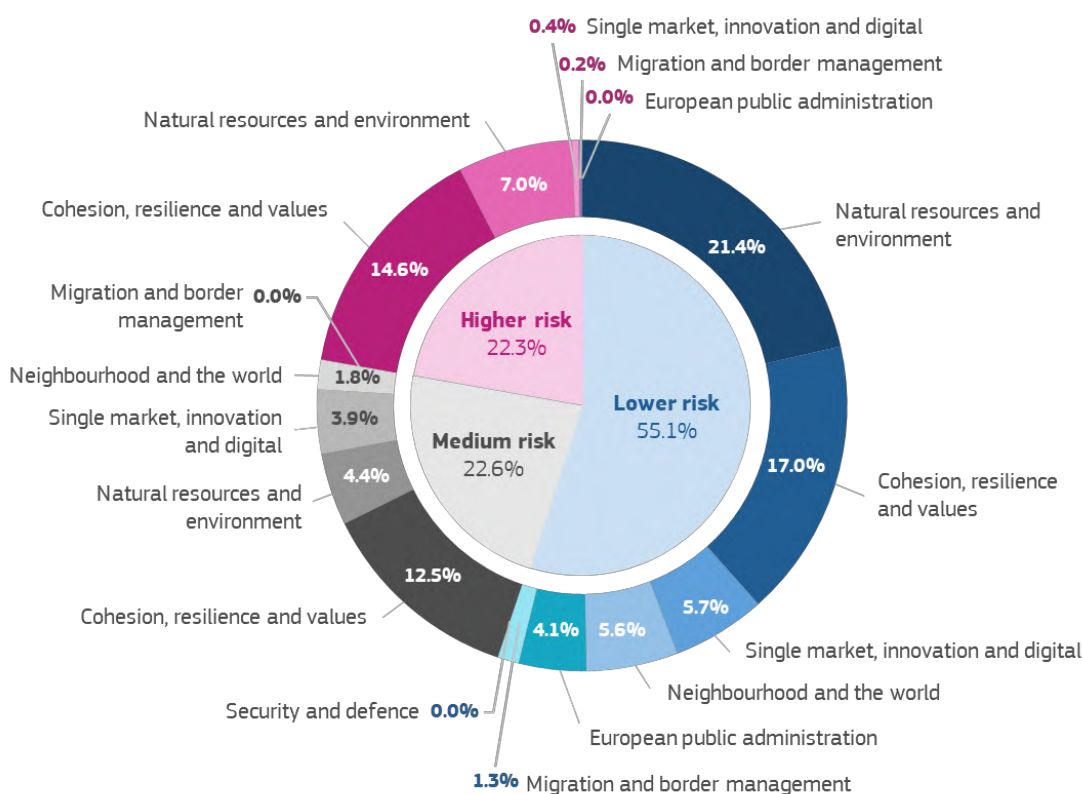
Toliau aprašyta padėtis kiekvienoje politikos srityje.

2021 m. buvo pereinamieji metai, kai oficialiai pradėtos naujosios 2021–2027 m. laikotarpio programos, o ankstesnės programos tebebuvo vykdomos.

Metinė ES biudžeto valdymo ir veiklos rezultatų ataskaita yra suvestinė ataskaita, apimanti 51 metinę veiklos ataskaitą; kiekviena iš tų ataskaitų visiškai priskiriama prie vienos iš septynių daugiametės finansinės programos išlaidų kategorijų (tai buvo šešios „politikos sritys“ ankstesnėse metinėse valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitose). Gynybos pramonės ir kosmoso generaliniame direktorate, atsižvelgiant į šio padalinio svarbą pagal „Saugumo ir gynybos“ išlaidų kategoriją, atitinkamos išlaidos gynybai ir saugumui atskirtos nuo kitų šio direktorato išlaidų ir įtrauktos į atitinkamą išlaidų kategoriją. Palyginimo tikslais kiekvienos išlaidų kategorijos rizika atliekant mokėjimą ir rizika užbaigiant programas ankstesniais metais perskaičiuota pagal šią naująją struktūrą.

2.1.1. Mažesnės, vidutinės ir didesnės rizikos išlaidų pateikimas

Komisija nustato, kurioms programoms gresia didesnė rizika, todėl gali sutelkti savo veiksmus ten, kur labiausiai reikia. Dėl savo taikomo išsamaus empirinio metodo Komisija turi patikimų duomenų, iš kurių matoma įvairių valdomų lėšų padėtis (žr. toliau pateiktą diagramą). Remdamasi **rizika atliekant mokėjimą** (prieš atliekant bet kokias būsimas pataisas), Komisija gali tiksliai suskirstyti metines išlaidas į mažesnės rizikos atliekant mokėjimą (kai rizika yra mažesnė nei 1,9 proc.), vidutinės rizikos atliekant mokėjimą (nuo 1,9 proc. iki 2,5 proc.) ir didesnės rizikos atliekant mokėjimą (didesnė nei 2,5 proc.) išlaidas. Gamtos išteklių ir sanglaudos srityse ši analizė taip pat atliekama atskirų mokėjimo agentūrų ir valstybių narių veiksmų programų lygmeniu. Taip Komisija gali nustatyti, su kuriomis programomis ar išlaidų segmentais siejama didesnė rizika, ir efektyviai teikti paramą bei šalinti konkrečius trūkumus net ir tose politikos srityse, kuriose, vertinant bendrai, rizika yra mažesnė, pavyzdžiui, bendros žemės ūkio politikos srityje.

Europos Komisijos išlaidų skirstymas į didesnės, vidutinės ir mažesnės rizikos segmentus, išreikštas visų 2021 m. atitinkamų išlaidų procentinėmis dalimis.

Šaltinis – Europos Komisija.

Todėl Komisijos išlaidos skirstomos į mažesnės, vidutinės ir didesnės rizikos kategorijas, kaip nurodyta toliau.

- **Mažesnė rizika.** 2021 m. šį segmentą sudarė 95 mlrd. EUR (55 proc. išlaidų, panašiai kaip ir praėjusiais metais – 56 proc.). Tai apima išlaidas, patiriamas kai kurių mokėjimo agentūrų pagal bendrą žemės ūkio politiką, taip pat Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo ir sanglaudos veiksmų programas, su kuriomis siejama mažesnė rizika atliekant mokėjimą; išlaidas, susijusias su Europos infrastruktūros tinklų priemone ir programa „Marie Skłodowskos-Curie veiksmi“, Europos mokslinių tyrimų tarybos dotacijas; agentūroms (Europos kosmoso agentūrai, Europos Sąjungos kosmoso programos agentūrai ir kt.) skirtus įnašus; „Erasmus+“; Skubios paramos priemonę; Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondą; Vidaus saugumo fondą; humanitarinę pagalbą; paramą vystymuisi, teikiamą per tarptautines organizacijas, ir administracines išlaidas.
- **Vidutinė rizika.** 2021 m. susijusi suma buvo 39 mlrd. EUR (23 proc. išlaidų; 2020 m. buvo 16 proc.). Tai apima išlaidas, patiriamas kai kurių mokėjimo agentūrų pagal bendrą žemės ūkio politiką, ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo bei sanglaudos veiksmų programas, su kuriomis siejama vidutinė rizika atliekant mokėjimą; dotacijas pagal paramos vystymuisi ir kaimynystės programas; taip pat išlaidas pagal programą „Horizontas 2020“. Pastarųjų išlaidų atveju padėtis pagerėjo, palyginti su ankstesniais metais, kai šios išlaidos kėlė didesnę riziką; šiuos teigiamus rezultatus dar reikės patvirtinti ateinančiais metais.
- **Didesnė rizika.** 2021 m. susijusi suma buvo 38 mlrd. EUR (22 proc. išlaidų; 2020 m. buvo 28 proc.). Tai apima išlaidas, patiriamas kai kurių mokėjimo agentūrų pagal bendrą žemės ūkio politiką; Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo ir sanglaudos veiksmų programas, su kuriomis siejama didesnė rizika atliekant mokėjimą arba kurios turi didelių trūkumų⁽⁴⁰⁾; taip pat išlaidas, susijusias su sudėtingomis dotacijomis pagal kitas finansavimo programas (pvz., Europos infrastruktūros tinklų priemonę energetikos srityje).

Iš Komisijos atliktos išsamos analizės atrodo, kad klaidų lygis yra glaudžiai susijęs su finansavimo pobūdžiu. Daugumos programų arba išlaidų segmentų, sudarančių daugiau kaip 50 proc. tų metų atitinkamų išlaidų, rizika atliekant mokėjimą yra kur kas mažesnė, nes jos apima paprastus teise į išmokas grindžiamus mokėjimus. Kita vertus, kai kurių programų arba išlaidų segmentų, kuriems taikomos gana sudėtingos išlaidų kompensavimu grindžiamos sistemos, rizika atliekant mokėjimą atrodo santykinai didesnė. Vis dėlto taikomomis kontrolės sistemomis galima sumažinti su kai kuriomis sudėtingesnėmis programomis susijusią riziką ir taip sumažinti rizikos lygį atliekant mokėjimą.

Komisija atidžiai stebi su įvairiomis programomis susijusią riziką atliekant mokėjimą ir riziką užbaigiant programas ir imasi tolesnių veiksmų klaidų lygiui sumažinti. Ypač dėl vidutinės ir didesnės rizikos kategorijų Komisija toliau dirbs siekdama labiau sumažinti klaidų lygius, šiuo tikslu didindama lėšų gavėjų ir įgyvendinančiųjų partnerių informuotumą apie problemas, prireikus koreguodama kontrolės strategijas, pritaikydama įgytą patirtį būsimoms programoms ir, kai įmanoma, paprastindama taisykles.

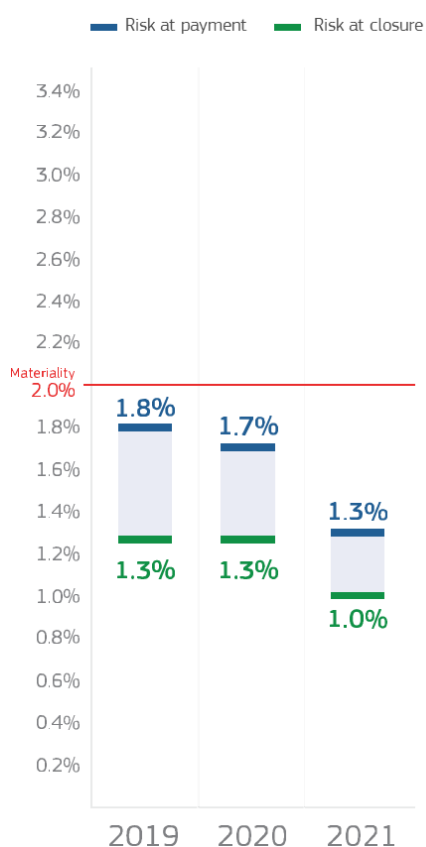
⁽⁴⁰⁾ Europos regioninės plėtros fondo, Sanglaudos fondo ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo atveju rizikos lygis taip pat buvo laikomas aukštu, neatsižvelgiant į riziką atliekant mokėjimą, kai audito nuomonė, pateikta metinėse veiklos ataskaitose dėl programų valdymo ir kontrolės sistemos veikimo, buvo neigiama arba su išlygomis.

2.1.2. Kontrolės rezultatai pagal politikos sritis

1 išlaidų kategorija. Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika

Pagal bendrosios rinkos, inovacijų ir skaitmeninės ekonomikos išlaidų kategoriją tiek rizika atliekant mokėjimą (1,3 proc.), tiek rizika užbaigiant programas (1,0 proc.) yra kur kas mažesnė nei 2 proc. ir, palyginti su 2020 m., sumažėjo atitinkamai 1,7 proc. ir 1,3 proc. 2021 m. Komisijos prevencinės ir taisomosios priemonės sudarė 162 mln. EUR, iš jų prevencinės priemonės – 142 mln. EUR, o taisomosios – 20 mln. EUR, ir tai dera su atitinkamomis 2020 m. sumomis – 146 mln. EUR ir 26 mln. EUR.

Rizika atliekant mokėjimą ir užbaigiant programas, palyginti su 2020 m. ir 2019 m., sumažėjo dėl to, kad sumažėjo programos „Horizontas 2020“ klaidų lygiai. Programa „Horizontas 2020“ sudaro 44 proc. šios politikos srities išlaidų, todėl su ja susijusi rizika atliekant mokėjimą (2,3 proc.) reikšmingai prisideda prie susijusios bendros rizikos atliekant mokėjimą. Jau keletą metų mokslinių tyrimų padaliniai imasi veiksmų, kad rizika užbaigiant programą būtų kuo artimesnė 2 proc. lygiui arba mažesnė⁽⁴¹⁾. Tai pirmas kartas, kai šis tikslas pasiektas.

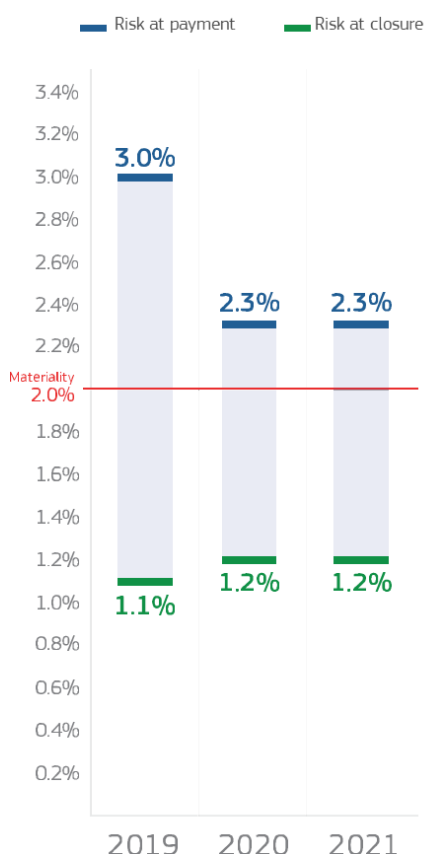
Programoje „Horizontas 2020“ nustatyti supaprastinimai, taip pat tikslinės komunikacijos kampanijos, skirtos daugiau klaidų darantiems lėšų gavėjams, kaip antai mažosioms ir vidutinėms įmonėms ir naujiems dalyviams, ir geresnis išorės audito įmonių, atliekančių auditus Komisijos vardu, mokymas neabejotinai daro teigiamą poveikį klaidų buvimui ir finansiniam jų reikšmingumui. Vis dėlto teigiamus 2021 m. rezultatus reikės patvirtinti ateinančiais metais, o iki šiol pradėtus veiksmus reikės tęsti.

2021 m. oficialiai pradėta įgyvendinti naujoji Europos bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Europos horizontas“, o tuo pat metu tebevykdoma programa „Horizontas 2020“. Naujosios programos įgyvendinimo pradžia buvo pavėlinta dėl to, kad programos „Europos horizontas“ reglamentas priimtas vėliau negu iš pradžių planuota. Iš finansų valdymo perspektyvos Komisija pagal programą „Europos horizontas“ siekia plėsti supaprastinto išlaidų apmokėjimo taikymą, kad lėšų gavėjams būtų lengviau laikytis taisyklių ir jie galėtų daugiau dėmesio skirti savo konkrečiam mokslinių tyrimų projektui. Kartu su tęsiamomis suinteresuotiesiems subjektams skirtomis komunikacijos kampanijomis tai turėtų padėti reikšmingai sumažinti riziką atliekant mokėjimus pagal programą „Europos horizontas“. Atsižvelgiant į mažą atitinkamų einamųjų išlaidų dydį ir susijusių operacijų pobūdį, išlaidos pagal programą „Europos horizontas“ 2021 m. laikomos mažai rizikingomis.

⁽⁴¹⁾ Prie Komisijos pasiūlymo dėl programos „Horizontas 2020“ reglamento pridėtoje finansinėje teisės akto pasiūlymo pažymoje nurodyta: „Todėl Komisija mano, kad mokslinių tyrimų išlaidoms pagal programą „Horizontas 2020“ 2–5 % intervalo metinės klaidų rizikos dydis yra realistinis tikslas, atsižvelgiant į kontrolės išlaidas, siūlomas taisyklių paprastinimo priemones ir susijusią riziką, siejamą su mokslinių tyrimų projekto išlaidų kompensavimu. Galutinis tikslas – pasiekti, kad programų įgyvendinimo pabaigoje, įvertinus finansinį visų auditų, taisomųjų ir susigrąžinimo priemonių poveikį, likutinių klaidų dydis būtų kuo artimesnis 2 %.“

Kalbant apie kitas programas, pažymėtina, kad tam tikriems **Europos infrastruktūros tinklų priemonės** segmentams (apimantiems energetiką ir telekomunikacijas) taikomos Europos klimato, infrastruktūros ir aplinkos vykdomosios įstaigos ir naujosios Europos sveikatos ir skaitmeninės ekonomikos vykdomosios įstaigos išlygos ⁽⁴²⁾ atitinkamai 2,52 proc. ir 3,84 proc. likutinius klaidų lygius. Šioje politikos srityje kelių kitų programų ⁽⁴³⁾ likutinis klaidų lygis viršija 2 proc., tačiau tai nedaro poveikio patikinimui, nes susijęs finansinis poveikis yra nedidelis ⁽⁴⁴⁾, ir jokių išlygų nepateikta. Galiausiai, panaikinta 2020 m. išlyga dėl dotacijų pagal Europos inovacijų tarybos ir MVĮ reikalų vykdomosios įstaigos įgyvendinamą **ES įmonių konkurencingumo ir mažųjų bei vidutinių įmonių programą**. Kitoms programoms ⁽⁴⁵⁾ iš esmės būdinga mažesnė rizika dėl finansavimo pobūdžio ir atliekamo audito lygio.

2 išlaidų kategorija. Sanglauda, atsparumas ir vertybės

Naujoje išlaidų kategorijoje „Sanglauda, atsparumas ir vertybės“ 2,3 proc. dydžio rizika atliekant mokėjimą nepakito, palyginti su 2020 m. Šioje išlaidų kategorijoje rizika atliekant mokėjimą ir rizika užbaigiant programas daugiausia siejasi su nustatytu sanglaudos politikos fondų ⁽⁴⁶⁾ rizikos lygiu, atsižvelgiant į atitinkamų išlaidų dydį (apie 94 proc. visų išlaidų). Valstybės narės atliko finansines pataisas, kurių suma sudaro 3 763 mln. EUR ⁽⁴⁷⁾. Tai apima prevencines ir taisomąsias priemones, kurios yra, viena vertus, vadovaujančiųjų ir audito institucijų darbo ir, kita vertus, Komisijos ir Europos Audito Rūmų darbo rezultatas. Komisija įgyvendino prevencines ir taisomąsias priemones, kurių bendra suma sudarė 118 mln. EUR, įskaitant 84 mln. EUR grynujų finansinių pataisų.

Sanglaudos politikos fondų atveju, nepaisant nuolatinių pastangų ir kontrolės sistemų veikimo patobulinimų, rizika atliekant mokėjimą tebėra reikšminga. Įvertinta, kad ji yra intervale nuo **1,8 proc. iki 2,5 proc.** ⁽⁴⁸⁾ ⁽⁴⁹⁾, **panašiai kaip ir 2020 m.** (1,9–2,4 proc.). Įvertintos būsimos pataisos taip pat yra panašios kaip 2020 m., todėl **rizika užbaigiant programas liko nepakitusi, 1,2 proc.**

Su Europos regioninės plėtros fondu ir Sanglaudos fondu

⁽⁴²⁾ Išsamesnės informacijos pateikta 5 priede.

⁽⁴³⁾ Mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros septintoji bendroji programa, bandomieji projektai ir parengiamieji veiksmai, ES įmonių konkurencingumo ir mažųjų bei vidutinių įmonių programa, Anglijų ir plieno mokslinių tyrimų fondas ir Europos infrastruktūros tinklų priemonė (telekomunikacijų srityje).

⁽⁴⁴⁾ Nuo 2019 m. nustatyta finansinių išlygų *de minimis* riba. Metinės veiklos ataskaitos kiekybinės išlygos, susijusios su likutiniais klaidų lygiais, viršijančiais 2 proc. reikšmingumo ribą, laikomos nereikšmingomis tuose segmentuose, kurie sudaro mažiau nei 5 proc. visų generalinio direktorato mokėjimų ir kurių finansinis poveikis nesiekia 5 mln. EUR. Tokiais atvejais kiekybinių išlygų nebereikia.

⁽⁴⁵⁾ Pavyzdžiui, programa „Marie Skłodowskos-Curie veiksmai“, įeinanti į programą „Horizontas 2020“.

⁽⁴⁶⁾ Europos regioninės plėtros fondas, Sanglaudos fondas, Europos socialinis fondas, Jaunimo užimtumo iniciatyva, Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondas.

⁽⁴⁷⁾ 2007–2013 m. finansinės pataisos ir iš 2014 m. laikotarpio sąskaitų išskaičiuotos išlaidos; taip pat žr. II tomo 5 priedo 5.4 skirsnį.

⁽⁴⁸⁾ Aukščiausia šio intervalo vertė nustatyta atsižvelgiant į blogiausią scenarijų pagal vykdomas audito procedūras.

⁽⁴⁹⁾ Tai atitinka 0,9–6,1 proc. klaidų lygio intervalą, apskaičiuotą Audito Rūmų [2020 m. metinėje ataskaitoje](#) (5.1 priedas, p. 154). Audito Rūmų įvertintą didesnį klaidų lygį kartais galima paaiškinti nacionalinių taisyklių aiškinimo arba taikomo klaidų sumos nustatymo metodo skirtumais.

susijusi rizika atliekant mokėjimą **sumažėjo** nuo 2,1–2,6 proc. intervalo 2020 m. iki 1,9–2,5 proc. intervalo 2021 m. Šis sumažėjimas siejamas su kelių programų valdymo ir kontrolės sistemų patobulinimais.

Su **Europos socialiniu fondu** susijusi rizika atliekant mokėjimą 2021 m. yra panašiam 1,7–2,5 proc. intervale, taigi padidėjo nuo 2020 m. intervalo, kuris buvo 1,4–1,9 proc. Šis padidėjimas siejamas su atsargiu Komisijos požiūriu pagal kai kurias programas, kurių klaidų lygiai, apie kuriuos pranešta, buvo padidinti laukiant galutinės informacijos.

2021 m. buvo pirmieji naujosios daugiamečių finansinės programos metai, tačiau 2021–2027 m. sanglaudos politikos fondų bendrųjų nuostatų reglamentas priimtas birželio mėn. Kadangi valstybės narės šiuo metu rengia savo programas, o labiausiai pažengusios iš jų ką tik pradėjo projektų atranką, dar kelerius metus nenumatoma atlikti jokių mokėjimų, išskyrus išankstinį finansavimą.

Nepaisant nuolatinių pastangų ir kontrolės sistemų veikimo patobulinimų, rizika atliekant mokėjimą sanglaudos srityje tebeviršija 2 proc. reikšmingumo ribą. Taip yra daugiausia dėl iš šių fondų finansuojamiems projektams būdingo sudėtingumo, susijusių subjektų įvairovės ir sunkumų laikytis kai kurių sudėtingų taisyklių, visų pirma dėl viešųjų pirkimų ar valstybės pagalbos.

Pagrindinės valstybių narių audito institucijų ir Komisijos nustatytos pažeidimų kategorijos yra panašios į tas, kurias nustatė Audito Rūmai: netinkamos finansuoti išlaidos, viešųjų pirkimų klaidos, audito sekos trūkumai ir būtinų patvirtinamųjų dokumentų nebuvimas. Tai rodo, kad **dauguma audito institucijų** tinkamai, tačiau ne visada visiškai išsamiai **nustato įvairių rūšių pažeidimus**, prisidedančius prie rizikos atliekant mokėjimą⁽⁵⁰⁾. Nuo sudėtingų projektų ir taisyklių neatsiejama klaidų rizika; tačiau daugeliu atvejų nustatyti trūkumai nėra sisteminiai ir, įgyvendinus taisomuosius veiksmus, atitinkamos sistemos padėtis per vienus ar daugiausia dvejus metus paprastai vėl tampa gera. Be to, aptiktos vienos programos klaidos ar trūkumai nereiškia, kad panašių klaidų ar trūkumų yra visur toje valstybėje narėje. Dėl valstybių narių ir Komisijos kontrolės rezultatų galima susidaryti niuansuotą ir diferencijuotą kiekvienos programos ir institucijos padėties vaizdą. Taigi, Komisija gali padaryti išvadą, kad **dauguma programų veikia gerai arba pakankamai gerai**⁽⁵¹⁾ ir kad **keliose programose yra sisteminių ir pasikartojančių trūkumų** per kelerius metus, į kuriuos Komisija atitinkamai nukreipia savo veiksmus. Pastarosios kategorijos programų trūkumai skaidriai nurodomi pateiktose išlygose.

⁽⁵⁰⁾ Šį vertinimą patvirtina neseniai atliktas tyrimas: *Single audit approach – Root causes of the weaknesses in the work of the Member States' managing and audit authorities*, kurį Europos Parlamento Biudžeto kontrolės komiteto prašymu atliko „Centre for Strategy & Evaluation Services“. Kaip pažymima šiame tyrime, nepaisant nustatytų ES išlaidų įgyvendinimo ir kontrolės trūkumų, apskritai audito įstaigų darbas valstybėse narėse laikomas patikimu ir gerai atliekamu.

⁽⁵¹⁾ 91 proc. Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo programų ir 89 proc. Europos socialinio fondo, Jaunimo užimtumo iniciatyvos ir Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo programų.

2021 m. pabaigoje buvo pateiktos **keturios išlygos** dėl sanglaudos politikos fondų.

- Dvi išlygos yra susijusios su 2014–2020 m. laikotarpiu ir apima visas programas, kurių valdymo ir kontrolės sistemose per metus buvo nustatyta reikšmingų trūkumų arba kurių klaidų lygis viršijo reikšmingumo ribą, arba (rečiau) kurių audito darbas valstybių narių lygmeniu buvo pripažintas nepakankamu arba nepatenkinamu.
- Dvi išlygos yra susijusios su 2007–2013 m. laikotarpiu, kurio kelias programas dar reikia užbaigti. Šios išlygos nėra kiekybiškai įvertintos, nes 2021 m. neatlikta jokių mokėjimų.

2014–2020 m. laikotarpio programų, kurioms taikomos išlygos, skaičius (68) yra panašus į programų, kurioms taikomos išlygos, skaičių 2020 m. (61). Finansinis poveikis padidėjo nuo 341 mln. EUR iki 423 mln. EUR, ir tai atitinka visų mokėjimų padidėjimą. Išlygos panaikinamos tik tada, kai imamas pakankamų taisomųjų priemonių. Paprastai išlygų priežastys nėra struktūrinio pobūdžio, ir per vienus ar dvejus metus išlyga panaikinama ⁽⁵²⁾. Daugiau informacijos apie išlygas pateikta III tomo 5 priede.

Komisija toliau imasi veiksmų siekdama padėti už programas atsakingoms institucijoms tobulinti savo valdymo ir kontrolės sistemas ir pasiekti, kad rizika užbaigiant programas sanglaudos srityje būtų mažesnė nei 2 proc.

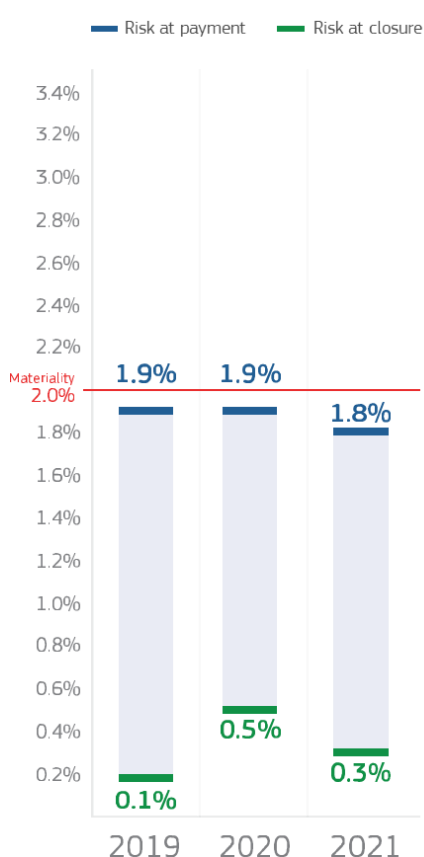
2021 m. Komisija, glaudžiai bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, ėmėsi įvairių veiksmų siekdama toliau didinti valdymo ir kontrolės sistemų veiksmingumą ir gerinti klaidų prevenciją, aptikimą ir ištaisymą, įskaitant toliau nurodytus veiksmus.

- Nuolatinė stebėseną, analizę ir klaidų, kurios liko neaptiktos valstybių narių lygmeniu, pagrindinių priežasčių šalinimas.
- Pajėgumų stiprinimo veiksmai, kuriais siekiama gerinti valstybių narių valdymo ir audito institucijų administracinius gebėjimus ir padėti joms geriau pasirengti valdyti sudėtingiausius fondų įgyvendinimo proceso dalis. Tai apima, pavyzdžiui, galimybės nemokamai naudotis duomenų gavybos priemone „Arachne“ suteikimą siekiant padėti nustatyti pažeidimus, sukčiavimą ir galimus interesų konfliktus, taip pat perkančiųjų subjektų specializaciją.
- Internetu prieinamų rekomendacijų, gerosios patirties pavyzdžių ir paaiškinimų teikimas ir tarpusavio mainų skatinimas siekiant padėti perkančiosioms organizacijoms ir už programas atsakingoms institucijoms.
- Skatinimas rinktis supaprastintą išlaidų apmokėjimą, kurį taikant padaroma mažiau klaidų, teikiant pagalbą ir paramą nacionalinėms institucijoms rengiant ir vertinant 2021–2027 m. programų supaprastinto išlaidų apmokėjimo sistemas. Komisija nuolat dirbo kuriant ir diegiant tinkamus procesus, kuriais palaikomos šios naujos funkcijos, įskaitant priemones, kuriomis skatinamas supaprastinto išlaidų apmokėjimo taikymas ir su išlaidų sistemomis nesusietas finansavimas, proporcingesnę kontrolę ir auditą, labiau reikalavimų laikymusi grindžiamą atsiskaitymą ir didesnį lankstumą, kad būtų galima derinti programas prie naujų socialinių, ekonominių ir teritorinių aplinkybių.

Dėl ankstesnių ataskaitinių metų užbaigus griežtas prieštaravimų procedūras, valstybės narės atliko papildomas finansines pataisas. Dėl to rizika užbaigiant programas nesiekė 2 proc. kiekvienais iš kelerių praėjusių ataskaitinių metų, ir tai patvirtina turimus taisymo pajėgumus sanglaudos politikos fondų srityje. Šis procentinis dydis toliau mažės iki programų užbaigimo.

⁽⁵²⁾ 78 proc. Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo išlygų ir 88 proc. Europos socialinio fondo, Jaunimo užimtumo iniciatyvos ir Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo išlygų panaikinamos per mažiau nei dvejus metus.

3 išlaidų kategorija. Gamtos ištekliai ir aplinka

Pagal **gamtos išteklių ir aplinkos** išlaidų kategoriją **rizika atliekant mokėjimą** vis dar nesiekia 2 proc. reikšmingumo ribos ir yra **1,8 proc.**, taigi sumažėjo, palyginti su 2020 m. (1,9 proc.). Įvertintos būsimos pataisos šiek tiek padidėjo iki **1,5 proc.** 2021 m. išlaidų (1,4 proc. 2020 m.), todėl įvertinta rizika užbaigiant programas ⁽⁵³⁾ yra 0,3 proc. (0,5 proc. 2020 m.). Tai taip pat atitinka kontrolės rezultatus dėl žemės ūkio išlaidų, kurios sudaro didžiausią šios politikos srities išlaidų dalį (98 proc.) (likusi dalis tenka jūrų ir žuvininkystės ⁽⁵⁴⁾, aplinkos apsaugos ir klimato srities išlaidoms).

Ir Komisija, ir valstybės narės toliau saugo ES finansinius interesus. 2021 m. Komisija atliko finansines pataisas, kurių suma sudaro **631 mln. EUR**. Valstybės narės atliko pataisas dėl iš viso **794 mln. EUR** sumos, įskaitant 528 mln. EUR dėl *ex ante* aptiktų ir ištaisytų klaidų ir 266 mln. EUR *ex post* susigražintų lėšų.

Bendros žemės ūkio politikos srityje rizika atliekant mokėjimą toliau mažėjo per pastaruosius kelerius metus. Tiesioginių išmokų iš Europos žemės ūkio garantijų fondo, kurios sudaro beveik 70 proc. visų išmokų, rizika atliekant mokėjimą laipsniškai mažėjo nuo 1,8 proc. 2018 m. iki 1,4 proc. 2021 m. Dėl sudėtingų tinkamumo finansuoti taisyklių rizika atliekant

mokėjimą vis dar viršija reikšmingumo ribą kaimo plėtros ir rinkos priemonių srityje. Tačiau ten rizika atliekant mokėjimą taip pat toliau mažėjo, atitinkamai iki 2,9 proc. ir 2,1 proc., dėl nuolatinio valdymo ir kontrolės sistemų tobulinimo valstybėse narėse, kuriose integruotos administravimo ir kontrolės sistemos, įskaitant Žemės sklypų identifikavimo sistemą, taip pat atlieka svarbų vaidmenį Kaimo plėtros fondo ir su gyvuliais susijusių priemonių atžvilgiu.

Su **žuvininkyste ir aplinkos bei klimato politikos veiksmais** susijusios išlaidos tebėra iš esmės mažai rizikingos. Reikia pažymėti, kad per pastaruosius kelerius metus sumažėjo su programos LIFE dotacijomis susijusi rizika atliekant mokėjimą.

2021 m. pabaigoje buvo **penkios išlygos** dėl išlaidų segmentų ar programų, kurių atžvilgiu buvo nustatyti kontrolės trūkumai ir (arba) aukštesni nei 2 proc. klaidų lygiai.

- Trys išlygos žemės ūkio srityje dėl **Europos žemės ūkio garantijų fondo rinkos priemonių** (taikomos šešioms valstybėms narėms), **tiesioginių išmokų** (taikomos 14 mokėjimo agentūrų septyniose valstybėse narėse) ir **Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai priemonių** (taikomos 26 mokėjimo agentūroms septyniolikoje valstybių narių, kurios (laikinai) patyrė kontrolės trūkumą ir (arba) aukštus klaidų lygius).

⁽⁵³⁾ Kadangi Europos žemės ūkio garantijų fondo priemonėms užbaigimo procedūra netaikoma, žemės ūkio išlaidų srityje rizika užbaigiant programas pakeičiama galutine su rizika susijusia suma.

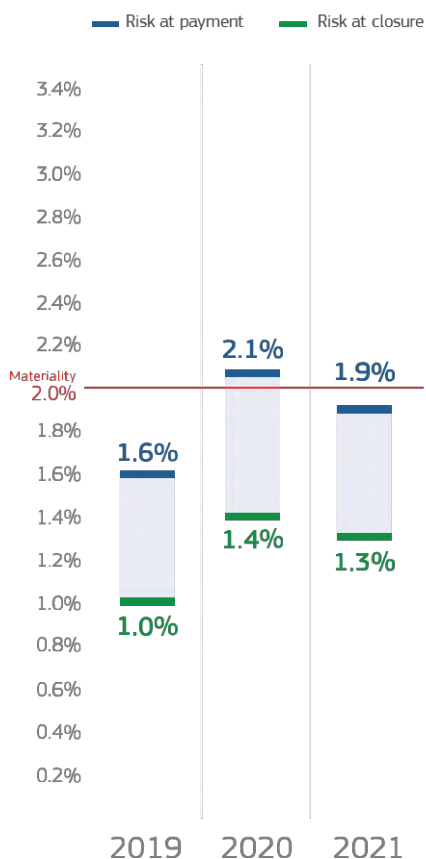
⁽⁵⁴⁾ Nors Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo išlaidos įeina į „Gamtos išteklių“ išlaidų kategoriją, jų įgyvendinimo mechanizmas yra toks pat kaip sanglaudos išlaidų.

- Viena nauja išlyga dėl kontrolės trūkumų vienoje valstybėje narėje, susijusi su **Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondu**.
- Viena kartotinė nekiekybinė išlyga dėl **ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos registro**.

2020 m. pateikta išlyga dėl kontrolės trūkumų vienoje valstybėje narėje, susijusi su **Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondu**, buvo 2021 m. panaikinta, nes atitinkama problema išspręsta.

Visais atvejais, kai dėl nustatytų trūkumų pateiktos išlygos, buvo imtasi tolesnių veiksmų: atitikties patvirtinimo procedūrų, kad galiausiai būtų apsaugotas ES biudžetas, valstybių narių taisyklių veiksmų įgyvendinimo stebėsenos ir, prireikus, mokėjimų valstybėms narėms pertraukimo, sumažinimo arba sustabdymo. Toks sistemingas ir labai kryptingas požiūris galiausiai padeda apsaugoti ES biudžetą (išsamesnės informacijos pateikta III tomo 5 priede).

4 išlaidų kategorija. Migracija ir sienų valdymas

Pagal migracijos ir sienų valdymo išlaidų kategoriją tiek rizika atliekant mokėjimą (1,9 proc.), tiek rizika užbaigiant programas (1,3 proc.) šiek tiek sumažėjo, palyginti su 2020 m., ir vėl nesiekia 2 proc. 2021 m. **prevencinės ir taisomosios priemonės** sudarė 17 mln. EUR, iš jų prevencinės priemonės – 8 mln. EUR, taisomosios – 9 mln. EUR.

Su išlaidomis šioje politikos srityje siejama rizika yra nedidelė. Įnašai į decentralizuotas agentūras ir susitarimai dėl įnašo sudarė 40 proc. atitinkamų 2021 m. išlaidų, klaidų lygis buvo artimas 0,5 proc., pasidalijamojo valdymo ir Vidaus saugumo fondo bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo įgyvendinimo išlaidos sudarė 44 proc. atitinkamų išlaidų, o susijusi rizika atliekant mokėjimą buvo 1,12 proc. Šiame segmente išlygos daromos, kai valstybės narės lygmeniu likutinis klaidų lygis viršija 2 proc. arba nustatomi dideli valdymo ir kontrolės sistemų trūkumai.

2021 m. pabaigoje pateiktos **trys išlygos**.

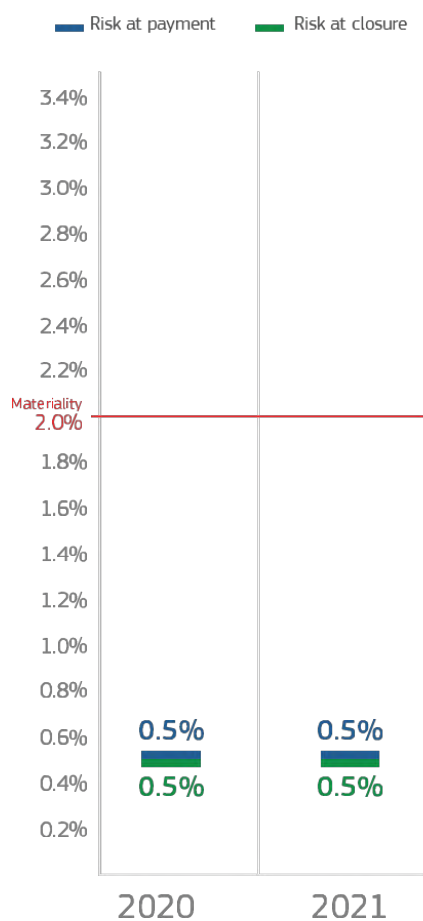
- Viena išlyga pateikta dėl pasidalijamojo valdymo 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu ir yra dėl Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo ir Vidaus saugumo fondo, kiekybiškai nustatyta vienos valstybės narės atžvilgiu.
- Antra išlyga pateikta dėl ES veiksmų ir skubios pagalbos dotacijų, kurių likutinis klaidų lygis siekė 2,85 proc. Imtasi valdymo veiksmų siekiant pašalinti šiuos trūkumus, o dotacijų tiesioginio valdymo įgyvendinimo taisyklės labai supaprastintos, laipsniškai nukrypstant nuo

konkrečių tinkamumo finansuoti sąlygų programos lygmeniu ir derinant veiksmus organizaciniu lygmeniu.

- Be to, Migracijos ir vidaus reikalų generalinis direktoratas pateikė išlygą dėl reputacijos, susijusią su nustatytais Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros naujųjų įgaliojimų veiksmingo įgyvendinimo trūkumais. Šiai agentūrai iš esmės tenka atsakomybė už taisomuosius veiksmus, tačiau Komisija, kaip jos valdančiosios tarybos narė, aktyviai dalyvauja stebint tų veiksmų įgyvendinimą.

Nekiekybinė išlyga dėl 2007–2013 m. programavimo laikotarpio pasidalijamojo valdymo priemonių panaikinta 2021 m., nes taisomieji veiksmai baigti įgyvendinti beveik visose valstybėse narėse, kurioms taikyta ši išlyga (išsamesnės informacijos pateikta III tomo 5 priede).

5 išlaidų kategorija. Saugumas ir gynyba

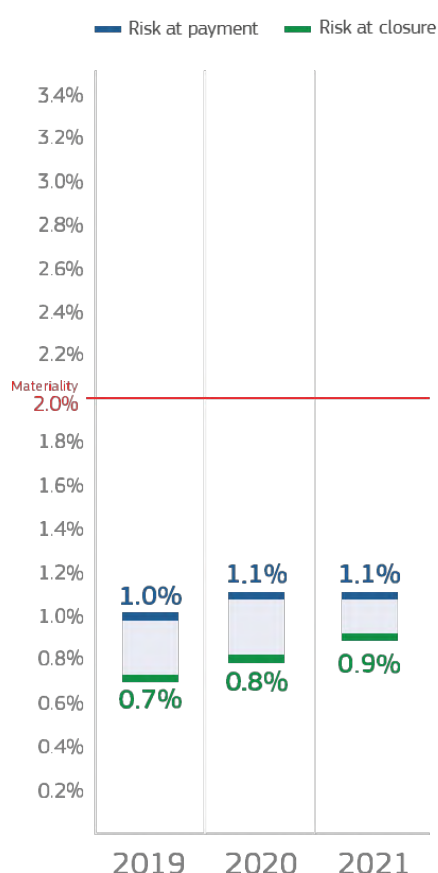

Pagal **saugumo ir gynybos** išlaidų kategoriją **rizika atliekant mokėjimą ir rizika užbaigiant programas yra 0,5 proc.**, taigi labai nedidelė ir kur kas mažesnė nei 2 proc. Kadangi šiai veiklai skirtų mokėjimų rūšys yra labai mažai rizikingos (daugiausia mokėjimai agentūroms), nėra prevencinėms ir taisomosioms priemonėms skirtų sumų. Tai atitinka 2020 m. praneštą klaidų lygį.

2021 m. didžiąją dalį išmokų pagal šią išlaidų kategoriją sudarė išankstinio finansavimo mokėjimai pagal Europos gynybos pramonės plėtros programą, kurių suma buvo apie 200 mln. EUR. Jie neįtraukti į atitinkamas išlaidas, nes tai yra išankstiniai mokėjimai, kurie tebeįtakoja Komisijos kompetencijai. Susijusios 13,8 mln. EUR išlaidos atitinka įnašą Europos gynybos agentūrai ir viešiesiems pirkimams, su kuriais susijusi rizika atliekant mokėjimą yra nedidelė, 0,5 proc.

Komisijos tikslo pasiekimas iš esmės priklauso nuo įgaliotųjų subjektų ir reguliavimo agentūrų ir glaudaus bendradarbiavimo su įvairiais partneriais ir tarptautinėmis organizacijomis.

6 išlaidų kategorija. Kaimyninės šalys ir pasaulis

finansavimo naudojimo skatinimą ir dalijimąsi informacija apie dažnai pasitaikančias klaidas su atitinkamais kontrolės suinteresuotaisiais subjektais.

2021 m. pagal išlaidų kategoriją „Kaimyninės šalys ir pasaulis“ tiek rizika atliekant mokėjimą (1,1 proc.), tiek rizika užbaigiant programas (0,9 proc.) yra panaši kaip 2020 m. ir kur kas mažesnė nei 2 proc. 2021 m. Komisijos prevencinės ir taisomosios priemonės sudarė 131 mln. EUR, iš jų prevencinės priemonės – 110 mln. EUR, o taisomosios – 21 mln. EUR, ir tai panašu į 2020 m. atitinkamas sumas – 110 mln. EUR ir 16 mln. EUR.

Šioje politikos srityje programos įgyvendinamos beveik vienodai pagal tiesioginio ir netiesioginio valdymo principus. Nepaisant sudėtingos šių programų įgyvendinimo aplinkos, su dauguma išlaidų segmentų, tokiais kaip viešieji pirkimai pagal tiesioginio valdymo principą ir parama biudžetui, susijusi rizika yra nedidelė. Taip yra dėl veiklai būdingo rizikos profilio ir susijusių kontrolės sistemų veikimo.

Ankstesniais metais nustatytos problemos toliau darė poveikį keliems segmentams: konkrečiai, tinkamų patvirtinamųjų dokumentų trūkumas, klaidos apskaičiuojant deklaruotas išlaidas, į biudžetą neįtrauktos deklaruotos išlaidos ir viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymas. Veiksmai, kurių imtasi šiems trūkumams pašalinti, apima dotacijų procedūrų ir sutarčių sąlygų paprastinimą ir paaiškinimą, į rezultatus orientuoto

Vienas konkretus 2021 m. uždavinys buvo iki 2021 m. gruodžio 31 d. užbaigti papildomas įgyvendinančiųjų partnerių valdymo ir kontrolės sistemų *ex ante* patikras⁽⁵⁵⁾, dar vadinamas ramsčių vertinimais. Taip buvo ne visada. Tikimasi, kad pagrindinių partnerių ramsčių vertinimai bus užbaigti 2022 m. pirmąjį pusmetį, nes dauguma galutinių ataskaitų jau yra gautos ir šiuo metu analizuojamos siekiant įvertinti, ar reikia papildomų priežiūros priemonių. Nors nauji susitarimai dėl įnašų negali būti sudaryti prieš užbaigiant ramsčių vertinimus, ir vis dar deramasi dėl keleto finansinių partnerystės pagrindų susitarimų, imtasi švelninamųjų priemonių siekiant kuo labiau sumažinti poveikį netiesioginio valdymo intervencinių priemonių įgyvendinimui. Tokios priemonės apima reikšmingą ryšių su atitinkamais subjektais (daugiausia Jungtinių Tautų agentūromis) sustiprinimą siekiant paspartinti procesą, ir rezultatas yra toks, kad nuo 2022 m. kovo mėn. visi ramsčių vertinimai su pagrindiniais partneriais yra jau užbaigti arba toli pažengę. Be to, siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi Komisijos taisyklių, nustatytos specialios sutarčių su šiais subjektais pasirašymo tinkamai pagrįstais ir išimtiniais atvejais sąlygos (priežiūros priemonės). Tebevykdomos sutartys buvo toliau įgyvendinamos kaip įprastai, ir daliniai pakeitimai tebebuvo įmanomi.

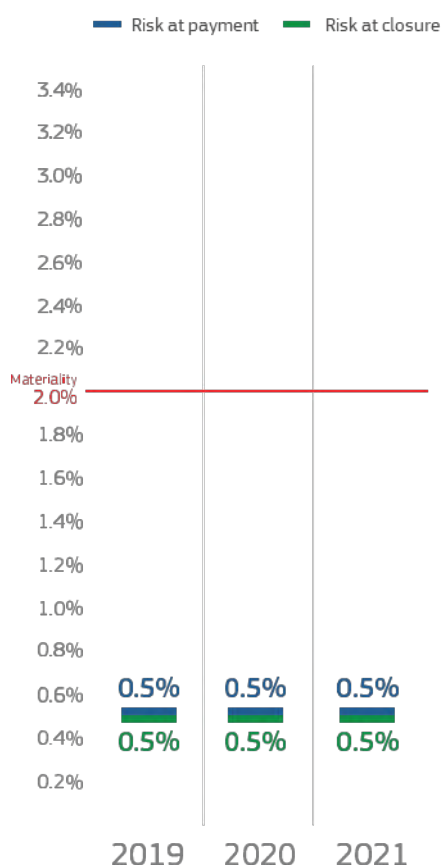
Po to, kai 2021 m. ir ankstesniais metais dėta daug pastangų pašalinti klaidų priežastis, 2021 m. pabaigoje Kaimynystės politikos ir plėtros derybų generalinis direktoratas panaikino savo išlygą dėl dotacijų, skiriamų pagal tiesioginio valdymo principą. Šios pastangos toliau daro teigiamą poveikį 2022 m. Visų pirma, Kaimynystės politikos ir plėtros derybų GD patobulino analizę ir padidino informuotumą apie klaidų rūšis. Parengtas vadovas dėl papildomų priemonių, skirtų su dotacijomis

⁽⁵⁵⁾ To reikalaujama Reglamente (ES, Euratomas) 2018/1046 (Finansiniame reglamente).

susijusioms klaidoms mažinti, apimantis rekomendacijas, pavyzdžiui, dotacijų sutarčių įgyvendinimo laikotarpiu prašyti pateikti patvirtinamuosius dokumentus atrankos būdu arba vykdyti griežtesnę veiksmų ir (arba) sutarčių ar lėšų gavėjų kontrolę (pvz., griežtesnę stebėseną ir (arba) patikras vietoje). Išsami klaidų rūšių analizė buvo nusiųsta visiems perdeleguotiems leidimus suteikiantiems pareigūnams, kurių paprašyta stebėti ir stiprinti dotacijų įgyvendinimo kontrolę. Kiti taisomieji veiksmai apėmė informacines sesijas su (naujais) dotacijų gavėjais, siekiant paaiškinti jų sutartinius įsipareigojimus ir pateikti aiškia informaciją apie dažniausius dotacijų valdymo klaidų šaltinius.

Kaimynystės ir plėtros derybų GD paliko galioti savo išlygą dėl projektų Libijoje ir Sirijoje. Šiose šalyse delegacijos negali vykdyti standartinės stebėsenos ir vertinimo veiklos, nes dėl saugumo ir politinių suvaržymų neįmanoma siųsti darbuotojų, kad jie atliktų projektų patikras vietoje ar kitus panašius patikrinimus. Įgyvendintos kelios priemonės, kaip antai nuotolinė stebėseną, sutartys su nepriklausomais ekspertais dėl projektų stebėsenos vietoje, rizika grindžiama sutarčių portfelio peržiūra ir iš įvairių šaltinių gautos informacijos sutikrinimas. Tai padėjo geriau suprasti vietos veiksnius ir suteikė galimybę greičiau ir geriau reaguoti į labai nestabilią ir chaotišką aplinką. Vis dėlto abi šalys tebėra aktyvių konfliktų zonos, ir pagrindiniai išlygas pagrindžiantys elementai tebėra aktualūs.

7 išlaidų kategorija. Europos viešasis administravimas

Galiausiai, prie **Europos viešojo administravimo** išlaidų kategorijos priskiriamos tarnybos ir padaliniai, valdantys Komisijos administracines išlaidas tiesioginio valdymo būdu, kaip antai Individualių išmokų administravimo ir mokėjimo biuras, kuriam tenka daugiau kaip 80 proc. atitinkamų išlaidų pagal šią išlaidų kategoriją. **Rizika atliekant mokėjimą** dėl šios mažai rizikingos rūšies išlaidų yra apdairiai nustatyta lygi **0,5 proc.** Kadangi daugumoje atitinkamų kontrolės sistemų vykdoma daugiausia *ex ante* kontrolė, įvertintos būsimos pataisos dažnai konservatyviai nustatomos kaip lygios 0,0 proc. Todėl **rizika užbaigiant programas** yra lygi rizikai atliekant mokėjimą ir tebėra labai nedidelė – **0,5 proc.** 2021 m. Komisijos **prevencinės priemonės sudarė 4 mln. EUR**, šiek tiek mažiau nei 2020 m. (6 mln. EUR).

Pajamų srityje po to, kai buvo patirta tradicinių nuosavų išteklių nuostolių dėl tekstilės ir avalynės importo iš Kinijos į Jungtinę Karalystę nepagrįstai mažomis kainomis (dėl kurio buvo nustatyta išlyga), vyksta į ES biudžetą pervestų tradicinių nuosavų išteklių sumų netikslumo kiekybinio įvertinimo procesas. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas 2022 m. kovo 8 d. priėmė sprendimą, kuriuo patvirtinta Komisijos pozicija. Teismas pritarė Komisijos sukurtam statistiniam nuostolių kiekybinio įvertinimo metodui, tačiau jis nurodė peržiūrėti faktinę reikalaujamą sumą. Todėl atitinkama kiekybinė išlyga dėl 2011–2017 m. laikotarpio lieka galioti. Papildomi patikrinimai visose valstybėse narėse patvirtino ir daugiau sukčiavimo, kai prekių vertė nepagrįstai sumažinama, atvejų, su kuriais susijusių sumų dar neįmanoma kiekybiškai įvertinti, tačiau jos bus apskaičiuotos per 2022 m.

2.2. Įdiegtos efektyvumo priemonės

Komisija nuolat stengiasi didinti savo veiklos efektyvumą, kad, esant griežtiems biudžeto apribojimams, pasiektų savo tikslus. Procesai racionalizuojami siekiant užtikrinti, kad būtų efektyviausiai naudojami turimi riboti išteklių.

COVID-19 pandemija paspartino Komisijos **skaitmeninę transformaciją** ir bepopierių darbo srautų diegimą, todėl padidėjo darbo efektyvumas.

Pagal ES skaitmeninę strategiją Europos Komisija pereina prie bepopierio administravimo.

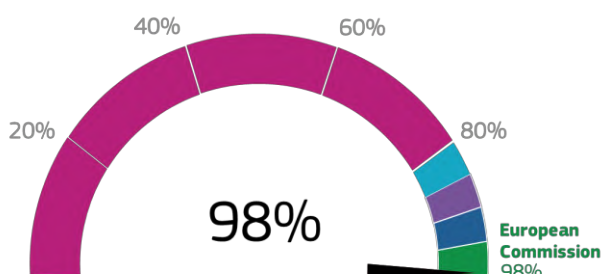
Šiuolaikiniame viešajame administravime elektroninių parašų naudojimas tampa norma. Tokiomis aplinkybėmis **Europos Komisijoje vis plačiau naudojami kvalifikuoti elektroniniai parašai**, nes jie laikomi labai veiksminga priemone, teikiančia galimybę naudotojams lengvai ir saugiai pasirašyti dokumentus elektroniniu būdu. Kvalifikuoti elektroniniai parašai atitinka aukščiausius teisinius reikalavimus, nustatytus elektroninės atpažinties, tapatumo nustatymo ir patikimumo užtikrinimo paslaugų reglamente, kad būtų užtikrinta dokumento kilmė ir vientisumas.

Iki 2021 m. pabaigos jau daugiau kaip 2 500 naudotojų įgijo kvalifikuotus elektroninius parašus naudodamiesi „EU Sign“, kad galėtų pasirašyti dokumentus skaitmeniniu būdu. Teikiant šią paslaugą, nuo 2020 m. pabaigos siūloma naudotis skaitmenizuotais ir racionalizuotais registracijos procesais, taigi naudotojai gali sutaupyti laiko ir įgyti geresnės patirties. Be to, tęsiamas tokių parašų diegimas ir įtvirtinimas ES delegacijose.

Dar vienas efektyvumo didinimo būdas yra **procesų sujungimas**. Su tuo susijusios tolesnės iniciatyvos, kurių imtasi 2021 m., apėmė Komisijos išdo tarnybų plėtrą, įtraukiant dar septynias agentūras, ir naujo jungtinio sanglaudos srities audito direktorato, apimančio visą sanglaudos išlaidų audito veiklą, įsteigimą.

2021 m. Komisija taip pat toliau plėtojo efektyvesnes institucines informacinių technologijų priemones.

- Oficiali naudojimosi „**Microsoft 365**“ pradžia yra svarbus indėlis į Komisijos darbo efektyvumą, nes tai teikia naujų organizacinių integruotų bendradarbiavimo sprendimų, kurie sustiprins vidaus bendradarbiavimą, padidins individualų darbo našumą ir išplės vidaus ir išorės komunikacijos galimybes.
- Naująja institucine finansinių informacinių technologijų platforma **SUMMA** pradėta laipsniškai pakeisti ABAC sistemą. SUMMA projektu siekiama prisidėti prie ES administravimo modernizavimo ir skaitmenizacijos. Juo bus standartizuoti ir supaprastinti Komisijos ir 55 kitų ES institucijų bei subjektų išdo, finansų ir apskaitos procesai ir bus palengvintas sprendimų priėmimo procesas, suteikiant integruoto ataskaitų teikimo ir patobulintos analitikos pajėgumų. 2021 m. pabaigoje trys bandomojo etapo agentūros perėjo prie SUMMA, kaip numatyta.
- Komisija taip pat padarė didelę pažangą perkeldama naujas finansavimo programas į sistemą „**eGrants**“. Iš 39 ES finansavimo programų, kurioms numatoma naudoti naująją sistemą 2021–2027 m. laikotarpiu, 33 buvo visiškai į ją perkeltos iki 2021 m. pabaigos.

2021 m. 98 proc. (pagal sumas) mokėjimų atlikti iki teisinio mokėjimo termino (žr. diagramą): tai pasiekta dėl minėtų iniciatyvų ir nepaisant to, kad COVID-19 pandemija tebedarė didelį poveikį darbo

aplinkai. Tai itin svarbu, nes daugeliui gavėjų šie mokėjimai reikalingi vykdant veiklą ir projektus, kurie savo ruožtu padeda pasiekti Komisijos tikslus.

2.3. Kontrolės išlaidos atitinka riziką

2021 m. visi Komisijos padaliniai po atlikto bendro savo veiksmingumo, efektyvumo ir ekonomiškumo vertinimo padarė išvadą, kad apskritai jų **kontrolės priemonės yra ekonomiškai efektyvios**.

Kontrolėi skiriami ištekliai yra **derinami prie rizikos**, susijusios su programų pobūdžiu ir (arba) jų įgyvendinimo aplinkybėmis. **Kontrolės išlaidos laikui bėgant apskritai kinta nedaug**, tačiau kai kurie padaliniai pranešė apie nedidelį santykinį jų padidėjimą, kurį lėmė ne pačios didesnės kontrolės išlaidos, o sumažėjusi mokėjimų apimtis 2021 m. Tai galima paaiškinti tebesitęsiančia COVID-19 krize ir (arba) vėlavimu patvirtinti naujas programas. Dėl išlaidų programų įvairovės ir jų skirtingų bruožų neįmanoma prasmingai palyginti jų kontrolės išlaidų, tačiau galima nustatyti kai kuriuos bendrus veiksnius, nuo kurių priklauso išlaidos, kaip parodyta tolesniame teksto intarpe.

Įprastų veiksmų, nuo kurių priklauso išlaidos, pavyzdžiai

- **Valdomoms programoms būdingas sudėtingumas.** Dotacijoms, kurios grindžiamos realiųjų išlaidų kompensavimu, reikia tokios kontrolės, kurią vykdant reikia įdėti daug darbo, priešingai nei finansavimui, kuris grindžiamas vienkartinėmis išmokomis arba supaprastintu išlaidų apmokėjimu.
- **Aplinkos, kurioje įgyvendinamos programos, sudėtingumas.** Tikėtina, kad kontrolės išlaidos bus didesnės tuo atveju, kai organizacinė struktūra yra paskirstyta daugelyje vietų arba kai partneriai ir (arba) lėšų gavėjai yra už ES jurisdikcijos ribų.
- **Darbo apimtis ir tvarkomos sumos.** Esant dideliame mažos vertės mokėjimų skaičiui, kontrolės išlaidos yra didesnės negu periodinių masinių mokėjimų atveju; be to, reglamentavimo sistemoje reikalaujama tam tikrų kontrolės priemonių, kurių supaprastinti negalima. Dėl to nepasiekama masto ekonomijos.
- **Valdymo pobūdis.** Pagal netiesioginį ir pasidalijamąjį valdymą kontrolės išlaidas dalijasi Komisija ir jos įgyvendinantieji partneriai, o tiesioginio valdymo atveju visa našta tenka Komisijai.

Siekiant skaidrumo ir išsamumo, tie padaliniai, kuriuose taikomas pasidalijamasis ir (arba) netiesioginis valdymas, savo metinėse veiklos ataskaitose taip pat pateikė valstybių narių ir įgaliotųjų subjektų kontrolės išlaidas atskirai nuo pačios Komisijos kontrolės išlaidų.

3. Valdymo patikinimas

3.1. Leidimus suteikiančių pareigūnų pateikti vertinimai, patikinimas ir išlygos

Savo 2021 m. patikinimo pareiškimuose ⁽⁵⁶⁾ visi (51) deleguotieji leidimus suteikiantys pareigūnai ⁽⁵⁷⁾ pareiškė turintys pagrįstą patikinimą, kad 1) jų ataskaitose pateikta informacija apie padėtį jų padaliniuose yra „tikra ir teisinga“ (t. y. patikima, išsami ir tiksli); 2) jų veiklai skirti išteklių panaudoti pagal paskirtį ir laikantis patikimo finansų valdymo principo; ir 3) įdiegtomis kontrolės procedūromis suteikiamos būtinos atitinkamų operacijų teisėtumo ir tvarkingumo garantijos atsižvelgiant į daugiamečių kai kurių programų ir atitinkamų mokėjimų pobūdį.

Per savo bendrus patikinimo sudarymo procesus ir iš savo valdymo perspektyvų leidimus suteikiantys pareigūnai taip pat atlieka išsamesnę kiekvienos programos ar savo finansavimo portfelio segmento analizę. Jie naudojami visa prieinama informacija, ypač savo vykdytos kontrolės rezultatais, nustatydami bet kokį galimą kiekybiniu ar kokybiniu požiūriu reikšmingą trūkumą. Kiekvienų finansinių metų pabaigoje jie nustato, ar tokio trūkumo finansinis poveikis gali viršyti reikšmingumo ribą (2 proc.) ir (arba) ar poveikis reputacijai yra reikšmingas. Jei taip, jie pateikia savo patikinimo pareiškimą su išlyga konkrečiame paveiktame finansavimo portfelio segmente.

2021 m. 10 leidimus suteikiančių pareigūnų pateikė sąlyginius pareiškimus su iš viso 16 išlygų (tai šiek tiek mažiau nei 2020 m., kai 11 padalinių pateikė 19 išlygų), kaip nurodyta toliau.

- Palikta galioti iš viso 13 išlygų, likusių nuo ankstesnių metų, iš kurių 12 yra susijusios su išlaidų programomis, o likusi – su ES biudžeto pajamomis. Šios išlygos paliktos daugiausia todėl, kad reikšmingo klaidų lygio pagrindines priežastis galima iš dalies sumažinti, tačiau jų visiškai pašalinti pagal dabartinių programų teisinius pagrindus neįmanoma.
- 2021 m. yra trys naujos išlygos. Jos pateiktos dėl reikšmingo klaidų lygio arba dėl didelių trūkumų, nustatytų įgyvendinančiųjų partnerių (valstybių narių arba agentūrų) kontrolės sistemose.
- Keturios 2020 m. buvusios išlygos 2021 m. panaikintos, nes atitinkamos problemos išspręstos.
- Šešiolika išlygų panaikintos (2) arba nepateiktos dėl *de minimis* taisyklės (14), pagal kurią išlygos nelaikomos reikšmingomis, kai susijusios išlaidos yra nedidelės (sudarančios mažiau nei 5 proc. atitinkamo generalinio direktorato ar tarnybos mokėjimų) ir jų finansinis poveikis yra mažas (mažiau nei 5 mln. EUR). Bendras šių atvejų finansinis poveikis – 4,8 mln. EUR – yra labai nedidelis.

Bendras visų išlygų finansinis poveikis 2021 m. yra 987 mln. EUR, t. y. 19 proc. mažesnis nei 2020 m., kai jis siekė 1 219 mln. EUR. Šis sumažėjimas susijęs su žemės ūkio srityje nustatytų klaidų lygio sumažėjimu. Dėl kiekvienos išlygos nustatomi veiksmai, skirti padėčiai sušvelninti, kuriais siekiama pašalinti atitinkamus trūkumus ir sumažinti dėl jų kilusią riziką (išsamiau žr. 2.2.2 skirsnį).

⁽⁵⁶⁾ [Metinės veiklos ataskaitos](#).

⁽⁵⁷⁾ Terminas „deleguotasis leidimus suteikiantis pareigūnas“ apima Komisijos padalinių generalinius direktorius, taip pat vykdomųjų įstaigų, biurų, tarnybų ir specialios paskirties grupių vadovus.

III tomo 5 priede pateiktas išsamus visų 2021 m. išlygų sąrašas su papildomais paaiškinimais ir duomenimis.

3.2. Vidaus audito tarnybos darbas ir bendroji nuomonė

Komisijos generaliniai direktoratai ir tarnybos savo patikinimą taip pat pagrindžia Vidaus audito tarnybos atliktu darbu. Vidaus audito tarnyba atlieka valdymo ir kontrolės sistemų auditą Komisijoje ir vykdomosiose įstaigose, teikdama nepriklausomą ir objektyvų patikinimą dėl tų sistemų pakankamumo ir veiksmingumo. Kaip reikalaujama jos užduočių apraše ⁽⁵⁸⁾, Vidaus audito tarnyba pateikė metinę bendrą nuomonę dėl Komisijos finansų valdymo, remdamasi savo atliktu audito darbu Komisijos finansų valdymo srityje per praėjusius 3 metus (2019–2021 m.). Jos bendrojoje nuomonėje taip pat atsižvelgiama į informaciją iš kitų šaltinių, visų pirma į Europos Audito Rūmų ataskaitas.

Remdamasis šia audito informacija, **vidaus auditorius manė, kad Komisijos 2021 m. nustatytų valdymo, rizikos valdymo ir vidaus kontrolės procedūrų apskritai pakanka, kad būtų galima pateikti pagrįstą patikinimą dėl jos finansinių tikslų pasiekimo.** Tačiau bendroji nuomonė yra sąlyginė dėl išlygų, padarytų deleguotųjų leidimus suteikiančių pareigūnų patikinimo pareiškimuose, pateiktuose jų atitinkamose metinėse veiklos ataskaitose. Dėl šios bendrosios nuomonės vidaus auditorius taip pat apsvaistė bendrą visų sumų, kurios laikomos susijusiomis su rizika atliekant mokėjimą, poveikį, nes jos apima ne tik tas sumas, dėl kurių padaryta išlyga. Atsižvelgdama į šiuos aspektus, Vidaus audito tarnyba mano, kad visas ES biudžetas yra, laikui bėgant, tinkamai saugomas.

Vidaus auditorius daugiau savo nuomonės išlygų nepateikė, tik pridėjo tris „dalyko pabrėžimo“ pastraipas, kurios apibūdintos šios ataskaitos 6 priede, dėl:

- ES biudžeto vykdymo, atsižvelgiant į krizę, susijusią su COVID-19 pandemija;
- politiką ir programas įgyvendinančių trečiųjų šalių priežiūros strategijų;
- ataskaitų teikimo dėl daugiamečių kontrolės sistemų taisymo pajėgumų.

Siekdama prisidėti prie veiklos rezultatais grindžiamos Komisijos darbo kultūros ir pastangų skirti daugiau dėmesio ekonominei naudai, Vidaus audito tarnyba 2021 m. taip pat atliko veiklos auditus pagal savo strateginį audito planą. Parengtos rekomendacijos (visos, išskyrus vieną) ⁽⁵⁹⁾, kurioms pritarė audituojami subjektai, yra dėl pasirengimo įgyvendinti 2021–2027 m. daugiamečią finansinę programą; priežiūros strategijų, kai programą įgyvendina trečiosios šalys; su teisėtumu, tvarkingumu ir atitiktimi susijusių vidaus kontrolės sistemų; ES teisės įgyvendinimo; taip pat informacinių technologijų saugumo. Audituoti subjektai parengė ir Vidaus audito tarnybai pateikė visų rekomendacijų įgyvendinimo veiksmų planus; juos ši tarnyba įvertino kaip tinkamus. Galiausiai, Vidaus audito tarnyba laikėsi savo griežtos tolesnių veiksmų priežiūros politikos ir reguliariai vertino, kaip jos rekomendacijos iš tiesų įgyvendinamos Komisijos padaliniuose. Audito darbu patvirtinta, kad audituoti subjektai tinkamai ir veiksmingai įgyvendino 94 proc. rekomendacijų, kurios pateiktos 2017–2021 m. ir dėl kurių Vidaus audito tarnyba ėmėsi tolesnių veiksmų. Šis rezultatas rodo, kad Komisijos tarnybos stropiai vykdo rekomendacijas ir mažina Vidaus audito tarnybos nustatytą riziką. 6 priede pateikta daugiau informacijos apie Vidaus audito tarnybos teikiamą patikinimą. Be to, pagal Finansinio reglamento 118 straipsnio 8 dalį Komisija šio savo vidaus auditoriaus darbo ataskaitą nusiunčia

⁽⁵⁸⁾ Pranešimas Komisijai dėl Europos Komisijos Vidaus audito tarnybos užduočių aprašo (C(2020) 1760).

⁽⁵⁹⁾ Audituojamas subjektas atmetė vieną svarbią rekomendaciją. Vadovybė sutiko su nustatyta likutine rizika ir įgyvendino dalį rekomendacijos, todėl tolesnės diskusijos Audito pažangos komiteto parengiamosios grupės lygmeniu nereikėjo.

biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai kaip integruotųjų finansinių ir atskaitomybės ataskaitų rinkinio dalį.

3.3. Patikrinimas, gautas dėl Audito pažangos komiteto darbo

Audito pažangos komitetas prižiūri audito reikalus Komisijoje ir kasmet atsiskaito Komisijos narių kolegijai. Jis užtikrina Vidaus audito tarnybos nepriklausomumą, stebi vidaus audito darbo kokybę ir užtikrina, kad į vidaus ir išorės (t. y. Europos Audito Rūmų) audito rekomendacijas deramai atsižvelgtų Komisijos generaliniai direktoratai ir tarnybos ir dėl jų būtų imamasi tinkamų tolesnių veiksmų.

2021 ataskaitiniais metais, kuriais tęsėsi COVID-19 pandemija, ir po to, kai 2022 m. pradžioje prasidėjo nepateisinama ir neišprovokuota Rusijos invazija į Ukrainą, **šis komitetas toliau atliko svarbų vaidmenį gerinant valdymą, organizacijos veiklos rezultatus ir atskaitomybę visoje organizacijoje**. Jis surengė keturis posėdžių ciklus, kuriuose pagrindinį dėmesį skyrė 2021 m. ir 2022 m. darbo programose nustatytiems pagrindiniams tikslams. Jis taip pat toliau stebėjo su COVID-19 susijusią padėtį savo atsakomybės srityse, kad gautų daugiau garantijų dėl didelės su atsako į COVID-19 ir atsigavimo priemonėmis susijusios rizikos veiksmingo mažinimo ir tinkamos jos aprėpties atliekant auditą.

Komitetas atsižvelgė į Europos Audito Rūmų prašymą leisti sistemingiau dalyvauti jo darbe. Jis pakvietė Audito Rūmų prezidiumo direktorių į du savo parengiamųjų grupių posėdžius, kad jis pristatytų šio išorės auditoriaus daugiametę strategiją ir 2021 m. ir 2022 m. metines darbo programas. Komitetas surengė planuotą teminę diskusiją dėl informacinių technologijų saugumo, kuri vyko netrukus po Rusijos agresijos karo Ukrainoje pradžios ir buvo surengta itin tinkamu metu, atsižvelgiant į numatomą kibernetinių grėsmių daugėjimą.

Komitetas buvo patenkintas vidaus audito darbo nepriklausomumu ir kokybe. Jis palankiai įvertino teigiamus Vidaus audito tarnybos 2017–2021 m. išorės kokybės vertinimo rezultatus, kurie yra vidaus audito darbo kokybės užtikrinimui svarbus veiksnys. Komitetas taip pat buvo patenkintas tuo, kad vidaus auditoriaus darbo planavimas tinkamai apima audito visumą ir toliau aprėpia pagrindines rizikos sritis. Vidaus auditoriaus rekomendacijų veiksmingo įgyvendinimo lygis tebebuvo labai aukštas (t. y. įvykdyta 94 proc. 2017–2021 m. laikotarpiu pateiktų rekomendacijų, dėl kurių imtasi tolesnių veiksmų), ir 2022 m. sausio mėn. tik aštuonias iš labai svarbių audito rekomendacijų vykdyti buvo vėluojama daugiau kaip šešis mėnesius. Komitetas taip pat toliau stebėjo Audito Rūmų rekomendacijų įgyvendinimo pažangą ir buvo patenkintas tuo, kad Audito Rūmai keturioliktą kartą iš eilės pateikė palankią nuomonę dėl ES konsoliduotųjų finansinių ataskaitų patikimumo.

Daugiau informacijos apie komiteto darbą ir išvadas pateikta III tomo 8 priede.

3.4. Europos Audito Rūmų nuomonės apie 2020 m. finansines ataskaitas ir apie operacijų teisėtumą ir tvarkingumą

Europos Audito Rūmų 2020 finansinių metų ES biudžeto vykdymo metinėje ataskaitoje, paskelbtoje 2021 m. spalio mėn., **dar kartą pateikta palanki nuomonė dėl ES finansinių ataskaitų** (14 kartą iš eilės).

Nors **pajamų reikšmingų klaidų ir vėl nenustatyta**, Audito Rūmai laikėsi **neigiamos nuomonės dėl 2020 m. išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo**. Bendras Audito Rūmų įvertintas ES biudžeto **klaidų lygis (2,7 proc.)** išliko toks pat kaip 2019 m. išlaidų, panašus į klaidų lygį 2017 ir 2018 m. (atitinkamai 2,4 proc. ir 2,6 proc.) ir kur kas mažesnis nei buvo 2016 m. ir anksčiau.

Audito Rūmų neigiama nuomonė daugiausia paaiškinama išlaidų, kurias jie laiko didelės rizikos išlaidomis, dalimi. Didelės rizikos išlaidos, kurioms dažnai taikomos sudėtingos taisyklės ir kurioms daugiausia taikomas išlaidų kompensavimas, visų pirma apima sanglaudos sritį, mokslinių tyrimų išlaidas, kaimo plėtrą, Europos žemės ūkio garantijų fondo finansuojamas rinkos priemonės ir kai kurias išorės veiksmų dalis. Didelės rizikos išlaidos sudarė 59 proc. 2020 m. audito tiriamosios visumos, ir tai yra logiška, nes šiuo 2014–2020 m. daugiametės finansinės programos ciklo etapu paspartėjo mokėjimai sanglaudos srityje.

Dviejose didžiausiose ES išlaidų srityse Audito Rūmų įvertintas klaidų lygis liko artimas reikšmingumo lygiui gamtos išteklių ⁽⁶⁰⁾ atveju, sudarantis 40,8 proc. audito tiriamosios visumos. Sanglaudos politikos, apimančios 32,8 proc. audituotos tiriamosios visumos, atveju Audito Rūmų įvertintas klaidų lygis sumažėjo nuo 4,4 proc. 2019 m. iki 3,5 proc. 2020 m. Administracinėse išlaidose reikšmingų klaidų nebuvo.

Komisija imasi tolesnių veiksmų dėl Audito Rūmų rekomendacijų, pateiktų tiek metinėse ataskaitose, tiek specialiosiose ataskaitose. Ji metinėse veiklos ataskaitose praneša apie priemones, kurių imtasi. Be to, dėl Audito Rūmų rekomendacijų įgyvendinimo ji reguliariai atsiskaito Komisijos Audito pažangos komitetui. Šis komitetas pagal savo atnaujintus įgaliojimus vykdo tam tikrą su tuo susijusią stebėsenos veiklą ⁽⁶¹⁾.

Europos Audito Rūmai taip pat stebi, kaip Komisija **vykdo jų rekomendacijas**, ir teikia grįžtamąją informaciją, padėdami Komisijai gerinti savo tolesnę veiklą. *Ataskaitoje „ES biudžeto veiksmingumas. Padėtis 2020 m. pabaigoje“* Audito Rūmai apžvelgė, koku mastu Komisija įgyvendino 149 audito rekomendacijas, pateiktas aštuoniolikoje 2016 m. paskelbtų jai skirtų specialiųjų ataskaitų. Audito Rūmai pažymėjo, kad Komisija įgyvendino beveik 80 proc. rekomendacijų visiškai (67 proc.) arba daugeliu atžvilgių (12 proc.), o dar 9 proc. įgyvendino kai kuriais atžvilgiais. Iš 16 rekomendacijų, kurias Audito Rūmai laikė neįgyvendintomis, Komisija iš pradžių nepritarė 11 rekomendacijų. Šie rezultatai atitinka ankstesnių metų rezultatus.

3.5. 2020 m. biudžeto įvykdymo patvirtinimas

Europos Parlamentas, išnagrinėjęs Europos Audito Rūmų ataskaitas, Komisijos integruotųjų finansinių ir atskaitomybės ataskaitų rinkinį ir Tarybos rekomendaciją dėl biudžeto įvykdymo patvirtinimo, 2022 m. gegužės 4 d. aiškia balsų dauguma **patvirtino Komisijos 2020 finansinių metų biudžeto įvykdymą**. Europos Parlamento Biudžeto kontrolės komitetas taip pat pakvietė kai kuriuos pasirinktus Komisijos narius ir generalinius direktorius pasikeisti nuomonėmis per biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūrą. Procedūros metu pagrindiniai suinteresuotieji subjektai – Europos Parlamentas, Europos Sąjungos Taryba ir Europos Audito Rūmai – daugiausia dėmesio skyrė klausimams, kaip pagerinti ES biudžeto rezultatus ir dar labiau sumažinti klaidų lygį. Diskusijose taip pat buvo aptarti tokie klausimai kaip teisinė valstybė ir pagrindinės teisės, sklandesnis įgyvendinimas ir ES lėšų panaudojimas,

⁽⁶⁰⁾ 2 proc. 2020 m., palyginti su 1,9 proc. 2019 m.

⁽⁶¹⁾ Komisijos nario D. Reynderso pranešimas Komisijai, suderintas su Komisijos Pirmininke, dėl Europos Komisijos Audito pažangos komiteto įstatų atnaujinimo ([C\(2020\) 1165](#)).

informacija apie ES lėšų gavėjus (be kita ko, daugiau naudojantis sąveikiomis informacinėmis sistemomis) ir tradiciniai nuosavi ištekliai. Šiais metais biudžeto įvykdymą tvirtinanti institucija buvo ypač suinteresuota gauti patikinimą, kad ES biudžetas tebebuvo gerai apsaugotas pandemijos metu. Kaip įprastai, Komisija **imasi atitinkamų veiksmų įgyvendindama šias rekomendacijas** ir atsiskaitys už tai specialioje ataskaitoje.

4. Tolesni pokyčiai: 2022 m. ir vėlesnių metų perspektyvos

4.1. Papildomos ES biudžeto apsaugos priemonės

4.1.1. Finansinio reglamento peržiūra

Po 2018 m. atliktos esminės peržiūros Komisija pasiūlė tikslingai iš dalies pakeisti Finansinį reglamentą ⁽⁶²⁾. Atsižvelgiant į tai, kad per 2018 m. peržiūrą atliktų pakeitimų visam poveikiui pasiekti reikia laiko, atliekant šią peržiūrą dėmesys bus skiriamas suderinimui su naujuoju ilgalaikiu biudžetu, tam tikriems krizių valdymo patobulinimams, remiantis per COVID-19 krizę įgyta patirtimi, ir sustiprintai ES finansinių interesų apsaugai.

4.1.2. Naudojimas bendrąja duomenų gavybos ir rizikos vertinimo priemone

Pagal naująją daugiametę finansinę programą kartu su Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemone ir prisitaikymo prie „Brexit'o“ rezervu Komisija įsipareigojo valstybėms narėms suteikti galimybę naudotis bendrą duomenų gavybos ir rizikos vertinimo priemone, kad jos pagerintų savo valdymo ir kontrolės sistemas, numatant, kad valstybės narės šią priemonę visuotinai taikys. Komisija pritaiko priemonę, kuria valstybės narės galėjo naudotis pagal ankstesnę daugiametę finansinę programą („Arachne“), kad būtų atsižvelgiama į naująją daugiametės finansinės programos laikotarpį ir susijusius reikalavimus, kartu ir į Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę. Komisija toliau teiks paramą valstybėms narėms, kad būtų galima veiksmingai naudotis šia priemone; tai apima pranešimus, mokymo užsiėmimus ir praktinius seminarus, techninės pagalbos ir konsultacijų teikimą suinteresuotoms institucijoms, be kita ko, kaip integruoti rizikos vertinimo priemonę į jų kasdienio darbo procesus. Per šiuo metu atliekamą Finansinio reglamento peržiūrą Komisija pasiūlė intensyviau naudoti šią bendrą duomenų gavybos ir rizikos vertinimo priemonę.

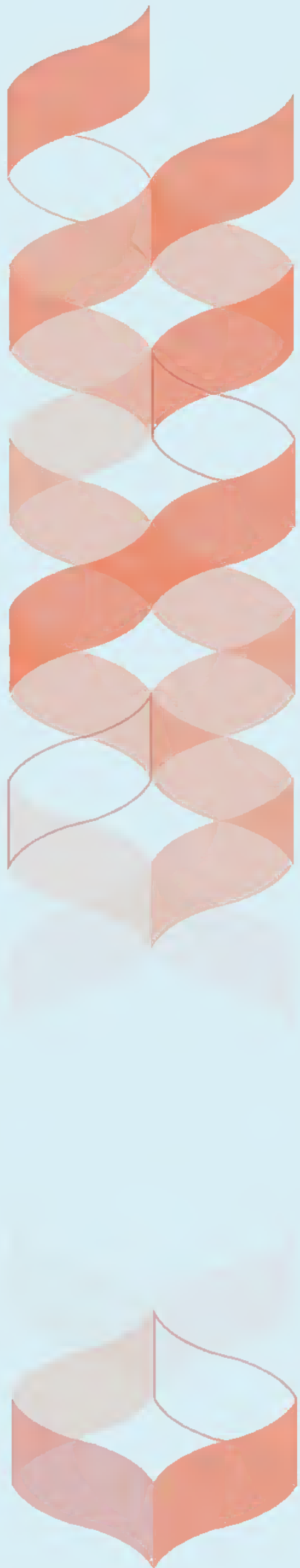
4.1.3. Sąlygų reglamento įgyvendinimas

2022 m. vasario 16 d. Teisingumo Teismas patvirtino Reglamento (ES, Euratomas) 2020/2092 dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo, kurį buvo užginčijusios dvi valstybės narės (Vengrija ir Lenkija), galiojimą.

2022 m. kovo mėn. Komisija patvirtino to reglamento taikymo gaires. Po 2021 m. atlikto darbo Komisija balandžio mėn. išsiuntė Vengrijai pirmąjį pranešimą pagal bendrąją apsaugos sąlygų režimą. Taip pradėta procedūra, pagal kurią gali būti imamasi priemonių prieš valstybę narę dėl teisinės

⁽⁶²⁾ Pasiūlymas dėl Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių (nauja redakcija), COM(2022)223.

valstybės principų pažeidimų, kurie pakankamai tiesiogiai kenkia arba kelia didelę grėsmę ES finansiniams interesams. Komisija nuolat stebi padėtį valstybėse narėse. Jei bus įvykdytos sąlygos, bus pradėta procedūra pagal Sąlygų reglamentą.

3 priedas.
Ekonomikos gaivinimo
ir atsparumo didinimo
priemonė nauja
rezultatais grindžiama
ES ekonomikos
gaivinimo priemonė

Novatoriška, rezultatais grindžiama priemonė, padėsianti atsigauti ir sustiprėti po COVID-19 krizės

Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė yra nauja rezultatais grindžiama ES ekonomikos gaivinimo priemonė. Šia priemone siekiama sušvelninti COVID-19 pandemijos ekonominį ir socialinį poveikį ir padaryti Europos ekonomiką ir visuomenę tvaresnes, atsparesnes ir geriau pasirengusias žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos iššūkiams ir galimybėms. Pagal šią 2020 m. gegužės mėn. Komisijos pasiūlytą ir nuo 2021 m. pradžios taikomą ⁽⁶³⁾ priemonę tam tikslui skiriama 723,8 mlrd. EUR (einamosiomis kainomis) – 385,8 mlrd. EUR paskolų ir 338 mlrd. EUR dotacijų. Ja padedama valstybėms narėms įgyvendinti didelio užmojo reformas ir investicijas, kurios atitinka ES prioritetus ir kuriomis sprendžiami uždaviniai, nustatyti konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose pagal Europos ekonominės ir socialinės politikos koordinavimo semestro sistemą.

Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė yra unikali priemonė, kuri yra grindžiama paklausa ir rezultatais.

- **Šios priemonės naudos gavėjos yra valstybės narės.** Jos gauna paramą pagal šią priemonę savo nacionaliniams ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planams įgyvendinti. Todėl lėšos, jas išmokėjus, patenka į nacionalinį biudžetą.
- Lėšos **išmokamos pasiekus iš anksto nustatytas tarpines reikšmes ir siektinas reikšmes**, kuriomis įvertinamas reformų ir investicijų, skirtų valstybėms narėms kylantiems uždaviniams spręsti, įgyvendinimas iki 2026 m.
- Ši priemonė, finansuojama pagal Europos ekonomikos gaivinimo priemonę „NextGenerationEU“, yra išskirtinė ir **laikina priemonė**.
- Ji finansuojama iš lėšų, Komisijos surinktų kapitalo rinkose Europos Sąjungos vardu.

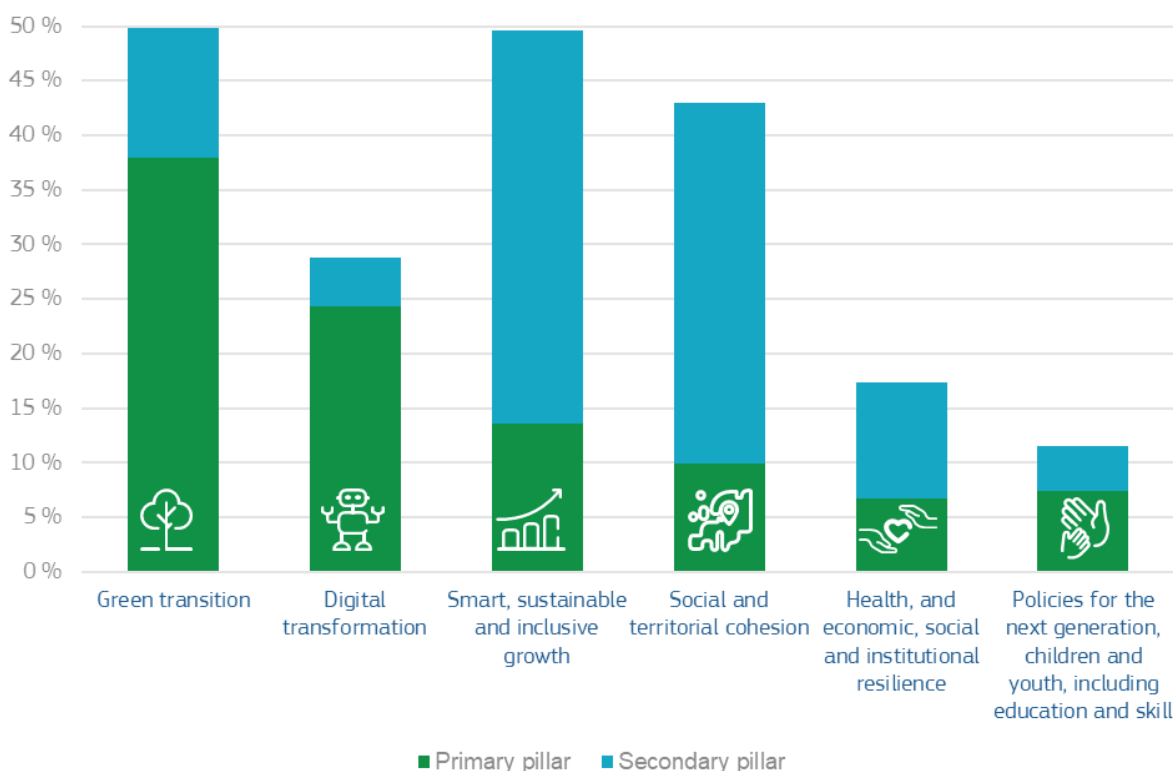
Siekdamos gauti paramą pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę, iki 2021 m. pabaigos 26 ⁽⁶⁴⁾ ES valstybės narės pateikė Komisijai nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus. Šie planai turi atitikti vienuolika reglamente nustatytų vertinimo kriterijų, įskaitant tai, kad jokia plane numatyta priemonė negali daryti reikšmingos žalos siekiant aplinkos tikslų (reikšmingos žalos nedarymo principas), ir tai, kad **bent 37 proc. visų plano asignavimų turi būti skiriama klimato tikslams ir bent 20 proc. – skaitmeninės politikos tikslams**.

Į šiuos planus įtrauktomis reformomis ir investicijomis turėtų būti prisidedama prie šešių politikos ramsčių, kuriais apibrėžiama šios priemonės taikymo sritis, įgyvendinimo, kartu atsižvelgiant į konkrečią atitinkamos valstybės narės situaciją ir iššūkius.

Kokia finansavimo dalis tenka kiekvienam ramsčiui, parodyta toliau pateiktoje diagramoje.

⁽⁶³⁾ 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241.

⁽⁶⁴⁾ Visos valstybės narės, išskyrus Nyderlandus.

Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšų įnašas į atitinkamus politikos ramsčius. Stulpelių žalios spalvos dalys reiškia tas priemones, kurios priskirtos atitinkamam politikos ramsčiui kaip pagrindinės politikos sritys, o mėlynos spalvos dalys – priemonės, priskirtas kaip antraeilės politikos sritys. Toks priskyrimas atspindi tai, kad reformomis ir investicijomis galima prisidėti prie kelių politikos ramsčių. Todėl bendras įnašas į visus ramsčius yra dvigubai didesnis už įvertintas išlaidas pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus.

Kuriant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę padaryta didelė pažanga, ir jos įgyvendinimas jau įsibėgėjo

Dvidešimt du ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai buvo Komisijos teigiamai įvertinti ir Tarybos patvirtinti 2021 m. 2021 m. Komisija glaudžiai bendradarbiavo su visomis valstybėmis narėmis, padėdama joms parengti savo nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, kuriuose išdėstyta nacionalinė reformų ir investicijų darbotvarkė, kuri turi būti įgyvendinta iki 2026 m. rugpjūčio 31 d., laikantis reglamento reikalavimų. Siekdama padėti valstybėms narėms rengti savo planus, Komisija dar 2020 m. spalio mėn. užmezgė neoficialius ryšius ir 2021 m. sausio mėn. paskelbė atnaujintas gaires⁽⁶⁵⁾ dėl teiktinos informacijos. Iki 2021 m. gruodžio mėn. pabaigos Komisija oficialiai gavo 26⁽⁶⁶⁾ ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus ir pateikė teigiamą 22 iš jų vertinimą⁽⁶⁷⁾.

Komisija užtikrino efektyvų procesą visuose planų rengimo, derybų ir vertinimo etapuose. Kartu su intensyviu keitimusi informacija su kiekviena konkrečia valstybe nare, Komisija pateikė rašytines gaires dėl ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų rengimo, reikšmingos žalos nedarymo principo techninio įgyvendinimo ir įvairių konkrečių dalykų, tokių kaip kontrolinis sąrašas dėl kontrolės sistemų. Komisija padėjo valstybėms narėms pateikti didelio užmojo planus su nustatytomis aiškėmis

⁽⁶⁵⁾ Komisijos tarnybų darbinis dokumentas: gairės valstybėms narėms. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai (SWD(2021) 12).

⁽⁶⁶⁾ Savo plano dar nepateikė Nyderlandai.

⁽⁶⁷⁾ Dauguma jų jau buvo gauti iki 2021 m. vasaros.

ir realiai pasiekiamomis tarpinėmis reikšmėmis ir siektinomis reikšmėmis, kad būtų galima stebėti įgyvendinimą, kartu atsižvelgiant į nacionalines aplinkybes ir prieinamą finansinį įnašą.

Apskritai pirmųjų 22 ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų vertinimas ir galutinis patvirtinimas 2021 m. vyko sklandžiai. Po intensyvių Komisijos ir valstybių narių diskusijų, vykusių planų rengimo etape, Komisija įvertino kiekvieną planą, glaudžiai koordinuodama veiksmus su valstybėmis narėmis, užtikrindama nuoseklų ir skaidrų požiūrį, kuris paaiškintas Komisijos tarnybų darbinuose dokumentuose, paskelbtuose dėl kiekvieno teigiamai įvertinto plano. Iki 2021 m. pabaigos Komisija baigė 22 planų teigiamą vertinimą⁽⁶⁸⁾; visus tuos planus patvirtino Taryba įgyvendinimo sprendimais⁽⁶⁹⁾. Pagal šiuos planus skirta iš viso 291 mlrd. EUR negražintinų finansavimo lėšų ir 154 mlrd. EUR paskolų Graikijai, Italijai, Kiprui, Lenkijai, Portugalijai, Rumunijai ir Slovėnijai. Planai apima iš viso 3 742 priemones (maždaug trečdalis jų susijusios su reformomis, du trečdaliai – su investicijomis) ir iš viso 5 155 tarpines reikšmes ir siektinas reikšmes, kurios turi būti pasiektos iki 2026 m. 2021 m. pabaigoje Komisija vertino Bulgarijos, Lenkijos, Švedijos ir Vengrijos planus.

Po planų patvirtinimo Komisija su atitinkama valstybe nare sudarė finansavimo susitarimą (ir, kai tinka, paskolos susitarimą), kuriame nustatytos šalių teisės ir pareigos, be kita ko, susijusios su ES finansinių interesų apsauga ir valstybių narių kontrolės sistemų reikalavimais. Finansavimo susitarimuose taip pat numatyta išankstinio finansavimo suma, nedelsiant išmokėtina valstybėms narėms, ir mokėjimo prašymo teikimo sąlygos. Iki 2021 m. pabaigos pasirašyti iš viso 22 finansavimo susitarimai ir keturi paskolų susitarimai.

Be išankstinio finansavimo, finansavimas bus išmokamas keliomis dalimis, kurių kiekviena priklausys nuo konkrečių tarpinių ir siektinų reikšmių, susijusių su reformomis ir investicijomis, kurias valstybės narės įsipareigojo įgyvendinti, pasiekimo. Komisija ir atitinkamos valstybės narės kiekvienu atveju susitarė dėl lėšų išmokėjimo pobūdžio ir konkrečių tarpinių bei siektinų reikšmių, ir galiausiai tai patvirtino Taryba. 2021 m. Komisija išmokėjo 54 mlrd. EUR išankstinio finansavimo lėšų toms valstybėms narėms, kurių planus teigiamai įvertino Komisija ir patvirtino Taryba. Viena iš šios grupės 22 valstybių narių neprašė išankstinio finansavimo, taigi išankstiniu finansavimu pasinaudojo 21 valstybė narė. Pastarosioms valstybėms narėms išankstinis finansavimas padėjo užtikrinti greitą ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose nurodytų investicijų ir reformų priemonių įgyvendinimą. Visi išankstinio finansavimo mokėjimai buvo atlikti per 5 darbo dienas nuo Komisijos ir valstybės narės finansavimo susitarimo (ir (arba) paskolų susitarimų, kai aktualu) pasirašymo, kur kas anksčiau nei baigėsi nustatytas 2 mėnesių mokėjimo terminas. - Taikymo atgaline data sąlyga, kuria užtikrinta, kad priemonės, kurių imtasi nuo COVID-19 pandemijos pradžios (t. y. nuo 2020 m. vasario mėn.), galėtų būti įtrauktos į planus, suteikė daugiau tikrumo ir užtikrino, kad valstybės narės galėtų pradėti įgyvendinimą dar iki jų planų oficialaus patvirtinimo.

Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinėje⁽⁷⁰⁾ **(Komisijos sukurtoje viešoje interneto platformoje) lengvai prieinamu būdu pateikiama informacija apie ES valstybių narių pažangą įgyvendinant savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, kurią rodo Komisijos vertinamų tarpinių ir siektinų reikšmių pasiekimas,** ir apie išmokėtas sumas. Joje taip pat pateikiami bendri rodikliai, pagal kuriuos atsiskaitoma už pažangą ir vertinama Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė bei nacionaliniai planai.

⁽⁶⁸⁾ Daugeliu atvejų per trumpesnę nei 2 mėnesių vertinimo laikotarpį po oficialaus jų pateikimo, numatyto Reglamento 19 straipsnio 1 dalyje. -

⁽⁶⁹⁾ Daugeliu atvejų per mažiau kaip vieną mėnesį nuo tada, kai priimtas Komisijos sprendimas dėl įvertinimo. Paskutinius tris iš 22 planų Taryba patvirtino 2021 m. spalio 29 d.

⁽⁷⁰⁾ [Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinė \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/economy_finance/infographic_en)

Kadangi tai veiklos rezultatais grindžiama priemonė, Komisijos mokėjimai valstybėms narėms, išskyrus išankstinį finansavimą, grindžiami pakankamu tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių pasiekimu (jos nustatytos Tarybos įgyvendinimo sprendimuose, kuriais patvirtinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai). Visa finansinio įnašo suma valstybei narei mokėtina dalimis, laikantis šių sprendimų prieduose nustatytų tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių. Kiekvienos tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės tikrinimo mechanizmai ir metodai, skirti stebėsenai ir apimantys esminius planų įgyvendinimo aspektus, yra apibūdinti veiklos susitarimuose, kuriuos Komisija ir valstybė narė turi pasirašyti prieš valstybei narei pateikiant pirmąjį mokėjimo prašymą. Iki 2021 m. pabaigos sudaryti penki veiklos susitarimai su Graikija, Ispanija, Italija, Prancūzija ir Slovakija, o keturios valstybės narės pateikė savo pirmuosius reguliarius mokėjimo prašymus. Numatoma, kad 2022 m. bus pateikta dar apie 30 prašymų.

Komisija, 2021 m. lapkričio mėn. gavusi mokėjimo prašymą, iki 2021 m. pabaigos išmokėjo Ispanijai pirmąją 10 mlrd. EUR išmoką. Dėl atitinkamų tarpinių reikšmių pobūdžio ir įgyvendinimo laiko ir dėl to, kad Ispanija pasidalijo didžiąja dalimi vertinimui reikalingos informacijos prieš oficialiai pateikdama mokėjimo prašymą, Komisija galėjo greitai išnagrinėti mokėjimo prašymą.

Toliau apibendrintai parodyta bendra Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės įgyvendinimo padėtis 2021 m. gruodžio 31 d.

	Patvirtinti planai	Pasirašyti finansavimo susitarimai	Pasirašyti paskolų susitarimai	Pasirašyti veiklos susitarimai	Išmokėtas išankstinis finansavimas	Gauti mokėjimo prašymai	Atliktas pirmasis mokėjimas
 Belgija	•	•			•		
 Čekija	•	•			•		
 Danija	•	•			•		
 Vokietija	•	•			•		
 Estija	•	•			•		
 Airija	•	•					
 Graikija	•	•	•	•	•	•	
 Ispanija	•	•		•	•	•	•
 Prancūzija	•	•		•	•	•	
 Kroatija	•	•			•		
 Italija	•	•	•	•	•	•	
 Kipras	•	•	•		•		
 Latvija	•	•			•		
 Lietuva	•	•			•		
 Liuksemburgas	•	•			•		
 Malta	•	•			•		
 Austrija	•	•			•		
 Portugalija	•	•	•		•		
 Rumunija	•	•			•		
 Slovėnija	•	•			•		
 Slovakija	•	•		•	•		

	Patvirtinti planai	Pasirašyti finansavimo susitarimai	Pasirašyti paskolų susitarimai	Pasirašyti veiklos susitarimai	Išmokėtas išankstinis finansavimas	Gauti mokėjimo prašymai	Atliktas pirmasis mokėjimas
+ Suomija	•	•					

Kontrolės sistemos yra priderintos prie rezultatais grindžiamo Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės pobūdžio

2021 m. Komisija, vertindama planus, tuo pat metu dirbo nustatydamą atitinkamus vidaus kontrolės procesus ir kontrolės strategijas, pritaikytus atsižvelgiant į tai, kad ši priemonė yra rezultatais grindžiama priemonė ir jos naudos gavėjos yra valstybės narės. Be to, atitinkamame reglamente nustatyta, kad Valstybėms narėms tenka atsakomybė užtikrinti, kad ši priemonė būtų įgyvendinama laikantis ES ir nacionalinių taisyklių bei patikimo finansų valdymo principų.

Valstybės narės lygmeniu

Valstybėms narėms tenka pagrindinė atsakomybė užtikrinti, kad gautos lėšos būtų naudojamos laikantis atitinkamų ES ir nacionalinės teisės aktų, visų pirma dėl sukčiavimo, korupcijos ir interesų konfliktų prevencijos, nustatymo ir ištaisymo bei dvigubo finansavimo vengimo. Valstybės narės nacionaliniu lygmeniu įdiegė tinkamas kontrolės ir stebėsenos sistemas, kad užtikrintų veiksmingą ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų stebėseną ir tarpinių bei siektinų reikšmių pasiekimo įrodymų rinkimą, ir galiausiai užtikrintų ES finansinių interesų apsaugą. Tai taip pat atsispindi finansavimo ir paskolų sutartyse.

Kiekviena valstybė narė savo nacionaliniame plane apibūdino siūlomų priemonių įgyvendinimo nacionalinę kontrolės sistemą, o Komisija atlikdama vertinimą išanalizavo planuose nustatytas sistemas. Jei kontrolės sistema laikyta nepakankama, nebuvo galima patvirtinti plano. Tais atvejais, kai Komisija įvertino, kad kontrolės sistemos apskritai yra tinkamos, tačiau reikia tolesnių patobulinimų, ji pareikalavo, kad į Tarybos įgyvendinimo sprendimus būtų įtrauktos tarpinės reikšmės dėl audito ir kontrolės. Tokių trūkumų valstybių narių kontrolės sistemose pavyzdžiai: vertinimo metu dar nebuvo visiškai įdiegta duomenų rinkimo ir saugojimo sistema pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės reglamento reikalavimus; nebuvo suteikta oficialių teisinių įgaliojimų įvairioms už lėšų naudojimą ir auditą atsakingoms įstaigoms; už plano įgyvendinimą atsakingos įgyvendinančiosios ir audito įstaigos neturėjo pakankamai administracinių gebėjimų; trūko aiškios audito strategijos ar kovos su sukčiavimu priemonių. Mokėjimai valstybėms narėms gali būti atliekami tik pasiekus šias tarpines reikšmes.

Komisijos lygmeniu

Komisija yra atsakinga už mokėjimų valstybėms narėms teisėtumo ir tvarkingumo užtikrinimą. Kadangi ši priemonė yra rezultatais grindžiama priemonė, mokėjimų teisėtumas ir tvarkingumas priklauso nuo Komisijos įgyvendinimo sprendimuose nustatytų tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių faktinio pasiekimo. Todėl **vykdant Komisijos kontrolę dėmesys skiriamas tarpinių ir siektinų reikšmių pasiekimui, o lėšų gavėjo faktiškai patirtų išlaidų Komisija nekontroliuoja.** Pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės reglamentą Komisija vis dėlto turi teisę ištaisyti rimtus

pažeidimus, t. y. sukčiavimą, korupciją ir interesų konfliktus, kurių neištaisė pačios valstybės narės, taip pat dvigubą finansavimą arba rimtus finansavimo ir paskolų susitarimų pažeidimus.

Apskritai, siekdama pagrįsti savo patikinimą, Komisija remiasi valstybių narių vykdoma kontrole. Tai reiškia, kad reikia gauti patikinimą, kad valstybių narių kontrolės sistemos veiksmingai taikomos užkertant kelią rimtiems finansavimo susitarimų pažeidimams arba juose nustatytų prievolių nesilaikymui ir aptinkant tokius atvejus. Be to, prireikus Komisija papildys valstybių narių vykdomą kontrolę savo vykdoma kontrole trimis etapais.

Vertindama valstybių narių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus Komisija patikrino, ar valstybių narių planuose nurodytos kontrolės sistemos atitinka reglamente nustatytus reikalavimus. Tai apima paaiškinimą, kaip jos Komisijai įrodys, kad iš anksto nustatytos tarpinės ar siektinos reikšmės yra tinkamai pasiektos, ir kaip jos užtikrins, kad susiję duomenys yra patikimi, įskaitant kontrolės mechanizmus, skirtus tokiam patikimumui užtikrinti. Be to, valstybės narės turėjo apibūdinti kontrolės sistemą, kuri bus naudojama siekiant užkirsti kelią sukčiavimui, korupcijai, interesų konfliktams ir dvigubam finansavimui, juos nustatyti ir ištaisyti. Tais atvejais, kai Komisija manė, kad valstybės narės kontrolės sistema apskritai yra tinkama, tačiau tebėra nedidelių spragų, kurias būtų galima pašalinti, buvo nustatyta papildomų tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių siekiant užtikrinti, kad tos spragos būtų užpildytos prieš pradėdant reguliarius mokėjimus.

Įgyvendinant šią priemonę, valstybėms narėms pateikus mokėjimo prašymus, Komisija įvertina, ar pakankamai pasiektos tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės ir ar įvykdytos visos kitos lėšų išmokėjimo sąlygos. Visų pirma, valstybės narės su kiekvienu mokėjimo prašymu turi pateikti:

- valdymo deklaraciją, patvirtinančią, kad lėšos panaudotos pagal paskirtį, pateikta informacija yra tiksli, o įdiegtomis kontrolės sistemomis reikiamai užtikrinama, kad lėšos panaudotos laikantis visų taikomų taisyklių, ir
- atliktų auditų santrauką, nurodant bet kokius nustatytus trūkumus ir taisomuosius veiksmus, kurių imtasi.

Komisija gali paprašyti papildomos informacijos ir nuspręsti atlikti papildomą kontrolę, kad gautų reikiamą papildomą tarpinių ir siektinų reikšmių pasiekimo užtikrinimą prieš atliekant mokėjimą. Jei viena ar daugiau tarpinių ar siektinų reikšmių nėra tinkamai pasiektos, mokėjimai gali būti proporcingai sustabdyti ir, galiausiai, sumažinti.

Komisija taip pat atliks sistemų auditą dėl sistemų, sukurtų su tarpinėmis ir siektinomis reikšmėmis susijusiems patikimiems duomenims rinkti, apibendrinti ir saugoti, patikimumo. Be to, ji bent kartą kiekvienoje valstybėje narėje atliks sistemų auditą dėl valstybių narių įgyvendinamų priemonių, skirtų Sąjungos finansinių interesų apsaugai užtikrinti, ypač priemonių, kuriomis siekiama užkirsti kelią sukčiavimui, korupcijai, interesų konfliktams ir dvigubam finansavimui, nustatyti tokius atvejus ir juos ištaisyti, taip pat užkirsti kelią rimtiems finansavimo susitarimo pažeidimams. Tai taip pat apima sistemų, kuriose renkami ir saugomi duomenys pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės reglamento 22 straipsnio 2 dalies d punktą, t. y. apie galutinius lėšų gavėjus ir jų rangovus, subrangovus ir tikruosius savininkus, veikimą.

Po lėšų išmokėjimo valstybėms narėms Komisija gali atlikti *ex post* kontrolę ir auditą⁽⁷¹⁾ tikrindama tarpinių ir siektinų reikšmių pasiekimą. Jeigu įtariama, kad yra rimtų pažeidimų, Komisija taip pat gali atlikti *ad hoc* auditus. Prireikus Komisija susigrąžins proporcingas sumas arba

⁽⁷¹⁾ Pagal finansavimo susitarimą *ex post* auditai gali būti atliekami iki praėjus 5 metams nuo paskutinio mokėjimo dienos.

pareikalaus pirma laiko gražinti paskolas. Rimtų pažeidimų, dėl kurių pačios valstybės narės dar nesusigrąžino lėšų, atveju Komisija susigrąžins proporcingas sumas iš valstybių narių.

Be to, veiklos susitarimuose numatomas reguliarus keitimasis informacija tarp Komisijos ir valstybių narių, ir jos bent kas ketvirtį pasikeičia informacija tam, kad įvertintų ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų įgyvendinimo pažangą.

Komisija atliks kontrolės rezultatų ir su veikla susijusios rizikos lygio kokybinį vertinimą.

Kitaip nei kitų ES programų (taip pat žr. 5 priedą) atvejais, šis vertinimas nebus atliekamas kaip kiekybinis klaidų lygio nustatymas. Klaidų lygiai parodo kiekybinį vertinimą, kuris yra svarbus tada, kai išlaidas galima tiesiogiai priskirti tam tikram kiekybiniam kriterijui⁽⁷²⁾. Su šia priemone susiję mokėjimai grindžiami tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių pasiekimo kokybiniu vertinimu, kurį sunku išreikšti kiekybiškai. Net jei tarpinės ir siektinos reikšmės nebus tinkamai pasiektos ir dėl to lėšų sumos bus sumažintos, toks sumažinimas negali būti lygus netinkamų finansuoti išlaidų sumai. Be to, į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įtrauktos investicijos ir reformos yra labai skirtingos tiek valstybės narės viduje, tiek tarp valstybių narių, ir tai kliudo atlikti bet kokią statistinę ekstrapoliaciją. Šiomis aplinkybėmis reikšmingo klaidų lygio nustatyti neįmanoma.

Komisijos kokybinis vertinimas bus grindžiamas rezultatais, gautais iš: 1) valstybių narių auditų, pateiktų atliktų auditų santraukoje, kuri turi būti pridedama prie kiekvieno mokėjimo prašymo; 2) Komisijos auditų; 3) mokėjimo prašymų vertinimo; ir 4) kitų tikrinimų, kuriuos Komisija atlieka valstybių narių lygmeniu pagal kitas (pvz., sanglaudos politikos fondų) finansavimo programas.

Deleguotasis leidimus suteikiantis pareigūnas dėl šios priemonės patvirtino turįs pagrįstą patikinimą

Ekonomikos ir finansų reikalų generalinis direktorius paskirtas deleguotuoju leidimus suteikiančiu pareigūnu dėl šios priemonės. 2021 m. sausio mėn. jis įsteigė naują kontrolės ir vertinimo skyrių, kad padėtų suteikti bendrą patikinimą. Audito strategija patvirtinta 2021 m. gruodžio mėn. Tikslas yra įvertinti, ar nacionalinės institucijos įdiegė reikiamas valdymo ir kontrolės sistemas savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planams įgyvendinti, kad būtų užtikrintas Komisijai teikiamų mokėjimo prašymų teisėtumas ir tvarkingumas, kad bet kokie nustatomi sukčiavimo, korupcijos, interesų konfliktų ir dvigubo finansavimo atvejai būtų tinkamai ištaisyti ir prireikus būtų imtasi taisomųjų priemonių reikšmingiems finansavimo susitarimo pažeidimams pašalinti.

Didžioji 2021 metų dalis buvo skirta parengiamajam darbui, susijusiam su valstybių narių planų pateikimu ir Komisijos atliekamų tų planų vertinimu. 2021 m. išmokų didžiąją dalį sudarė išankstinis finansavimas, tačiau Ispanijai išmokėta vienkartinė 10 mlrd. EUR išmoka. Šis mokėjimas atliktas dėl pasiektų 52 tarpinių reikšmių, daugiausia susijusių su reformomis, kurios jau buvo įvykdytos iki 2021 m. antrojo ketvirčio. Remdamasis tuo, kad mokėjimo prašyme pateikti tarpinių reikšmių pasiekimo įrodymai buvo teigiamai įvertinti, deleguotasis leidimus suteikiantis

⁽⁷²⁾ T. y. faktiškai patirtų išlaidų arba teisėmis į išmokas pagrįstų išlaidų kompensavimo atvejais, kai teisiniu pagrindu yra nustatyta tiksli suma už tam tikrą kiekį: tam tikra suma eurais už reikalavimus atitinkančių hektarų pagal bendrą žemės ūkio politiką, tam tikra išmokos šeimai suma eurais už vieną vaiką, skirta administracinėms išlaidoms padengti, ar bet kokia kita vienodo dydžio ar standartinė suma arba vieneto sąnaudos, tiesiogiai susijusios su tam tikru kiekiu.

pareigūnas patvirtino turįs pagrįstą patikinimą dėl 2021 m. mokėjimo pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę teisėtumo ir tvarkingumo.

Getting in touch with the EU

In person

All over the European Union there are hundreds of Europe Direct centres. You can find the address of the centre nearest you online (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_en).

On the phone or in writing

Europe Direct is a service that answers your questions about the European Union. You can contact this service:

- by freephone: 00 800 6 7 8 9 10 11 (certain operators may charge for these calls),
- at the following standard number: +32 22999696,
- via the following form: european-union.europa.eu/contact-eu/write-us_en.

Finding information about the EU

Online

Information about the European Union in all the official languages of the EU is available on the Europa website (european-union.europa.eu).

EU publications

You can view or order EU publications at op.europa.eu/en/publications. Multiple copies of free publications can be obtained by contacting Europe Direct or your local documentation centre (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_en).

EU law and related documents

For access to legal information from the EU, including all EU law since 1951 in all the official language versions, go to EUR-Lex (eur-lex.europa.eu).

EU open data

The portal data.europa.eu provides access to open datasets from the EU institutions, bodies and agencies. These can be downloaded and reused for free, for both commercial and non-commercial purposes. The portal also provides access to a wealth of datasets from European countries.

